

NAUKA NOVÉHO JERUZALÉMA

O PÍSMU SVATÉM

EMANUEL SWEDENBORG

SPISY NOVÉ CÍRKVE VI.

1763

1924

2005

www.andele-nebe.cz
www.vesmirni-lide.cz

Úsudky slavných spisovatelů o Emanuelovi Swedenborgovi:

El. Barrett-Browningová:

Jediné světlo, ozařující život posmrtný, nalézá duše moje ve Swedenborgově filosofii.

Ralph Waldo Emerson:

Někdy jsem uvažoval o tom, že by prokázal moderní kritice největší zásluhy ten, kdo by poukázal na příbuznost mezi Shakespearem a Swedenborgem. Lidský duch jest stále ve zmatku. Touží po rozumu, touží po svatosti a jest stejně netrpěliv, je-li mu dáno jedno bez druhého. Jakž bývá u velikých lidí, zdá se i on (Swedenborg) rozmanitosti a nesmírnou velikostí svých schopností býti sjednocením několika osob, na způsob obrovských plodů, které v zahradě vyrůstají spojením čtyř nebo pěti jednotlivých květů Jeden z missourií a mastodonů literatury, s nimiž celé sbory obyčejných učenců nemohou se měřiti. Jeho heroická osobnost rozechvěla taláry celé university. Naše knihy jsou nepravdivé, neboť jsou zlomky.. ale Swedenborg jest systematický a zahrnuje celý svět v každické větě; všechny jeho prostředky jsou uspořádány, jeho schopnosti pracují s astronomickou přesností. Jeho náboženství myslí za něho a lze ho použiti universálně; on obrací je všemi směry a ono hodí se pro každý oddíl života označující a vysvětlující všechny okolnosti.

Odvažují se tvrditi, že jako moralista Swedenborg převyšuje veškeru chválu a jakožto přírodopysmec, psychologa theolog může činiti mnohé a veliké nároky na vděčnost a obdiv procesionálních a filosofických fakult.

Thomas Carlyle:

.. Přemýšlel jsem o znamenitém poselství s nimž byl vyslán ke svým spolubližním této epochy. Byl to muž velkého, nepopsatelného vzdělání, mohutného matehematického rozumu a nejbohabojnějšího a nejserafinstějšího duchovního uzpůsobení; muž, který jeví se mi bytí vznešeným, lásky hodným i tragickým, vyjádřiv množství myšlené, kteréž jestliže si je sám sobě vysvětlují, shledávám, že náleží k tomu, co jest v lidském myšlení nejvznešenějšího a nejtrvalejšího.

Coventry Patmore:

Nikdy mne neomrzí čísti Swedenborga, - jest nezměrné hluboký a přece prostý.. Shledáváte, že jeho díla překypují poznáním pravdy, a to v takové míře, že není jí rovna ve spisech neinspirovaných.

Stuart Mill:

Změř ho, jakožto muže vědy s Newtonem a shledáš, že se mu vyrovná velikostí ducha; s Baconem a Platonem – a on jest veliký mezi největšími filosofy; s Boerrhavem a s Hallerem - a on je v přední řadě mezi fysiology; s theologickými spisovateli a vykladači Písma počínaje od Origena až po Adama Clarkeho - a kdo se mu vyrovná ?

O PÍSMU SVATÉM

SV. I. NEBE A PEKLO.

SV. II. STYK DUŠE S TĚLEM.

SV. III. NOVÝ JERUZALÉM A JEHO NEBESKÁ NAUKA.

SV. IV. O VÍŘE.

SV. V. POSLEDNÍ SOUD A ZTROSKOTANÁ BABYLONIE.

PŘELOŽIL: JAROSLAV IM. JANEČEK V PRAZE
JAR. IM. JANEČEK Král. Vinohrady, Tábořská (Legerova) ul. 18.
1924

Titul původního vydání:

DOCTRINA NOVAE HIEROSOLYMAE
DE
SCRIPTURA SACRA.

AMSTELODAMI 1763

(0)

OBSAH

(1)

PÍSMO SVATÉ ČILI SLOVO [BOŽÍ] JEST BOŽSKÁ PRAVDA SAMA

(1)

Říká se všeobecně, že Slovo [Boží] jest od Boha, že jest božsky inspirováno, a že tudíž jest svaté. Doposud však nebylo známo, kde v něm jest Božství uloženo; neboť Slovo [Boží] co do liter jeví se býti jako kterýkoliv jiný obyčejný spis; jest psáno nezvyklým slohem, jenž není ani vznešeným ani jasným, jakými zdají se býti [psány] spisy světské. Z toho jest zjevno, že ten člověk, kterýž přírodu jako Boha, ba více ještě nežli Boha uctívá, a tudíž myslí sám ze sebe a ze svého propria (*Proprium = jáství, svojství člověka, to, co jest mu vlastním - Pozn. překl.*), nikoliv však z nebe od Pána, snadno může upadnouti v omyl vzhledem ke Slovu [Božímu], pohrdnouti jím, a čte-li je, mohl by sobě říci: Co jest toto, co ono, jest toto božské, může Bůh, kterýž jest nekonečná moudrost, takto mluvit? Kde a odkud jest v něm jaká jeho svatost, leč jediné [že pověst o ní vznikla] z pověrečnosti a tudíž z toho, co lidé sami sobě byli namluvili?

Swedenborg: Nauka o Písmu sv. — 1

(2)

Kdo však takto smýšlí, neuvažuje, že Sám Jehova, Kterýž jest Bůh nebe a země, promlouval Slovo [Boží] skrze Mojžíše a proroky, a že tudíž Slovo [Boží] nemůže býti nežli Božskou Pravdou samou; neboť co Sám Jehova mluví, ničím jiným býti nemůže. Neuvažuje též, že Pán, Který jest totožný s Jehovou, promlouval Slovo [Boží] u evangelistů namnoze svými ústy, ostatek pak z ducha Svých úst, jímž jest Duch Svatý. Z toho jest zjevno, že, jakž On Sám pravil, v Jeho Slovech jest život, a že On jest Světlo, kteréž osvětluje, a že jest Pravda. Že Sám Jehova promlouval Slovo [Boží] skrze proroky, ukázáno jest v Nauce Nového Jeruzalému o Pánu, č. 52—53.

Že slova, kteráž Sám Pán mluvil u evangelistů, jsou život, vysvětluje u Jana:

„Slova, kteráž jsem já mluvil vám, jsou duch a život“; (Jan 6, 64.)

A u téhož [evangelisty se praví], že „Ježíš řekl ženě u studnice Jakubovy: Kdybys znala dar Boží, a kdo jest ten, jenž ti praví: „Dej mi pít“, ty bys ho byla prosila, a byl by ti dal vody živé. Kdo se napije z vody, kterou já mu dám, nebude žízniti na věky, nýbrž voda, kterou já mu dám, stane se v něm pramenem vody, vytryskující do života věčného“ (Jan 4, 6, 10, 14).

Studnice Jakubova značí Slovo [Boží] a též i 5 Mojž. 33. 28. Proto Pán se tam posadil a mluvil se ženou, a voda značí pravdu Slova [Božího].

U téhož: „*Ježíš volal: Žízni-li kdo, pojd' ke mně a pij. Kdo věří ve mne, jakož dí Písmo, proudové vody živé poplynou z útroby jeho*“ (Jan 7, 37. 38).

U téhož: „*Petr odpověděl Ježíši: Pane, ke komu půjdeme ? Ty máš slova života věčného*“ (Jan 6, 68).

Proto Pán u Marka řekl: „*Nebe a země pomínou, ale slova má nepomínou*“ (Mař. 13, 31).

Že Slova Páně jsou Život, jest proto, že On Sám jest Život a Pravda, jakž tomu učí u Jana:

„*Já jsem cesta a pravda a život*“ (Jan 14, 6), a u téhož:

„*Na počátku bylo Slovo, a Slovo bylo u Boha a Bůh byl Slovo. V něm byl život, a život byl světlem lidí*“ (Jan 1, 1. 2. 3);

Slovem rozumí se zde Pán vzhledem k Božské Pravdě, v níž jedině jest život a světlo. Z toho vyplývá, že Slovo, kteréž jest od Pána a kteréž jest Pánem, zove se „**pramenem živé vody**“ (Jerem. 2, 13; 17, 13; 31, 9), „**studnicí spasení**“ (Iz. 12,3), „**studnicí**“ (Zach. 13, 1), a „**proudem vody živé**“ (Zjev. 22, 1). Rovněž praví se, že

„*Beránek, který jest uprostřed trůnu, bude je pásti a dovede je ku prameni vod živých*“ (Zjev. 7, 17).

Kromě toho i na jiných místech, kdež Slovo [Boží] rovněž nazývá se svatyní a stánkem, kde Pán přebývá s lidmi.

(3)

Ale tímto nelze přírodního člověka přesvědčiti, že Slovo [Boží] jest samotnou Božskou Pravdou, v níž jest Božská Moudrost a Božský Život, neboť on usuzuje o něm podle stylu, v němž nic z toho nespátřuje. Ale styl Slova [Božího] jest vlastním stylem božským, s nímž nijaký jiný styl, nechť by zdál se býti sebe vznešenějším a výtečným, nemůže býti přirovnán, poněvadž byl by k němu v témž poměru, v jakém jest stín ke světlu. Styl Slova [Božího] jest takový, že svatost jest v každé větě, jakož i v každém slově, ba tu i tam v samotných písmenech; proto Slovo [Boží] spojuje člověka s Pánem a otevírá nebe. Jsou dvě věci, které vycházejí z Pána, Božská Láska a Božská Moudrost, čili — což jest totéž — Božské Dobro a Božská Pravda, neboť Božské Dobro jest příslušností Božské Lásky a Božská Pravda jest příslušností Božské Moudrosti. Slovo [Boží] jest obojím co do své podstaty, a poněvadž — jak bylo řečeno — spojuje s Pánem a otevírá nebe, proto Slovo [Boží] naplňuje člověka, kterýž čte je z Pána a nikoliv sám ze sebe, dobrem lásky a pravdou moudrosti, — jeho vůli dobrem lásky a jeho rozum pravdou moudrosti; takto člověku jest skytán život skrze Slovo [Boží].

(4)

Aby člověk neměl pochybnosti o tom, že Slovo [Boží] jest takovéto, byl mi Pánem zjeven vniterný smysl Slova [Božího], kterýž svou podstatou jest duchovním, a jest v zevnějším smyslu, kterýž jest přírodním, obsažen tak, jako duše obsažena je v těle; onen smysl jest duchem, který obživuje litery; proto tento smysl může o božskosti a svatosti Slova [Božího] svědčiti a přesvědčiti i člověka přírodního, chce-li týž nechati se přesvědčiti.

VE SLOVĚ [BOŽÍM] JEST DUCHOVNÍ SMYSL DOSUD NEZNÁMÝ

Budiž to vysvětleno v tomto pořadí:

- 1.) **Co jest duchovní smysl.**
- 2.) **Že tento smysl je v celku i v jednotlivostech Slova [Božího].**
- 3.) **Že od něho to jest, že Slovo [Boží] jest božsky inspirováno, a v každém slově svaté.**
- 4.) **Že tento smysl byl doposud neznám.**
- 5.) **A že ani příště nebude dán nikomu, kdo není v pravé pravdě od Pána.**

(5)

- 1.) **Co jest duchovní smysl.**

Duchovním smyslem není onen smysl, kterýž vysvítá ze smyslu liter Slova [Božího] když někdo studuje a vysvětluje Slovo [Boží], aby potvrdil některé dogma církve; takovýto smysl jest literním smyslem Slova [Božího]. Ale smysl duchovní nejeví se ve smyslu liter, jest uvnitř v nich, tak jako duše jest v těle, jako myšlenka v očích a náklonnost v obličejí, kteréž spolupůsobí jednotně tak, jako příčina a účinek. Onen smysl zvláště činí, že Slovo [Boží] jest duchovním, že jest nikoliv jen pro lidi, nýbrž i pro anděly; proto Slovo [Boží] oním smyslem způsobuje obecenství s nebesy [communicat cum Caelis].

(6)

Od Pána vychází Nebeskost, Duchovnost a Přírodnost,

postupně za sebou. Nebeskostí zve se to, co vychází z Jeho Božské Lásky a jest Božským Dobrem; **duchovností** zve se to, co vychází z Jeho Božské Moudrosti a jest Božskou Pravdou; **přírodnost** jest z obojího, jest jejich souborem [complexus] v ultimu. (*Ultimum = nejzazší, poslední mez. Pozn. překl.*) Andělé nebeského království Páně, z nichž jest třetí čili nejvyšší nebe, jsou v Božství, které vychází z Pána a zve se nebesností; neboť jsou v dobru lásky od Pána. Andělé duchovního království Páně, z nichž jest druhé čili střední nebe, jsou v Božství, které vychází z Pána a zve se duchovností, neboť jsou v pravdě moudrosti od Pána (*Že jsou dvě království, z nichž jsou nebesa, z nichž jedno zve se královstvím nebeským, druhé královstvím duchovním lze seznati v díle „Nebe a peklo“, č. 20—28.*). Lidé církve na světě jsou však v Božské

Přírodnosti, kteráž rovněž vychází z Pána. Z toho následuje, že Božství vycházející z Pána až do svého ultima, sestupuje třemi stupni, kteréž zovou se Nebeskostí, Duchovností a Přírodností. Božství, kteréž sestupuje od Pána k lidem, sestupuje skrze ony tři stupně, a když sestoupí, obsahuje v sobě ony tři stupně. Vše, co jest božské, jest takovéto. Proto, když jest ve svém posledním stupni, jest ve své plnosti. Takové jest Slovo [Boží]. To ve svém posledním smyslu jest přírodním, ve vnitřním jest duchovním a v nejvnitřnějším jest nebeským, a jest božským v každém z těchto stupňů. Že Slovo [Boží] jest takovéto, není patrné ve smyslu jeho liter, kterýž jest přírodním smyslem, a to z té příčiny, že člověk na světě dříve nic nevěděl o nebi, a tudíž ani o tom, co jest Duchovnost a co jest Nebeskost, aniž jaký jest rozdíl mezi nimi a mezi Přírodností.

(7)

Rozdíl mezi těmito stupni nemůže být seznán, jestliže není známa souvztažnost [Correspondentia], neboť ony tři stupně jsou od sebe navzájem odlišné, jako konec, příčina a účinek, anebo jako prvé, pozdější a poslední, ač jednotně působí skrze souvztažnost; neboť Přírodnost souvztaží s Duchovností a rovněž i s Nebeskostí. Co však jest souvztažnost, lze seznati v díle o Nebi a pekle, kdež pojednáváno jest o souvztažnosti všech věcí nebe se všemi věcmi člověka, č. 87—102; a o souvztažnosti nebe se všemi věcmi země, č. 103—115., a ještě dále bude lze to seznati z příkladů ze Slova [Božího], jež budou uvedeny později.

(8)

Poněvadž Slovo [Boží] vnitřně jest duchovní a nebeské, proto jest psáno pouze v souvztažnostech, a to, co jest psáno pouze v souvztažnostech, jest ve svém posledním smyslu psáno stylem takovým, jaký se vyskytuje u proroků a evangelistů, jenž, ač se zdá býti všedním [vulgaris], přece jen v sobě chová Moudrost Božskou a všecku moudrost andělskou.

(9)

2.) Že duchovní smysl jest v celku i v jednotlivostech Slova [Božího]

Lze nejlépe seznati z příkladů, z nichž budtež tyto uvedeny. Jan praví v Apokalypse:

„Viděl jsem nebe otevřené, a hle kůň bílý a ten, jenž na něm sedí, slově Věrný a Pravdivý a se spravedlností soudí a bojuje. Oči jeho jako plameny ohně a na hlavě jeho mnoho diadémů; má jméno napsané, jehož nikdo nezná, leč on sám a jest oděn v roucho krví zbarvené; jméno jeho zve se Slovo Boží. A vojska nebeská jela za ním na bílých koních, oblečena v kment bílý, čistý. Na rouchu, a to na bedru svém má napsáno: Král králů a Pán pánů. A viděl jsem jednoho anděla, on stojí ve slunci, a ten vzkřikl hlasem velikým: Pojdte, shromáždte se k veliké hostině Boží, abyste pojedli těla králů, těla tisícníků a těla siláků, těla koní a těch, kteří na nich sedí, a těla všech svobodníků i nevolníků, malých i velikých.“
(Zjev. 19, 11—18).

Co to znamená, nikdo nemůže zvědět jinak, nežli z duchovního smyslu Slova [Božího], a nikdo nemůže duchovní smysl seznati jinak, nežli z nauky o souvztažnostech, neboť všechna slova jsou souvztažnostmi, a nijaké slovo tam není zbytečné. Nauka o souvztažnostech učí, co znamená bílý kůň a co jezdec na něm, co oči, které byly jako plameny ohně, co diadémy, které byly na jeho hlavě, co roucho krví zbarvené, co kment bílý, jímž oděni byli ti z Jeho vojska v nebesích, co anděl, stojící na slunci, co veliká hostina, k níž měli přijíti a se shromáždit, dále co těla králů a tisícníků a mnoha jiných, která měli jísti. Co však tyto jednotlivosti v duchovním smyslu znamenají, viděti lze ve spisu „O bílém koni“, kdež jsou vyloženy; není tudíž třeba vysvětlovati je zde blíže. V onom spisku ukázáno jest, že zde jest popsán Pán, jakožto Slovo [Boží] a že Jeho oči, kteréž byly jako plameny ohně, a diadémy, kteréž byly na jeho hlavě, a jméno, které nikdo nezná, nežli On Sám — značí duchovní smysl Slova [Božího], a že nikdo jej nezná, nežli Pán Sám a ten, komu by Jemu zlíbilo se jej zjevit. Dále, že roucho, krví zbarvené, značí přírodní smysl Slova [Božího], jenž jest jeho literním smyslem, a na němž bylo spácháno násilí. Že jest to Slovo [Boží], kteréž zde jest popsáno, jest zřejmo, neboť se praví: „**Jméno jeho zve se Slovo Boží**“; a že jest to Pán, který zde jest míněn, jest též zjevno, neboť se praví, že jméno toho, jenž seděl na koni, bylo napsáno: „**Král králů a Pán pánů**“. Že duchovní smysl Slova [Božího] bude ke sklonku církve odhalen, jest naznačeno nejen tím, co nyní bylo řečeno o koni a sedícím na něm, nýbrž i velikou hostinou, k níž andělem, stojícím ve slunci, všichni byli sezváni, aby přišli a jedli těla králů, tisícníků, siláků, koní, a těch, kteří na nich sedí, všech svobodníků i nevolníků. Všecky tyto výrazy byly by prázdnými slovy, a bez Života a Ducha, kdyby nebylo v nich duchovního smyslu tak, jako jest duše v těle.

(10)

V Apokalypse (kap. 21.) popsáno město svatý Jeruzalém takto:

„Lesk jeho byl podoben kameni nejdražšímu, jako kameni jaspisovému, jasnému jako křišťál. Mělo hradbu velikou a vysokou, s dvanácti branami, a na branách dvanáct andělů a jména napsaná dvanácti pokolení israelských. Že hradba měří 144 loktů, míra to člověka, která jest anděla. A že stavba hradby jeho byla z jaspisu a základové jeho z všelikého kamení drahého, z jaspisu, ze safíru, z chalcedonu, ze smaragdu, ze sardonyxu, ze sardisu, z chrysolitu, z beryliu, z topasu, z chrysoprasu, z hyacintu a z ametystu. Že dvanáct bran jest dvanácte perel; a že jeho ulice byla čisté zlato jako průhledné sklo, a že bylo čtverhranné, délka, šířka a výška že byla jednotejná, 12.000 honů“ atd.

Že toto všecko jest třeba pojímati duchovně může vysvitnouti z toho, že svatým Jeruzalémem naznačena jest Nová Církev, která Pánem jest zřizována [instauranda est], jakž ukázáno jest ve spise „Nauka o Pánu“ č. 62—65. Ježto pak Jeruzalémem jest tu naznačena církev, proto vše, co o ní jakožto o městě, o jeho branách, o jeho hradbě, o základech hradeb a o jejich rozměrech bylo řečeno, má v sobě duchovní význam, neboť to, co vztahuje se k církvi, jest duchovní. Co však ony jednotlivosti značí, jest objasněno ve spise „O Novém Jeruzalémě“, kterýž vydán byl v Londýně r. 1758 (*Český překlad vyšel r. 1918 pod názvem „Nový Jeruzalém a jeho nebeská nauka“ jakožto III. sv. „Spisů Em. Swedenborga“*. Pozn. překl.), a to ve čl. 1., pročež upouštím zde od dalšího věcí těch vysvětlování. Postací, jestliže z toho jest známo, že duchovní smysl jest uložen v každém jednotlivém jeho popisu tak, jako duše v těle, a že bez známosti onoho smyslu nemohlo by býti pochopeno nic, co vztahuje se k církvi, v oněch věcech, které jsou tam popsány; jako že město bylo z ryzího zlata, jeho brány z perel, hradba z jaspisu, základové hradby z kamení drahého; že hradba měřila 144 loktů, což jest míra člověka, to jest anděla, že město v délce, šířce a výšce měřilo 12.000 honů atd. Ale ten, kdo na základě nauky o souvztažnostech zná duchovní smysl, rozumí těmito věcem, — že hradba a její základy značí nauku z doslovného smyslu Slova [božího], a že čísla 12, 144, 12.000 mají podobný význam, že totiž značí všechny pravdy a dobra církve v jediném souhrnu.

(11)

V Apokalypse, kap. 7. praví se, že

„144.000 bylo znamenáných a to 12.000 z každého pokolení izraelského, tolikéž z pokolení Judova jako z pokolení Rubenova, Gadova, Aserova, Neftalimova, Manassesova, Simeonova, Leviova, Isacharova, Zabulonova, Josefova i Benjaminova.“

Duchovní smysl toho jest, že všichni jsou spaseni, u nichž jest církev od Pána; neboť „býti označenu na čele čili poznamenánu“ v duchovním smyslu značí býti uznánu Pánem a spasenu. Dvanácti pokoleními israelskými jsou naznačeni všichni ti, kdož jsou z této církve; 12, 12.000 a 144.000 naznačeno jest, že jsou všichni; Israelem naznačena jest církev a každým pokolením jistá zvláštní věc církve. Ti, kdož neznají duchovního významu těchto slov, mohou se domnívati, že toliko jmenovaný počet lidí bude spasen a to pouze z lidu izraelského a judského.

(12)

V Apokalypse v kap. 6. se praví, že

„když Beránek otevřel první pečeť knihy, vyjel kůň bílý, a že sedící na něm měl luk a byla mu dána koruna; že když otevřel pečeť druhou, vyjel kůň červený, a že sedícímu na něm byl dán veliký meč; a že když otevřel pečeť třetí, vyjel kůň černý, a ten, jenž seděl na něm, měl váhy ve své ruce; a že když otevřel pečeť

čtvrtou, vyjel kůň plavý a že jméno, toho, jenž seděl na něm, bylo smrt.“

Co toto vše značí, může být odhaleno toliko z duchovního smyslu, a jest plně odhaleno, je-li známo, co značí „**otevřítí pečet**“, co „**kůň**“ a co ostatní věci. Jsouť zde jimi popsány postupně po sobě následující stavy církve, vzhledem k chápání Slova [Božího], a to od počátku církve až k jejímu konci. Otevření pečetí knihy Beránkem značí odhalení těchto stavů církve Pánem; „**kůň**“ značí porozumívání Slovu [Božímu], „**bílý kůň**“ chápání pravdy ze Slova [Božího] za prvního stavu církve; „**luk**“ toho, jenž seděl na koni, značí nauku účinné lásky a víry, bojující proti nepravdám; „**koruna**“ značí věčný život, jakožto odměnu za vítězství; „červený kůň“ značí porušení, co do dobra, porozumívání Slovu [Božímu] ve druhém stavu církve; „veliký meč“ znamená nepravdu, bojující proti pravdě; „černý kůň“ značí porušení co do pravdy porozumívání Slovu [Božímu] ve třetím stavu církve; „váhy“ značí stanovení, že pravdy jest tak málo, že skoro jí vůbec není; „plavý kůň“ značí nijaké porozumívání Slovu [Božímu] v důsledcích zlého života a nepravd z toho vyvěrajících ve čtvrtém čili posledním stavu církve; a „smrt“ značí věčné zatracení. Že ony věci mají takovýto duchovní význam, není ve smyslu liter čili v přírodním smyslu patrno. Proto, kdyby duchovní smysl nebyl jedenkrát otevřen, bylo by Slovo [Boží] vzhledem k tomuto, jakož i k ostatnímu, v Apokalypse obsaženému, zůstalo uzavřeno, takže posléze nikdo by byl nevěděl, v čem zde vlastně svatost Božství se skrývá. Co si podobného jest též naznačeno čtyřmi koňmi a čtyřmi vozy, kteréž vyjeli mezi dvěma horami rudonosnými. (Zach. 6, 1.—8.).

(13)

V Apokalypse, kap. 9. čte se:

„I zatroubil anděl pátý a viděl jsem hvězdu, která spadla s nebe na zem, a té byl dán klíč od jícnu propasti. I otevřela jícen propasti, a tu vystoupil kouř z jícnu jako kouř peci veliké; a zatmělo se slunce i povětrí dýmem jícnovým. A z kouře vyšly na zemi kobylky, a těm dána byla moc, jak ji mají štírové zeměští. A co do podoby kobylky ty podobaly se koňům připraveným k válce; a na hlavách jejich byly jako koruny podobné zlatu a obličeje jejich jako obličeje lidské; a měly žíně jako vlasy ženské, a zuby jejich byly jako lvi; a měly pancíře železné, a zvuk jejich jako zvuk vozů s mnoha koni běžícími do boje. A měly ocasy podobné štírům, žihadla byla v ocasech jejich; a jejich moc byla škoditi lidem po pět měsíců. Králem nad sebou měly anděla propasti, jemuž jméno bylo po hebrejsku Abaddon, po řecku Apollyon.“

— Ani tomuto nikdo by nerozuměl, kdyby mu nebyl zjeven duchovní smysl, neboť nic zde není řečeno zbytečného, vše až do podrobnosti má jistý význam. Pojednává se zde o stavu církve, kdy všechny poznatky pravdy ze Slova [Božího] byly zanikly, a kdy tudíž člověk, kterýž stal se smyslným, namlouvá sobě, že nepravdy jsou pravdami. — „Hvězda“, spadlá s nebe značí zaniklé poznatky pravdy; „zatmění slunce a vzduchu“ značí, že světlo pravdy stalo se temnotou; „kobylky“, které vyšly z kouře onoho jícnu, značí nepravdy u věcech nejzjevnějších, což vyskytuje se u těch osob, kteréž staly se zcela smyslnými a všecko vidí a posuzují s klamného stanoviska. „Štírem“ naznačeno jest jejich sebezpřemlouvání. Že kobylky zjevily se jako koně, připravené k bitvě, značí jejich usuzování jako by ono pocházelo z pravého rozumu. Že kobylky měly na hlavě koruny jakoby ze zlata, a že jejich obličeje byly jako by lidské, značí, že osoby takové zdály se sobě, jako by byly vítězi a moudřími. Že jejich žíně byly jako vlasy ženské, značí, že jim to připadalo, jako by byly v náklonnosti k dobru. Že měly zuby jako lvi, značí, že smyslnost, která jest ultimem přírodního člověka, jevila se jim jako by měly moc nade vším. Že měly pancíře jakoby železné značí dokazování něčeho na základě klamů, čímž oni bojují, a v čemž jest jejich síla. Že zvuk jejich křídel byl jako by zvukem vozů ženoucích se do bitvy, značí úsudky, zdánlivě vyvozené jako by z pravdy nauky ze Slova [Božího], pro níž má býti bojováno. Že jejich ocasy byly jako by štírů, značí přemlouvání. Že měly v ocasech žihadla, značí úskočnost, jíž klamou. Že měly moc, škoditi lidem po pět měsíců, značí, že do jakýchsi nesnází přivedou ty,

kdož jsou v chápání pravdy a ve vycitňování dobra. Že měly nad sebou krále, anděla propasti, jehož jméno jest Abaddon anebo Apollyon, značí, že jejich nepravdy byly z propasti, kdež jsou ti, kdož jsou pouze přírodní a trvalí ve své vlastní rozumnosti. Takovýto jest duchovní smysl těchto slov, z něhož nic nejví se ve smyslu liter. Podobně jest tomu všude v Apokalypse. Jest třeba věděti, že v duchovním smyslu všechny věci souvisí pospolu v nepřetržitém spojení, a aby toho bylo dosaženo, k tomu přispívá každé slovo smyslu liter čili smyslu přírodního; proto, kdyby i nepatrné slůvko bylo odňato, spojení bylo by porušeno a souvislost zmařena. Proto, aby se tak nestalo, ke konci této prorocké knihy připojeno jest, že „ani jediné slovo nesmí býti odňato“. (Zjev. 22, 19). Podobně jest tomu s prorockými knihami Starého Zákona; aby nic nemohlo býti z nich vypuštěno, Božská Prozřetelnost Páně pečovala o to, aby v nich každá jednotlivost, až i do písmen, byla spočítána, což dalo se Masoretům.

(14)

Když Pán ke svým učedníkům promlouval o naplnění se věku, což znamená poslední dobu církve, tu ke konci proroctví o postupně se měnících stavech církve řekl:

„A hned po soužení těch dnů slunce se zatmí a měsíc nedá světla svého a hvězdy budou padati s nebe a moci nebeské budou se pohybovati. A tu ukáže se znamení Syna člověka na nebi; i budou kvíleti tehdy všecka pokolení země a uvidí Syna člověka přicházeti v oblacích nebeských s mocí velikou a s velebností. A pošle anděly své s troubou a hlasem velikým, i shromáždí vyvolené jeho ode čtyř větrů, od končin nebes až do končin jejich.“ (Mat. 24, 29; 30. 31.)

Tímto v duchovním smyslu se nerozumí, že slunce a měsíc se zatmí, že hvězdy budou padati s nebe, a že znamení Páně bude viděno na nebi, a že On bude viděn na oblacích, a že současně objeví se i andělé s troubami. Nýbrž každé jednotlivé slovo zde značí jistou věc duchovní, týkající se církve, o jejímž konečném stavu slova ta byla pronesena. V duchovním smyslu sluncem, které se zatmí, rozumí se Pán vzhledem k lásce; měsícem, který nedá světla svého, rozumí se Pán vzhledem k víře; hvězdami, které s nebe budou padati, rozumí se poznatky dobra a pravdy, kteréž zanikati budou; znamením Syna člověka na nebi zjevení Božské Pravdy; pokoleními zemskými, kteráž kvíleti budou, nedostatek vší pravdy, jež jest věcí víry, a všeho dobra, jež jest věcí lásky; příchodem Syna člověka na oblacích nebeských s mocí a velebností, přítomnost Páně ve Slově [Božím] a zjevení. Oblaka značí smysl liter Slova [Božího] a velebnost značí duchovní smysl Slova [Božího]. Andělé s troubami a hlasem velikým značí nebe, z něhož pochází Božská Pravda. Shromážděním vyvolených ode čtyř větrů, od končin nebes až do končin jejich naznačeny jsou nové věci církve, pokud se týče lásky a víry. Že není tím míněno zatmění slunce a měsíce a padání hvězd na zemi, vysvítá zřejmě z proroků, u nichž podobně se mluví o stavu církve za doby příchodu Páně na svět, jako u Izaiáše:

„Aj den Hospodinův přijde, ukrutný, plný rozhořčení, hněvu a prchlivosti; neboť hvězdy na nebi a jejich souhvězdí nebudou šířiti světla svého; zatmí se slunce při východě svém, a měsíc nebude se stkvíti ve světle svém.“ (Iz. 13, 9-11; též 24, 19-23).

U Joela: *„Přichází den Hospodinův, den temnosti a mrákoty, den oblaku a bouře; slunce i měsíc se zatmí, a hvězdy ztratí blesk svůj.“* (Joel 2, 1. 2. 10; též 3, 15.)

U Ezechiela: *„A zakryji nebesa a učiním, aby zčernaly hvězdy jejich; slunce oblakem přikryji a měsíc nedá světla svého; všecka světla jasná na nebesích zasmušilá učiním...a uvedu tmou na zemi svou“* (Ez. 32, 7. 8.)

Dnem Hospodinovým míněn jest příchod Páně, kterýž nastal, když nebylo již nijakého dobra a pravdy v církvi, jakož i nijaké známosti o Pánu.

(15)

Aby bylo lze seznati, že prorockým částem Slova [Božího] Starého Zákona na mnoha místech nelze porozuměti bez známosti smyslu duchovního, uvedu aspoň některá místa, jako u Izaiáše:

„A napřáhne na něj Hospodin zástupů bič, jako když bil Madiánské na skále Horeb a pozdvihne hůl svou nad moře, jako proti Egyptu. V ten den bude sňato břímě jeho se šije tvé, a jeho s hrdla tvého; praskne jeho následkem tuku. Přichází na Ajab, prochází Magronem, u Machmasu skládá svá zavazadla, prochází Mebaram, v Gábě nocuje, chvěje se Ráma. Gabaat Saulova dává sena útěk; křič hlasitě, dcero Gallimu; poslouvej Laiso, ubohý Anatote. Medemena se stěhuje; obyvatelé Gebimu se sdružují; ještě dnes se položí táborem v Nobe. Mávatí bude rukou proti dceři hory Sinajské, pahorku u Jeruzaléma. Hospodin vyseká houště lesní železem a Libanon od Velikomocného padne.“ (Iz. 10, 24—34.)

Zde vyskytují se pouhá jména, z nichž nemohlo by býti nic čerpáno bez pomoci duchovního smyslu, v němž veškerá jména ve Slově [Božím] značí věci nebes a církve. Z tohoto smyslu lze vyvoditi, že tím, co zde bylo řečeno, bylo naznačeno, že celá církev zpustošena jest vědomostností [per Scientifica], zvracející veškeru pravdu a potvrzující nepravdu. Na jiném místě téhož proroka se praví:

„Řevnivost Efraimova zmizí, a nepřátelé Judovi zahynou; Efraim nebude nenáviděti Judy, a Juda nebude bojovati proti Efraimovi; spíše vletí Filištínským na bedra kmoří a spolu olupovati budou Východňany, na Edomce a Moabany ruce své vztáhnou, kletbou stíží Hospodin zátoku moře egyptského a v síle svého ducha zdvihne ruku svoji na proud a rozrazí jej v sedm potoků, takže jej obutí budou přecházeti. I vznikne cesta zbytku lidu jeho, který zanechán bude od Assyřanů.“ (Iz. 11. 13—16.)

Ani v tomto nikdo nemohl by spatřovati nic božského, kdo by nevěděl, co jednotlivými jmény jest naznačeno, a přece mluví se zde o Příchodu Páně a co pak nastane, jakž zřejmě vysvítá z verše 1. — 10. Kdož tedy jinak, nežli prostřednictvím duchovního smyslu mohl by věděti, že oněmi věcmi postupně za sebou jest naznačeno, že ti, kdož z nevědomosti jsou v nepravdě, a nenechají se sváděti zlými, budou k Pánu připuštěni, a že církev bude pak rozuměti Slovu [Božímu], a že pak nepravda nebude jim na dále moci škoditi. Podobně jest tomu i tam, kde nevyskytují se jména, jako u Ezechiela:

„Synu člověčí, takto praví Hospodin Pán: Rci ptactvu všelikému i ke všelijaké zvěři polní: Shromažďte se a přijďte! Sběhněte se odevšad k oběti mé, kterouž já vám obětuji, oběť velikou na horách israelských, abyste jedli maso a pili krev. Maso silných jísti budete, a krev knížat zemských pítí...a budete jísti tuk do sytosti a pítí krev do opití z obětí mé, kterouž pro vás obětuji. A nasytíte se na mém stole koněm a vozem, rekem a všemi muži bojovníky. A tak zjevím slávu svou mezi národy.“ (Ez. 39, 17—21.)

Kdo z duchovního smyslu neví, co značí obětní zvířata, co maso a krev, co kůň, vůz, rek a bojovník, nemůže domnívati se jinak, nežli že skutečně ony věci měly býti jedeny a pity; ale duchovní smysl učí, že požíváním masa a pitím krve oběti, kterouž Pán dá na horách izraelských, jest naznačeno přisvojování si Božského Dobra a Božské Pravdy ze Slova [Božího]; neboť — pojednává se zde o povolání všechněch ke království Páně, zejména o obnovení církve u pohanů skrze Pána. Kdož by neviděl, že masem není zde míněno maso a krví krev, když se dí, že mají krev pítí do opilosti a nasytiti se koněm, vozem, rekem a všelikým bojovníkem? Podobně jest tomu i na tisíci jiných místech u proroků.

(16)

Bez známosti duchovního smyslu nikdo nemohl by věděti, proč proroku Jeremiáši bylo poručeno, aby „zjednal sobě pás lněný, a opásal jím bedra svá, do vody ho nedával a skryl jej do rozsedliny skalní u Eufratu" (Jerem. 13, 1—7.); proč proroku Izaiáši bylo poručeno,

„aby složil pytlou s beder svých a obuv sezul s noh svých a po tři léta chodil nahý a bosý" (Iz. 20, 2. 3);

proč proroku Ezechieli bylo přikázáno,

„aby břitvou oholil hlavu i bradu svou a aby [oholené vlasy a vousy] pak rozdělil, třetinu ohněm spálil uprostřed města, druhou třetinu mečem aby rozsekal, a třetí třetinu rozptýlil do větru, ale něco málo z toho aby zavázal do cípu svého pláště, ale pak aby uvrhl to doprostřed ohně" (Ez. 5, 1—4);

proč témuž proroku bylo poručeno

„aby ležel na svém pravém a levém boku 390 a 40 dní, a aby si upek l koláč z pšenice, ječmene, jáhel a špaldy a j., a že jej má upéci kravským hnojem a jísti; při tom postaviti hradbu a násep proti Jeruzalému a jej oblehnouti" (Ez. 4, 1 — 15);

proč proroku Ozeášovi dvakráte bylo poručeno,

„aby pojal za manželku jistou nevěstku" (Oz. 1, 2—9; 3, 2—3) a j.

Kdo bez onoho smyslu by dále věděl, co znamenaly všechny ony věci ve svatyni, jako archa, slitovnice, cherubíni, svícen, oltář zápalu, chléb předložený na stole, přikrývky a opony ? Kdo bez duchovního smyslu by věděl, co jest naznačeno posvátnými rouchy Aronovými, jeho spodním šatem, svrchním šatem, efodem, urimem a thumimem, náčelníkem a ostatními věcmi, které měl na sobě ? Kdo bez duchovního smyslu by věděl, co jest naznačeno vším tím, co vztahovalo se k zápalným obětím, krvavým obětím, k obětím suchým a mokrým, jakož i tím, co bylo přikázáno vzhledem k sabatu a slavnostem ? Věřu, že ani nejmenší věc v této příčině nebyla přikázána, která by neznačila něco, co by týkalo se Pána, nebe anebo církve. Z těchto několika příkladů zřetelně lze seznati, že jest duchovní smysl ve Slově [Božím], a to jak v celku tak i v jednotlivostech.

(17)

Že Pán, když byl na světě, mluvil v souvztažnostech [korrespondencích], a že tedy, když mluvil přírodně, mluvil též duchovně, lze seznati z Jeho podobenství, v jichž každém slově jest duchovní smysl. Příkladem toho jest podobenství o deseti pannách, v němž pravil:

„Podobno jest království nebeské deseti pannám, kteréž vzavše lampy své, vyšly naproti ženichovi a nevěstě. Pět z nich bylo pošetilých a pět chytrých; neboť pošetilé vzaly lampy, nevzaly však s sebou oleje; chytré však vzaly spolu s lampami také olej ve svých nádobách. Když pak ženich prodléval, zdřímly všechny a usnuly. O půl noci však nastal křik: „Aj ženich přichází; vyjděte mu naproti.“ Tu vstaly všechny panny ty a upravily lampy své. Pošetilé pak řekly chytrým: „Dejte nám z oleje svého, neboť naše lampy hasnou.“ Chytré odpověděly řkouce: „Nikoli; nedostalo by se nám i vám; jděte raději ku prodávacům a kupte sobě.“ Když pak šly nakoupit, přišel ženich, a ty, kteréž byly pohotové, vesly s ním na svatbu; i zavřeny jsou dveře. Později přišly také ostatní panny řkouce: Pane, Pane, otevři nám. Ale on odpověděv řekl: Amem pravím vám, neznám vás.“ (Mat. 25, 1 — 12.)

Že v těchto jednotlivých věcech, o nichž jest zde mluveno, jest duchovní smysl a tudíž i Božská svatost, pozoruje jedině ten, kdo ví, že existuje duchovní smysl a jakým smysl ten jest. V duchovním smyslu království Boží značí nebe a církve, ženich značí Pána, svatba — spojení Pána s nebem a církví prostřednictvím dobra, lásky a víry. Pannami naznačení jsou ti, kdož náležejí k církvi; deseti všichni, pěti někteří, lampami naznačena pravda víry, olejem dobro lásky, usnutím a procitnutím život člověka na světě, kterýž jest přírodní, a jeho život po smrti, který jest duchovní; kupování značí získání si; jíti k prodávacům a koupiti si oleje, značí po smrti dobro lásky od jiných si získati; a poněvadž pak nikdo si je již nezíská, proto ačkoliv s lampami a nakoupeným olejem přišly ke dveřím, kdež byla svatba, přece jen bylo jim ženichem řečeno: „Neznám vás.“ Příčina jest ta, že člověk po životě na světě zůstává takovým, jak žil na světě. Z tohoto příkladu jest zjevno, že Pán mluvil pouze v souvztažnostech, a to proto, poněvadž mluvil z Božství, kteréž bylo v Něm a bylo Jím. Že ženich značí Pána, a království nebeské církve, svatba — spojení Pána s církví prostřednictvím dobra lásky a víry, že panny značí ty, kdož přináležejí k církvi, deset všechny, pět jen některé, že usnutí značí přírodní stav, kupování — získávání si, že dvěře značí vstup do nebe a že neznati, praví-li se tak o Pánu, značí nebýti v Jeho lásce — to vysvětluje ze mnoha míst v prorockém Slově [Božím], kdež dotyčné věci znamenají cosi podobného. Poněvadž panny značí ty, kdož náležejí k církvi, proto tito jsou tak často v prorockém Slově [Božím] nazýváni pannami, dcerami síónskými, jeruzalémskými, israelskými; a poněvadž olej značí dobro lásky, proto všechno, co bylo posvátné v israelské církvi, bylo olejem pomazováno. Podobně jest tomu i s ostatními podobenstvími a se všemi slovy, která Pán promluvil, a jež jsou zaznamenána v evangeliích. To jest též příčinou, proč Pán řekl, že Jeho Slova jsou duch a život (Jan 6, 63). Právě tak jest i se všemi zázraky Páně, kteréž byly božské, poněvadž naznačovaly různé stavy toho, v kom církve měla býti Pánem opětně zbudována. Že na př. slepí nabývají zraku znamená, že ti, kdož byli v nevědomosti pravdy, nabývají rozumnosti. Že hluší slyšeli, značí, že ti začali pozorně naslouchati a uposlechlí, kdož dříve ničeho neslyšeli o Pánu a o Slově [Božím]; že mrtví byli křísení, značí, že byli obživeni ti, kdo jinak byli by bývali duchovně zahynuli a t. d. To jest též míněno v oné odpovědi, kterou Pán dal učedníkům Janovým, když otázali se Ho, zda On jest ten, kterýž přijíti měl:

„Zvěstujte Janovi, co jste slyšeli a viděli: slepí vidí, kulhaví chodí, malomocní se očišťují, hluší slyší, mrtví vstávají z mrtvých, chudým zvěstuje se evangelium.“
(Mat. 11, 3—5.)

Kromě toho všechny zázraky, o nichž Slovo [Boží] vypráví, obsahují v sobě takové věci, které týkají se Pána, nebe a církve. Tím jsou ony zázraky božskými a liší se od zázraků nebožských. Tolik k vysvětlení, co jest duchovní smysl, a že vyskytuje se v celku i jednotlivostech Slova [Božího].

(18)

3.) Duchovní smysl jest příčinou, že Slovo [Boží] jest od Boha vdechnuto, a že jest svaté v každém slově.

V církvi se říkává, že Slovo [Boží] jest svaté, poněvadž Jehova Bůh je mluvil; poněvadž však jeho svatost není v pouhých písmenách pozorovatelná, tu ten, kdo z tohoto důvodu jedenkrát již pochyboval o jeho svatosti, když později čte Slovo [Boží], utvrzuje se v tom ještě mnohými věcmi, v něm se vyskytujícími; neboť pak si myslí: je toto svaté? je toto božské? Aby takováto myšlenka nevloudila se ke mnohým, a aby pak nezmohla se tak, že by posléze spojení Pána s církví, v níž jest Slovo [Boží] zaniklo, zlíbilo se nyní Pánu zjevití jeho vniterný smysl, aby bylo seznáno, kde svatost ve Slově [Božím] jest. Mohou to též vysvětliti příklady. Ve Slově [Božím] bývá promlouváno tu o Egyptě, tu o Asyrii, tu o Edomu, o Moabu, o synech Ammonových, o Tyru a Sidonu a Gogu. Ten, kdo neví, že těmito slovy označovány jsou věci náležející nebi a církvi, mohl by octnouti se v omylu, že Slovo [Boží]

vypráví mnoho o národech a kmenech, málo pak o věcech nebeských; je-li mu však známo, co jest tím a těmito jmény naznačeno, může býti z bludu opět vrácen pravdě. Kdo dále ve Slově [Božím] si povšiml, že často v něm se vyskytují zahrady, háje, lesy, jakož i jejich stromy, jako oliva, réva, cedr, topol, dub; dále že též často jest tu jmenován beránek, ovce, kozel, tele, vůl, jakož i hory, pahrbky, údolí a v nich studnice, potoky, vody a pod. — mohl by se domnívati kdyby nic o duchovním smyslu Slova [Božího] nevěděl, že oněmi slovy jsou dotyčné věci skutečně míněny. Neboť takový neví, že zahradou, hájem a lesem míněna jest moudrost, rozumnost a známost; že olivou, révou, cedrem, topolem a dubem rozumí se nebeské, duchovní, rozumové, přírodní a smyslové dobro a pravda církve; že beránkem, ovci, kozlem, teletem, volem rozumí se nevinnost, účinná láska a přírodní náklonnost; že horami, pahrbky a údolími míněny jsou nejvyšší, nižší a nejnižší věci církve; jakož i že Egypt značí poznatky, Asyrie rozum, Edom přírodnost, Moab zfalšování dobra, synové Ammonovi zfalšování pravdy, Tyrhus a Sidon poznatky pravdy a dobra, Gog zevní uctívání Boha bez uctívání vnitřního. Kdo však to vše ví, ten i snadno se domyslí, že Slovo [Boží] mluví jediné o nebeských věcech, a že tyto přírodní věci jsou toliko nosiči, na nichž dotyčné nebeské věci spočívají. Necht' však to objasní též příklad ze Slova [Božího]. U Davida čteme:

„Hlas Jehovy jest nad vodami, Jehova, Bůh velebnosti, dává hřímati, Jehova trůní nad velkými vodami; hlas Jehovy láme cedry, rozštěpuje Jehova cedry libanské. Do skoku uvádí je jak tele, Liban Sirjon jako syna zubra; hlas Jehovy vpadává jako ohnivý plamen; hlas Jehovy rozechvívá pustinu, rozechvívá poušť Kadeš. Hlas Jehovy k potratu pudí laně, svléká s listí husté lesy, — ale přece jen v chrámě Jeho všichni velebí slávu.“ (Ž. 29, 3—9.)

Komu není známo, že v každé jednotlivosti zde skrývá se cosi božsky svatého, mohl by — je-li pouze přírodním člověkem — říci sám sobě: „Co je to, že Jehova sedí nad vodami, že svým hlasem rozštěpuje cedry, že je do skoku uvádí, jako tele, a Libanon jako syna zubra, že k potratu pudí laně a t. d. ? Neboť není mu známo, že v duchovním smyslu jest oněmi věcmi popsána moc Božské Pravdy čili Slova [Božího]. V onom smyslu totiž hlasem Jehovy, jímž na tomto místě jest hřmění, rozumí se Božská Pravda čili Slovo [Boží] ve své moci. Velkými vodami, nad nimiž trůní Jehova, rozumějí se Jeho pravdy. Cedry a Libanonem, jež On láme a rozštěpuje jsou naznačeny nepravdy přírodního člověka: a teletem a synem zubrovým rozumí se nepravda přírodního a smyslného člověka. Ohnivý plamen znamená náklonnost k nepravdě, pustina a poušť Kades znamená církev, v níž není již nijaké pravdy a dobra, laně, které hlas Hospodinův nutí k potratu, znamenají národy, které jsou v přírodním dobru; a lesy, které svléká s listí, značí vědomosti a poznatky, kteréž Slovo [Boží] jim otevírá, pročez pak následuje: v Jeho chrámě všichni velebí slávu, čímž jest naznačeno, že ve všech jednotlivostech Slova [Božího] obsažena jest Božská Pravda, neboť, chrám znamená Pána a tudíž Slovo [Boží], jakož i nebe a církve; a sláva značí Božskou Pravdu. Z toho všeho jest zjevno, že nevyskytuje se zde jediného slova, kteréž by nepopisovalo božskou moc Slova [Božího], čelící nepravdám všelikého druhu u přírodního člověka, a božskou moc, přetvořiti národy. www.vesmirni-lide.cz

(19)

Ve Slově [Božím] jest ještě jeden hlubší smysl, kterýž se zve **nebeským**, o němž bylo již něco řečeno výše, v č. 6.; jest však velice nesnadno tento smysl rozluštit, neboť týž nespádá v obor myšlenek rozumu, jako spíše v obor náklonností vůle. Že ve Slově [Božím] jest obsažen ještě hlubší smysl, kterýž zve se nebeským, má svou příčinu v tom, že od Pána vychází Božské Dobro a Božská Pravda, — Božské Dobro z Jeho Božské Lásky a Božská Pravda z Jeho Božské Moudrosti. Obě ony věci jsou ve Slově [Božím], neboť slovo [Boží] jest vycházejícím Božstvím; a protože obě ty věci jsou v něm, proto Slovo [Boží] činí ty, kdož je svatě čtou, živými. O tomto předmětu bude však ještě v dalším článku promluveno, kdež bude dovozeno, že v každé věci Slova [Božího] jest manželství Pána s církví, a z toho manželství dobra s pravdou.

(20)

4.) Duchovní smysl Slova [Božího] doposud nebyl znám.

Že věci v přírodě, v celku i jednotlivě, souvztaží s věcmi duchovními a podobně i celek a všechny jednotlivosti lidského těla, bylo dovozeno v díle „Nebe a peklo“ (č. 87—105). Nebylo však dosud známo, co jest souvztažnost; táž však byla za nejstarších dob velice známa, neboť těm, kdož tehdaž žili, nauka o souvztažnostech byla vědou věd a zevšeobecnělou tak, že veškeré jejich spisy a knihy jsou psány v souvztažnostech. Kniha Jobova, kteráž jest knihou prastarou, jest plna souvztažností. Hieroglyfy Egyptanů, jakož i báje lidstva dob nejdávnějších, nebyly ničím jiným. Veškeré staré církve byly církvemi, jež znázorňovaly nebeské věci obrazně. Jejich obřady jakož i řády, podle nichž konána byla jejich bohoslužba, byly výhradně jen souvztažnostmi; podobně i všechny církevní věci u synů Jakubových. Zápalné a krvavé oběti se všemi svými podrobnostmi byly souvztažnostmi; rovněž i svatostánek se všemi věcmi, kteréž v něm byly uloženy; též i jejich slavnosti, na př. slavnost nekvašeného chleba, slavnost „pod zelenou“ a slavnost prvotin; kněžství Aronovo a levitů, jakož i posvátná roucha Arona a jeho synů. Kromě toho i všechna ustanovení a práva, týkající se jejich bohoslužby a jejich života. Ježto tedy božské věci projevují se ve světě svými souvztažnostmi, proto Slovo [Boží] bylo psáno pouze v souvztažnostech; proto Pán, poněvadž mluvil z Božství, mluvil v souvztažnostech, neboť to, co jest z Božství, přechází v přírodě v takové věci, které jsou s Božstvím souvztažné a které pak přechovávají ve svém vnitru božské věci, zvané nebeskými a duchovními.

(21)

Byl jsem poučen, že lidé Nejstarší církve, kteráž byla před potopou, byli genia [rázu] tak nebeského, že rozmlouvali s anděly nebeskými, a poněvadž mohli s nimi mluvit prostřednictvím souvztažností, proto také jejich moudrost dosáhla takového stupně, že vše, cokoliv viděli na zemi, pojímali nejen přírodně, nýbrž i duchovně, a tudíž souhlasně s anděly nebeskými. Dále byl jsem poučen, že Enoch, o němž jest zmínka v Genesi (1. Mojž. 5, 21—24.) se svými společníky sestavili sbírku souvztažností, sebraných se rtů těchto lidí a nauku o nich přenesli na potomní pokolení. V důsledku toho nauka o souvztažnostech nejen že byla známa, nýbrž i pěstěna ve mnoha říších Asie, zejména pak v zemi Kanaan, v Egyptě, Asyrii, Chaldei, Sýrii, Arábii a v Tyru, Sidomu a Ninive. Pak byla z přímořských končin přenesena do Řecka, ale zde byla převrácena v báje, jakž vysvítá to ze spisů tamních nejstarších spisovatelů.

(22)

Jelikož však předobrazující představy církve, kterážto předobrazení byla souvztažnostmi, časem počaly býti zvráceny ve věci modloslužebné a čarodějnické, počala nauka o souvztažnostech řízením Božské Prozřetelnosti Páně ponenáhlu upadati a u lidu israelského a židovského přišla úplně nazmar a nadobro vyhasla. Bohoslužba tohoto národa sice sestávala jedině ze souvztažností, a předobrazovala tudíž věci nebeské, oni sami však nevěděli nic, co to či ono znamená, poněvadž byli to lidé naprosto přírodní, a proto nemohli, ba ani nepřáli si věděti něco, co vztahovalo by se k duchovnosti, a tudíž ani nic pokud se týče souvztažností.

(23)

Modloslužba národů za doby staré měla svůj původ ve známosti souvztažností, ježto všechny věci, které jsou na zemi, mají souvztažnost; tudíž nikoliv jen stromy, nýbrž i dobytek a ptactvo všelikého druhu, rovněž i ryby a ostatní věci. Staří, kteří měli známost o souvztažnostech, zhotovovali si obrazy, které souvztažily s věcmi nebeskými, a obrazy ty byly jejich potěšením, poněvadž naznačovaly jim věci, příslušející nebi a tudíž i církvi, a proto umisťovali je nejen ve svých chrámech, ale i ve svých domech, nikoliv, aby je uctívali, nýbrž aby ony jim připomínaly nebeské věci, které byly jimi označovány. Proto v Egyptě a jinde vyskytovaly se obrazy telat, volů, hadů, jakož i chlapců, starců a pannen, — protože telata a volí značí

náklonností a síly přírodního člověka, hadi zchytralost smyslného člověka, chlapci nevinnost a účinnou lásku [charitu], starci moudrost, panny náklonnost ku pravdě a t. d. jejich potomci, když známost o souvztažnostech upadla v zapomenutí, počali obrazy a podoby, které staří vytvořili, uctívati jako cosi posvátného a posléze jako bohy samotné, poněvadž vyskytovaly se v jejich chrámech a poblíže nich. Podobně bylo tomu i u jiných národů. U Filištínských, na příklad, byl uctíván Dagon, o němž jest řeč v knize Samuelově, kap. 5., v. 1 až ke konci. Tato socha v horní své části měla podobu člověka, v dolní ryby; rozdělena byla tak proto, poněvadž člověk znázorňoval rozum a ryba vědomosti, což obě tvoří jediný celek. Proto také staří mívali bohoslužby v zahradách a hájích podle druhu stromů, rovněž i na horách a pahorcích. Zahrady a háje značily totiž moudrost a rozumnost, a každý jednotlivý strom něco z toho, na př. oliva značila dobro lásky, réva pravdu, z tohoto dobra pocházející, cedr značil rozumové dobro a pravdu, hora značila nejvyšší nebe, pahorek nebe, které jest pod nebem nejvyšším. Že známost souvztažností potrvála u některých východních národů až do příchodu Páně, lze seznati na mudrcích od Východu, kteří přišli k Pánu, když se narodil; proto předcházela je hvězda a oni přinesli s sebou darem zlato, kadidlo a myrrhu (Mat, 2, 1. 2. 9. 10. 11); neboť hvězda, která je předcházela, značí znalost s nebe; zlato značí nebeské dobro; kadidlo duchovní dobro a myrrha přírodní dobro; z těchto tří věcí jest veškerá bohoslužba. Avšak u národa israelského a židovského nebylo nijaké známosti o souvztažnostech, ačkoliv veškerá jejich bohoslužba a veškerá pravidla a ustanovení, daná jim Mojžíšem, a veškeré věci Slova [Božího] byly pouhými souvztažnostmi. Příčina byla ta, že ve svém srdci byli modloslužebníky a takovými, že nechtěli vůbec ani uznati, že by něco v jejich bohoslužbě značilo to, co jest nebeské a duchovní, neboť chtěli, aby všechny tyto věci byly už samy sebou svaté a jim náležely; proto kdyby bývaly jim odhaleny nebeské a duchovní věci, byly by je nejen odmítli, nýbrž i znesvětili. Proto bylo jim nebe tak uzavřeno, že stěží věděli, že jest věčný život. Že bylo tomu tak vysvítá zjevně z toho, že Pána neuznali, ačkoliv celé Písmo sv. o Něm prorokovalo a předpovídalo Jeho příchod. Zavrhli Ho jedině z toho důvodu, že On zvěstoval jim nebeské a nikoliv pozemské království; neboť chtěli míti Messiaše, který by je povznesl nade všechny národy světa a nikoliv Messiaše, který by pečoval o jejich věčnou spásu. Připouštějí sice, že Slovo [Boží] obsahuje v sobě mnohé věci, jež zovou se mystickými, nechtí však věděti ničeho o tom, že by jednaly o Pánu; ihned však jsou ochotni je uznati, řekne-li se jim, že jednají o zlatě.

(24)

Nauka o souvztažnostech, skrze niž byl dán duchovní smysl Slova [Božího], nebyla po oné době odhalena z té příčiny, že křesťané prvotní církve byli lidmi tak prostými, že nemohla jim býti odhalena; neboť i kdyby byla jim bývala odhalena, byly by jí nepoužili, a byli by jí nerozuměli. Po onom období rozprostřela se za papežské vlády tma po celém křesťanském světě; a ti, kdož byli vládě té poddáni, a utvrdili se v jejích nepravdách, nemohli a nechtěli chápati nic duchovního a tudíž ani ne souvztažnost přírodních věcí s duchovními ve Slově [Božím], — neboť tak byli by nabyli přesvědčení, že slovo Petr neznačí Petra, nýbrž Pána, jakožto skálu; nabyli by též přesvědčení, že Slovo [Boží] až do své nejhlubší vnitřnosti jest božské, a že nelze k němu přirovnávati nějaký papežský dekret. Ale i po reformaci, kdy lidé počali činiti rozdíl mezi věrou a účinnou láskou, a vzývati Boha ve třech osobách a tudíž tré Bohů, o nichž si mysli, že jest jeden, zůstaly nebeské pravdy lidem skryty; neboť kdyby jim byly bývaly odhaleny, byly by je zfalšovali a byli by je vztahovali toliko k víře samotné, ani jedinou z nich však k účinné lásce a lásce k Bohu. Tak rovněž byli by si uzavřeli nebe.

(25)

Duchovní smysl Slova [Božího] byl Pánem nyní otevřen, ježto nauka pravé pravdy byla nyní zjevena; a tato nauka, a nikoliv jiná, souhlasí s duchovním smyslem Slova [Božího]. Tento smysl jest též naznačen

„Zjevením se Pána v oblacích nebeských, se slávou a mocí“ (Mat. 24, 30. 31.)

Táž kapitola mluví o naplnění se věku, čímž jest míněno poslední období církve. V Apokalypse bylo též zaslíbeno, že Slovo [Boží] bude otevřeno pokud se týče jeho duchovního smyslu; tento smysl jest to, co míněno jest bílým koněm a velikou hostinou, k níž všichni jsou pozváni (Apok. 19, 11 — 18). Že duchovní smysl ještě po dlouhou dobu nebude uznán, — což platí jedině o těch, kdož jsou v nepravdě nauky, zejména pokud se týče Pána, a tudíž pravdu nepřipustí, — naznačeno jest v Apokalypse šelmou a králi země, kteří válčili s Tím, Kterýž seděl na bílém koni (Apok. 19, 19). „Šelmou" naznačeni jsou papežští (jako v kap. 17, 3), a „králi země" protestanté, kteří jsou v nepravdě nauky.

(26)

5.) Duchovní smysl slova [Božího] nebude potom dán nikomu, kdo není v ryzí pravdě od Pána.

Příčina toho jest, že nikdo nemůže viděti duchovního smyslu kromě od Pána jediného, a to, jestliže sám jest v ryzí pravdě od Něho. Neboť duchovní smysl Slova [Božího] jedná jedině o Pána a o Jeho království; a jest to smysl, v němž jsou Jeho andělé v nebi, neboť Jeho Božství jest tam pravdou. Toto mohl by člověk znásilniti, kdyby měl znalost souvztažností, a kdyby chtěl vypátrati duchovní smysl Slova [Božího] prostřednictvím svého vlastního rozumu; neboť prostřednictvím některých souvztažností, jemu známých, mohl by smysl jejich zvrátiti a použiti jich i k potvrzení nepravdy; a to bylo by činiti násilí Božské Pravdě jakož i nebi. Jestliže tudíž někdo sám ze sebe a nikoliv z Pána chtěl by onen smysl otevřiti, tu nebe se uzavírá, a je-li uzavřeno, tu člověk nevidí buď zhora nic, anebo stane se duchovně nezdravým. Příčinou jest též to, že Pán vyučuje každého prostřednictvím Slova [Božího], a učí jej ze pravdy, která jest u člověka, avšak bezprostředně nic nového mu nevlévá. Proto jestliže člověk není v Božské Pravdě, anebo je-li toliko v málu pravdy a zároveň též v nepravdě, mohl by z této nepravdy zfalšovati pravdu, což též, jak známo, činí každý heretik se smyslem liter Slova [Božího]. Aby tudíž někdo nevníkl do duchovního smyslu, anebo nezvrátil v tomto smyslu obsaženou ryzí pravdu, jsou Pánem postaveny strážce, kteréž ve Slově [Božím] jsou naznačeny jakožto cherubíni. Že strážce jsou postaveny, bylo mi takto znázorněno: — Bylo mi popřáno spatřiti veliké vaky s penězi, jež byly na způsob pytlů, a v nichž bylo uloženo velmi mnoho stříbra, — a poněvadž byly otevřené, zdálo se, že kdokoliv mohl by vyjmouti, ba odciziti stříbro, v nich uložené. Ale poblíže vaků sedělo dvě andělů, kteří byli strážci. Prostor, kdež vaky ty byly umístěny, podobal se jakýmsi jeslím ve stáji. V sousedním pokoji bylo viděti mravné dívky u počestné manželky a poblíže tohoto místa stály dvě děti a bylo řečeno, že se s nimi nemá hráti dětsky, nýbrž moudře. Poté objevila se jistá nevěstka, pak kůň, ležící mrtvý. Když jsem toto spatřil, byl jsem poučen, že oněmi věcmi byl předobrazem doslovný smysl Slova [Božího], v němž obsažen jest smysl duchovní. Ony veliké pytle, plné stříbra, značily poznatky pravdy u velikém množství. Že byly otevřeny, ale přece jen střeženy anděly, značí, že každý smí vyjmouti poznatky pravdy, že však jest bděno nad tím, aby nikdo nezfalšoval duchovní smysl, ve kterémž jsou pouhé pravdy. Jesle ve stáji, v nichž vaky ležely, značily duchovní zásobování podle porozumění rozumu; jesle mají tento význam proto, poněvadž kůň, který z nich žere, značí porozumívání. Mravné dívky, které bylo viděti v sousedním pokoji, značily náklonnosti ku pravdě, a počestná manželka spojení dobra a pravdy. Malé děti značily nevinnost moudrosti, v tomto spojení obsaženou; byli to andělé ze třetího nebe, kteříž vesměs jeví se jako děti. Nevěstka s mrtvým koněm značila nyní často se vyskytující falšování Slova [Božího], čímž veškeré porozumění pro pravdu přichází nazmar. Nevěstka značí zfalšování a mrtvý kůň nedostatečné porozumění pravdě.

(3)

SMYSL LITER SLOVA [BOŽÍHO] JEST ZÁKLADNOU A OPOROU JEHO DUCHOVNÍHO A NEBESKÉHO SMYSLU

(27)

V každém díle božském vyskytuje se to, co jest prvé, to, co jest střední, a to, co jest poslední, — a to, co jest prvé, pokračuje skrze to, co jest střední, k poslednímu, a takto má svou existenci a udržování; tudíž to, co jest poslední, jest **základnou**. Dále to, co jest prvé, jest ve středním, a skrze střední v posledním; jest tedy to, co jest poslední, **schránou**; a poněvadž to, co je poslední, jest schránou a základnou, jest i oporou.

(28)

Každý vzdělanec pochopí, že tyto tři věci mohou býti nazvány: konečný účel, příčina a účinek, anebo též: bytí [esse], stávání se [fiere] a trvání [existere]; a že konečným účelem jest bytí [esse], příčinou stávání se [fiere] a účinkem trvání [existere]. Tudíž že v každé ukončené věci jest trojnásobnosti zvaná prvou věcí, střední věcí a poslední věcí [ultimem]; tudíž konečný účel, příčina a účinek. Jestliže někdo toto pochopí, pak i pochopí, že každé božské dílo v tom, co je poslední [v ultimu] jest dokonané a dokonalé; jakož i že v tom, co je poslední, a co je tudíž trojnásobné, jest celek, poněvadž v něm současně jsou obě předchozí věci.

(29)

Toť jest příčinou, že **tři** značí ve Slově [Božím] co do jeho duchovního smyslu to, co je dokonané a dokonalé, jakož i to, co je všecko pohromadě. A poněvadž toto jest oním číslem vyjadřováno, jest čísla toho často ve Slově [Božím] užíváno, má-li něco takového býti naznačeno. Tak v těchto místech: Izaiáš po **tři** léta chodil nahý a bosý (Iz. 20, 3). Jehova **tříkráte** volal Samuela a Samuel po **tříkráte** běžel k Elimu a Eli po **třetí** tomu porozuměl (1. Sam. 3, 1—8). Jonathan řekl Davidovi, aby po tři dny skrýval se na poli; Jonathan pak směrem ke kameni **tři** šípy vystřelil a David poté poklonil se **tříkráte** Jonathanovi (1. Sam. 20, 5. 12—41). Eliáš nad synem vdovným **tříkráte** se roztáhl (1. Král. 17. 21.) Eliáš **tříkráte** dal vodou políti oběť zápalnou (1. Král. 18, 34). Ježíš řekl, že království nebeské podobno jest kvasu, kterýž vzavši žena, zadělala do **tří** měric mouky, až zkynulo všecko (Mat. 13, 33). Ježíš řekl Petrovi, že **tříkráte** jej zapře (Mat. 26, 34). Pán **tříkráte** řekl Petrovi: Miluješ mne ? (Jan 21, 15—17). Jonáš byl tři dny a tři noci v břiše veliké ryby (Jon. 2, 1). Ježíš řekl, aby zrušili chrám a že jej ve **třech** dnech zase vystaví (Jan 2, 19; viz též Mat. 26, 61). Ježíš v Getsemane modlil se po **tříkráte** (Mat. 26, 39—44). Ježíš třetího dne vstal z mrtvých (Mat. 28,1 a d.). — Kromě mnoha jiných míst, kde čísla **tři** jest použito; a jest ho použito tam, kde mluví se o nějakém díle ukončeném a dokonalém, poněvadž právě toto jest oním číslem označováno.

(30)

Tyto věci byly předeslány vzhledem k tomu, co bude následovati, aby mohlo to býti rozumem pochopeno; zde bylo o tom promluveno proto, aby bylo nyní pochopeno, že přírodní smysl

Slova [Božího], kterýž jest smyslem jeho liter, jest základnou, schránou a oporou jeho duchovního smyslu a jeho nebeského smyslu.

(31)

Bylo svrchu řečeno (č. 6. a 19.), že ve Slově [Božím] jest trojnásobný smysl, jakož i že nebeský smysl jest prvním, duchovní smysl středním, a přírodní smysl jeho posledním smyslem. Rozumný člověk může z toho usoudit, že to, co jest prvé Slova [Božího], a co jest nebeské, skrze jeho střední, kteréž jest duchovní, postupuje k tomu, co jest poslední a přírodní, a že takto to, co jest jeho posledním, jest **základnou**; dále že to, co je jeho první, kteréž jest nebeské, jest obsaženo v tom, co je jeho střední, kteréž jest duchovní, a že tudíž to, co jest jeho posledním, kteréž jest přírodním a jest smyslem liter Slova [Božího], jest schránou, a poněvadž jest schránou a základnou, jest i oporou.

(32)

Kterak však toto se děje, nemůže býti stručně pověděno. Jsou to též tajemství, v nichž trvají andělé nebeští, a kteráž budou odhalena, pokud to bude možno, v pojednáních, o nichž se děje zmínka v předmluvě k „Nauce o Pánu," a kteréž budou vyňaty z Andělské Moudrosti o Božské Prozřetelnosti, Všemohoucnosti, Všudypřítomnosti a Vševědoucnosti; dále pokud se týče Božské Lásky, Božské Moudrosti, jakož i Života. Pro tentokrát postačí, jestliže z toho, co bylo již řečeno, může býti vyvozen úsudek, že Slovo [Boží], kteréž samo sebou jest božským dílem pro spásu lidského pokolení, pokud se týče jeho posledního smyslu, kterýž jest přírodním a slove smyslem liter, jest základnou, schránou a oporou obou vnitřnějších smyslů.

(33)

Z toho vyplývá, že Slovo [Boží] beze smyslu svých liter bylo by jako palác bez základu, též jako palác ve vzduchu a nikoliv na zemi, což byl by jen pomíjivý stín jakéhosi paláce. Rovněž tak Slovo [Boží] beze smyslu svých liter bylo by jako chrám, v němž jest mnoho posvátných věcí, a uprostřed něho svatostánek, ale který byl by beze střechy a beze zdí, což tvoří jeho schránu, a kdyby jich nebylo, anebo kdyby byly odstraněny, jeho posvátné věci byly by vykradeny zloději a poškozeny pozemskými zvířaty a ptactvem nebeským, a tak byly by uvedeny v niveč. Bylo by tomu jako se svatostánkem, (v jehož nejvnitřnější části byla uložena archa úmluvy a uprostřed zlatý svícen, zlatý oltář, na němž bylo kadidlo, jakož i stůl, na němž byly umístěny chleby předložení) bez jeho posledních věcí, jimiž byly opony a pokrývky. Ba Slovo [Boží] beze smyslu svých liter bylo by jako lidské tělo bez svých pokrývek, které slovou pokožky, a bez svých opor — kostí; a bez těchto opor a pokrývek všechny vnitřní části těla by se rozpadly. Rovněž bylo by jako srdce a plíce ve hrudi bez své pokrývky, zvané pohrudnice, a bez svých opor, zvaných žebra. Anebo jako mozek bez své schrány, zvané „**dura mater**", a bez společné pokrývky, schrány a opory, zvané lebkou. Právě tak jest tomu se Slovem [Božím] beze smyslu jeho liter. Proto praví se u Izaiáše.(4, 5,) že „**Jehova stvoří nad všecku slávu zastření.**“

(34)

Právě tak bylo by tomu s nebesy, kdež jsou andělé, kdyby nebylo světa, kde jsou lidé. Lidské pokolení jest základnou, schránou a oporou jich; a u lidí a v nich je Slovo [Boží]. Veškerá nebesa jsou totiž rozdělena ve dvě království, zvaných nebeským a duchovním královstvím. Tato dvě království zakládají se na království přírodním, v němž jsou lidé. Že nebe andělů jest rozděleno ve dvě království, viz v díle „Nebe a peklo" v č. 20.-28.

(35)

Že proroci Starého Zákona předobrazovali Pána vzhledem ke Slovu [Božímu], a tak naznačovali nauku církve ze Slova [Božího], a že proto byli nazýváni „syny člověka", bylo ukázáno v „Nauce o Pánu", č. 28. Z toho vysvítá, že tím vším, co trpěli a snášeli, předobrazovali ono násilí, které spácháno bylo Židy na smyslu liter Slova [Božího]. Na př. že prorok Izaiáš odložil žíněné roucho s beder svých a zul obuv svou a po tři léta chodil nahý

a bosý (Iz. 20, 2. 3). Dále že prorok Ezechiel břitvou oholil si hlavu i bradu svou a třetinu [ostříhaných vlasů a vousů] spálil uprostřed města, druhou třetinu rozsekal mečem a třetí třetinu rozptýlil do větru, avšak něco z toho zavázal do cípu svého roucha a posléze vrhl to do ohně a spálil (Ez. 5, 1—4). Poněvadž proroci předobrazovali Slovo [Boží] a tudíž označovali nauku církve ze Slova [Božího], jakž výše bylo řečeno, a poněvadž hlavou označována jest moudrost ze Slova [Božího], proto vlasy na hlavě a vousy na bradě bylo označováno to, co je poslední mezi [ultimem] Pravdy. Poněvadž toto bylo tím označováno, proto bylo známkou velikého zármutku a veliké hanby učiniti sobě lysinu anebo býti holým. Z té a ne jiné příčiny se dalo, že prorok oholil vlasy své hlavy a vousy své brady, aby tím předobrazil stav židovské církve vzhledem ke Slovu [Božímu]. Z té a ne jiné příčiny bylo čtyřicet dvě pacholat, která na Eliáše pokřikovala, že jest lysý, roztrháno dvěma medvědicemi (2. Král. 2, 24). Neboť, jak výše bylo pověděno, prorok předobrazoval Slovo [Boží], a lysost označovala Slovo [Boží] bez posledního [ultimového] smyslu. Že Nazarejští předobrazovali Pána vzhledem ke Slovu [Božímu] v jeho poslední mezi [ultimu], poznáno bude v dalším článku (č. 49.). - Proto pro ně platil příkaz, aby nechali si růsti vlasy a nic z nich neostříhávali. Slovo „**Nazarejští**“ v hebrejské řeči značí také vlasy hlavy. Též pro nejvyššího kněze platil příkaz, že nesmí svých vlasů oholit (3. Mojž. 21, 10), rovněž tak pro otce rodiny (3. Mojž. 21, 5.) Z té příčiny byla též holohlavost pro ně velikou hanbou, jakž seznati lze z těchto míst:

„Na všech hlavách jeho bude lysina a každá brada oholena bude.“ (Iz. 15, 2; Jer. 48, 37).

„Na všeliké tváři bude stud, a na všech hlavách jejich lysina.“ (Ez. 7, 18).

„Každá hlava oholena a každé rameno zbaveno vlasů.“ (Ez. 29, 18).

„Způsobím to, že bude na každých bedrách pytel, a na každé hlavě lysina.“ (Am. 8, 10).

„Učiníš sobě lysinu, a ohol se pro syny rozkoší svých; rozšíř lysinu svou, neboť stěhují se od tebe.“ (Mich. 1, 16).

Učiniti sobě lysinu a rozšířiti lysost znamená zde tolik, jako: zfalšovati pravdu Slova [Božího] v jeho poslední mezi [ultimu]. Jestliže tato jest zfalšována, jakž se to stalo od Židů, pak jest i celé Slovo [Boží] porušeno; neboť poslední meze [ultima] Slova [Božího] jsou jeho opěradly a jeho oporou, ba každé slovo jest opěradlem a oporou jeho nebeských a duchovních pravd. Poněvadž vlasy značí pravdu v poslední mezi [ultimu], proto v duchovním světě všichni, kdož Slovem [Božím] pohrdají a smysl jeho liter falšují, jeví se býti holými; ti však, kdož mají jej v úctě a milují jej, jeví se s náležitým vlasem na hlavě. O tomto předmětu viz též níže v č. 49.

(36)

Slovo [Boží] ve svém posledním čili přírodním smyslu, kterýž jest smyslem jeho liter, jest též předobrazem zdi Svatého Jeruzaléma, jejíž stavba byla z jaspisu; jakož i základy zdi, kteréž byly drahokameny; jakož i jeho branami, kteréž byly perlami (Apok. 21, 18—21). Neboť Jeruzalém značí církev vzhledem k nauce. O tom však více v dalším článku. Z toho, co dosud bylo řečeno, lze nyní seznati, že smysl liter Slova [Božího], kterýž jest přírodním, jest základnou, schránou a oporou jeho vnitřnějších smyslů, jimiž jsou smysl duchovní a smysl nebeský.

BOŽSKÁ PRAVDA JEST VE SMYSLU LITER SLOVA [BOŽÍHO] VE SVÉ SVATOSTI A VE SVÉ MOCI

(37)

Slovo [Boží] jest ve smyslu svých liter ve své plnosti, ve své svatosti a ve své moci, poněvadž — jak výše v č. 31. bylo řečeno — oba předchozí čili vniternější smysly, jež jsou zvány smyslem duchovním a nebeským, jsou pospolu v přírodním smyslu, kterýž jest smyslem liter, jakž výše bylo řečeno (č. 31) kterak však jsou pospolu, budiž nyní stručně pověděno.

(38)

V nebi a na světě panuje rád postupný a současný. V řádě postupném přichází jedna věc po druhé, od nejvyšší až k nejnižší; v řádě současném však vyskytuje se jedno vedle druhého, od toho, co je nejvniternější až k tomu, co jest nejzevnější. Řád postupující lze přirovnati ke sloupu ve stupně rozdělenému, od nejvyššího až k nejspodnějšímu; řád současný však podobá se nějakému dílu, které souvisí se svými obvodů od středu až k povrchu. Nyní budiž pověděno, kterak postupující řád jest v poslední mezi [ultimu] řádem současným. Jest tomu takto: To, co je nejvrchnější v řádě postupujícím, stává se v řádě současném tím, co je nejvniternější, a to, co v řádě postupujícím jest nejnižším, stává se v řádě současném tím, co je nejzevnější. Má se to podobně, jako kdyby nějaký sloup, rozdělený ve stupně, snižoval se tak, až by tvořil těleso, v jedné rovině spolu souvisící. Tak z toho, co jest postupné vytváří se to, co jest současné, a to jak v celku tak i v jednotlivostech přírodního světa, a jak v celku tak v jednotlivostech duchovního světa. Neboť všude vyskytuje se to, co jest první, co střední a co poslední, a to, co jest prvé snaží se a pudí se skrze to, co jest prostřední, k tomu, co jest jeho posledním. Nyní, pokud se týče Slova [Božího]. Nebeskost, duchovnost a přírodnost vycházejí od Pána v řádě postupujícím a v tom, co jest posledním, vyskytují se v řádě současném. Tak nyní tedy jest nebeský a duchovní smysl Slova [Božího] pospolu v jeho přírodním smyslu. Kdo toto pochopí, poznává též, kterak přírodní smysl Slova [Božího], kterýž jest smyslem jeho liter, jest základnou, schránou a oporou svého duchovního a nebeského smyslu, a kterak Božské Dobro a Božská Pravda jest ve smyslu liter ve své plnosti, ve své svatosti a ve své moci.

(39)

Z toho může býti zjevno, že Slovo [Boží] jest vlastním Slovem [Božím] ve smyslu literním; neboť v něm jest duch a život; duchovní smysl jest jeho duch, a nebeský smysl jest jeho život. To bylo právě to, co Pán řekl k Janovi:

„Slova, kteráž já mluvím vám, duch jsou a život jsou“ (Jan 6, 63.)

Pán mluvil Svoje slova na světě a v přírodním smyslu. Nebeský smysl a duchovní smysl nejsou Slovem [Božím] bez přírodního smyslu, kterýž jest smyslem liter; neboť jsou jako duch a život bez těla; a jsou — jak výše v č. 33. bylo pověděno — jako palác, nemající základu. 40. Pravdy smyslu liter Slova [Božího] z části jsou nikoliv nahými pravdami, nýbrž zdánlivými pravdami, a jakoby podobenstvími a přirovnáními, vzatými z věcí, které vyskytují se v přírodě. A proto jsou přizpůsobené chápavosti i lidí prostých, ba i dětí. Poněvadž však jsou souvztažnostmi, jsou schránami a příbytky pravé pravdy; a jsou jakoby nádobami, které je uzavírají a chovají v sobě, tak jako křišťálové poháry chovají ušlechtilé víno; jsou jakoby roucha, kteráž jakožto plénky ovíjejí dítě a jako slušný oděv šatí pannu; jsou též jako vědomosti přírodního člověka, kteréž chovají v sobě vnímavost a náklonnost ku pravdě, což

přísluší duchovnímu člověku. Nahé pravdy samotné, kteréž jsou [v přírodním smyslu] uzavřeny, obsaženy, oděny a obklopeny, vyskytují se v duchovním smyslu Slova [Božího] a nahé dobro v jeho nebeském smyslu. Budiž to však objasněno ze Slova [Božího]. Ježíš řekl:

„Běda vám, zákonníci a fariseové, pokrytci, neboť čistíte pohár a mísu po vrchu, uvnitř však jsou plny loupeže a nečistoty. Fariseji slepý, vyčist' prve vnitřek pohárů a mísy, aby i to, co je zevnitř, bylo čisto. (Mat. 23,25. 26).

Zde Pán vyjádřil se tím, co jest posledním, a co tedy jest obsahujícím. Jmenoval poháry a mísy. Pohárem míněno jest víno, a vínem pravda Slova [Božího]; a mísou míněn jest pokrm, a pokrmem dobro Slova [Božího]. Vyčistiti vnitřek poháru a mísy znamená vyčistiti Slovem [Božím] vnitřnost, kteráž jest ve vůli a v myšlenkách a tudíž v lásce a ve víře. Tím, aby i zevnějšek byl čistý, míněno jest, že takto bude očištěno i to, co jest zevnější, to jest skutky a řeč — neboť tyto nabývají své podstaty z vůle a z myšlení. Dále:

„Ježíš pravil: Byl jeden člověk bohatý, a ten se odíval v purpur a kment a hodoval každého dne skvostně. Jeden pak žebrák, jménem Lazar, ležel u vrat jeho pln vředů". (Luk. 16, 19, 20).

I zde Pán ve své řeči použil přírodních věcí, kteréž byly souvztažnostmi a obsahovaly věci duchovní. Člověkem bohatým míněn jest židovský národ, kterýž zván jest bohatým, protože měl Slovo [Boží], v němž jest uloženo duchovní bohatství. Purpurem a kmentem, jímž se odíval, míněno jest dobro a pravda Slova [Božího], purpurem jeho dobro a kmentem jeho pravda. Každého dne žíti skvostně a v radovánkách, znamená jejich radost, že mají Slovo [Boží] a čtou je. Chudým Lazarem míněni jsou pohané, nemající Slova [Božího]. Že byli od Židů opovrhováni a od nich zamítáni, jest označeno tím, že Lazar ležel u vrat boháčových, pln jsa vředů. Pohané jsou míněni Lazarem, poněvadž pohané byli Pánem milováni, tak jako Lazar, kterýž byl vzkříšen z mrtvých, byl milován Pánem. (Jan 11, 3, 5, 36), a nazván byl jeho přítelem (11, 11) a s Pánem seděl u stolu (Jan 12, 2). Z těchto obou míst vysvítá, že Pravda a Dobro smyslu liter jsou jako by nádoby a jako by roucha pro nahé Dobro a Pravdu, kteréž jsou skryty v duchovním a nebeském smyslu Slova [Božího].

(41)

Důsledkem toho, že Slovo [Boží] ve smyslu liter jest takovéto, jest, že ti, kdož jsou v Božské Pravdě a ve víře, že Slovo [Boží] vnitřně jest svaté a božské, a tím více ti, kdož jsou u víře, že Slovo [Boží] jest takovéto pro svůj duchovní a nebeský smysl, spatřují Božskou Pravdu v přírodním světle, když čtou Slovo [Boží], jsouce osvíceni od Pána; neboť světlo nebeské, v němž jest duchovní smysl Slova [Božího], vplývá do přírodního světla, kteréž jest smyslem liter Slova [Božího], a osvětluje intelektuálnost člověka, zvanou racionálností, a způsobuje, že vidí a uznává Božskou Pravdu, jak tam, kde je zjevná, tak i tam, kde jest skryta. Toto vplývá se světlem nebeským, a u někoho i tehdy, když o tom neví.

(42)

Poněvadž tedy naše Slovo [Boží] ve své nejhlubší vnitřnosti, v důsledku svého nebeského smyslu, jest jakoby plamen zapalující, a ve své střední vnitřnosti, v důsledku svého duchovního smyslu, jest jako světlo, kteréž osvětluje — jest Slovo [Boží] ve své poslední mezi [ultimu], v důsledku svého přírodního smyslu, v němž jsou oba vnitřnější smysly, jakoby rubín a diamant. Jako rubín pro [svůj] nebeský plamen, a jako diamant pro [své] duchovní světlo. Protože pro tuto svou prosvitavost Slovo [Boží] jest takovéhoho rázu ve svém smyslu liter, proto v tomto smyslu Slovo [Boží] jest předobrazeno základy zdi Nového Jeruzaléma; dále Urimem a Thummimem Aronova náprsníku; zahradou Edenem, v níž byl král Tyrský, jakož i oponami a pokrývkami svatostánku, a zevnějškem chrámu v Jeruzalémě; ale ve své plné slávě Pánem, když byl proměněn.

(43)

Že pravdy literního smyslu Slova [Božího] míněny jsou v Apokalypse (kap. 21.) oněmi základy zdi Nového Jeruzaléma jest důsledkem toho, že — jakž v „Nauce o Pánu“ (v č. 62, 63.) bylo pověděno, Novým Jeruzalémem rozumí se Nová Církev pokud se týče [její] nauky. Proto jeho zeď a základové zdi nemohou znamenati nic jiného, nežli zevnějšek Slova [Božího], jímž jest smysl jeho liter; neboť nauka jest z tohoto smyslu a církev [vzniká] prostřednictvím nauky. A tento smysl jest jakoby zeď se svými základy, kteráž obepíná a chrání město. O zdi Nového Jeruzaléma a jejích základech čteme ve Zjevení [Janově] takto:

„Anděl změřil zeď Jeruzaléma, 144 loktů, měrou člověka, kteráž jest míra anděla, a zeď měla základů dvanácte a základy byly ozdobeny všelikým drahokamem. Základ první byl z jaspisu, druhý ze safíru, třetí z chalcedonu, čtvrtý ze smaragdu, pátý ze sard onyxu, šestý ze sardisu, sedmý z chrysolitu, osmý z berylu, devátý z topasu, desátý z chrysoprasu, jedenáctý z hyciantu, dvanáctý z ametystu.“ (Apok. 21.17.18.19..20).

Číslo 144 značí všechny pravdy a dobra církve z nauky podle smyslu liter Slova [Božího]; a číslo 12 má též význam. Člověk značí rozumnost; anděl božskou Pravdu, z níž jest rozumnost; míra značí jejich jakost; zeď a jeho základy značí smysl liter Slova [Božího], drahokamy značí pravdy a dobra Slova [Božího] co do jejich pořadí, z čehož vzniká nauka a prostřednictvím nauky církev.

(44)

Pravdy a dobra smyslu liter Slova [Božího] jsou naznačeny Urimem a Thummimem. Urim a Thummim byly na náprsníku Aronově, jehož kněžství předobrazovalo Pána, pokud se týče Božského Dobra a díla spásy. Roucha kněžství, čili roucha svatosti předobrazují Božskou Pravdu z Božského Dobra. Náprsníkem byla předobrazována Božská Pravda ve své poslední mezi (ultimu), tedy Slovo [Boží] ve smyslu liter, neboť toto jest, jak výše bylo řečeno, Božská Pravda ve své poslední mezi [ultimu]. Proto dvanácti drahokamy se jmény dvanáctera pokolení Israelova, kteréž tvořily Urim a Thummim, byla předobrazována Božská Pravda z Božského Dobra v celém svém rozsahu. O tom čte se u Mojžíše takto:

„Nárameník umělecky setkají ze zlata, z modrého a červeného purpuru, ze šarlatu dvakrát barveného a z přesoukaného kmentu. Uděláš také náprsník soudu, podobně jako tkaninu nárameníku.. A vysadíš jej všudy kamením. Čtyřmi řady jest kamení pořádkem tímto: v první řadě bude karneol, topas a smaragd, v druhé rubín, safír a jaspis; ve třetí hyacint, achát a ametyst, ve čtvrté chrysolit, onyx a beryl.. Budou na nich jména synův Israelových; bude vyryto dvanáct jmen, na každém kamenu jedno jméno každého ze dvanácti kmenův... bude nositi Aron pod náprsníkem soudu Urim a Thummim, aby bylo na srdci Aronově, když vcházeťi bude před Hospodina“. (2. Mojž. 6. 15—21. 30).

Co bylo předobrazováno rouchy Aronovými, jeho náprsníkem, vrchním šatem, spodním šatem, náčelníkem a pasem, bylo vysvětleno v „Nebeských tajemstvích“, tam, kde jedná se o této kapitole [Písma sv.]. Bylo tam ukázáno, že náprsník předobrazoval Božskou Pravdu v její poslední mezi [ultimu]; že drahokamy byla předobrazována pravda, vyzařující z dobra; dvanácti drahokamy veškerá pravda v ultimu, kteráž z dobra lásky podle svého řádu vyzařuje; dvanácti pokoleními Israelskými všechny věci, církve se týkající; náprsníkem Božská Pravda z Božského Dobra; Urimem a Thummimem vyzařování Božské Pravdy z Božského Dobra v poslední mezi [ultimu]; neboť Urim znamená „zářící oheň“, a Thummim v řeči andělů vyzařování, a v hebrejské řeči neporušenost [integritas]; dále že odpovědi byly dávány změnami světla, jakož i současně tichým vycitňováním [percepce] anebo živým slovem; jakož i mnohé jiné věci. Z toho může býti zjevno, že těmito drahokamy byla předobrazována též pravda z dobra v posledním [ultimovém] smyslu Slova [Božího]; také odpovědi s nebe nejsou

dávány jiným způsobem, neboť v tomto smyslu jest vycházející Božství ve své plnosti. Že drahokamy a diadémy značí Božskou Pravdu v jejích posledních mezích [ultimu], jimiž jsou Pravdy literního smyslu Slova [Božího], stalo se mi zřejmým podle drahokamů a diadémů v duchovním světě u tamních andělů a duchů, kteréž jsem vídal jimi zdobené, a jež jsou i v jejich schránkách. Bylo mi dáno věděti, že drahokamy a diadémy souvztaží s Pravdou v poslední mezi [ultimu], ba dokonce, že odtud jest jejich původ a jevení se. Poněvadž toto jest předobrazováno diadémy a drahokamy, proto byly též Janem viděny na hlavě drakově. (Apok. 12, 3), a na rozích šelmy (Apok. 13, 1); drahokamy měla na sobě též nevěstka, sedící na šelmě šarlatové (Apok. 17, 4). Jevily se na nich proto, poněvadž těmito věcmi byly předobrazeny v křesťanském světě ti, u nichž jest Slovo [Boží].

Swedenborg: Nauka o Písmu sv. — 4

(45)

Pravda, obsažená ve smyslu liter Slova [Božího] naznačena jest drahokamy v zahradě Edenu, ve kteréž, podle Ezechiela, byl prý král Tyrský. U Ezechiela se čte:

„Králi Tyrský, který zapečetuješ míru svou, plný moudrosti a nejkrásnější, v Eden, zahradě Boží, byl jsi, všelijaké kamení drahé přikrývalo tě, rubín, topas, diamant, tarsis, sardonyx a jaspis, safír, chrysopras, smaragd a zlato“ (Ez. 28, 12. 13).

Tyrus značí ve Slově [Božím] poznatky pravdy a dobra. Král značí pravdu Církve; Zahrada Eden značí moudrost a rozumnost ze Slova [Božího]. Drahokamy značí z dobra vyzařující pravdu, tak jaká jest ve smyslu liter Slova [Božího]. A poněvadž toto jest znázorňováno oněmi kameny, proto jsou nazývány též jeho přikrytím. Že smysl liter přikrývá vnitřnost Slova [Božího], viz v předchozím článku.

(46)

Smysl liter Slova [Božího] jest předobrazován oponami a pokrývkami stánku. Stánkem předobrazováno bylo nebe a církve, a proto jeho tvar byl Jehovou na hoře Sinaji ukázán. Proto také všim, co bylo ve stánku, t. j. svícem, zlatým oltářem pro kadění, stolem, na nějž kladly se chleby předložení, byly předobrazovány a tudíž označovány svaté věci nebe a církve; a svatyně svatých, kdež byla archa úmluvy, předobrazovala a tudíž značila vnitřnost nebe a církve; a Zákonem samotným, napsaným na dvě kamenných desek, a uloženým do archy, byl předobrazován Pán vzhledem ke Slovu [Božímu]. Poněvadž pak to, co jest zevní, má své bytí z toho, co jest vnitřní, a obé z toho, co jest nejvnitřnější, čímž tam byl Zákon, proto svatost Slova [Božího] byla předobrazována a označena vším tím, co stánku příslušelo. Z toho vyplývá, že zevnějšek stánku, kterýmžto zevnějškem byly opony a pokrývky, označoval poslední meze [ultimum] Slova [Božího], kterýmižto posledními mezemi [ultimem] jsou dobra a pravdy smyslu jeho liter. Ježto bylo tím toto označováno, proto všechny opony a pokrývky byly též **„vyrobeny z přesoukaného kmentu, z modrého a červeného purpuru a ze šarlatu dvakrát barveného a udělaného s cherubíny“** (2. Mojž. 26, 1. 31. 36). Co stánek a všecko to, co bylo v něm, v celku i jednotlivostech předobrazovalo a označovalo, jest vysvětleno v „Nebeských tajemstvích“ při této kapitole 2. Knihy Mojžíšovy; jest tam ukázáno, že opony a pokrývky předobrazovaly zevnějšek nebe a církve, a tudíž i zevnějšek Slova [Božího]; jakož i že vlnou anebo kmentem naznačována byla Pravda, mající původ nebeský; purpurem nebeské dobro, dvakrát barveným šarlatem duchovní dobro a cheruby — střežení vnitřnosti Slova [Božího].

(47)

Zevnějškem chrámu Jeruzalémského byl předobrazován zevnějšek Slova [Božího], příslušící smyslu jeho liter,

poněvadž chrám tak jako stánek předobrazuje nebe a církve, a tudíž také Slovo [Boží]. Že chrámem Jeruzalémským bylo naznačeno Boho-člověčenství Páně, učil On Sám u Jana

řka:

„Zbořte chrám tento, a ve třech dnech jej zase vzdělám. On však mluvil o chrámu těla svého” (Jan 2, 19. 21);

a tam, kde jest míněn Pán, jest míněno také Slovo [Boží], protože Pán jest Slovo. Poněvadž tedy vnitřkem chrámu vniternosti nebe a církve, jakož i Slova [Božího] byla předobrazena, proto také jeho zevnějškem byl předobrazen a naznačen zevnějšek nebe a církve, a tudíž i Slova [Božího], jehož smysl liter tvoří tento zevnějšek. Pokud se týče zevnějšku chrámu čteme, že [chrám] byl vystaven

„z kamení celého, neotesaného, a uvnitř ze dřeva cedrového, a že všechny stěny domu ozdobeny byly řezbami cherubínů, palem a rozvitých květů, a podlaha domu obložena byla zlatem” (1. Král. 6, 7. 29. 30).

Tímto vším byl též označen zevnějšek Slova [Božího], jež tvoří svaté věci smyslu jeho liter.

(48)

Slovo [Boží] ve své slávě bylo předobrazeno Pánem, když byl proměněn.

O Pánu, když se proměnil před Petrem, Jakubem a Janem čteme, že

„zastkvěla se tvář jeho jako slunce a roucho jeho učiněno jest bílé jako světlo, a ukázal se jim Mojžíš a Eliáš rozmlouvající s Ním, a oblak světlý učedníky obklopil a slyšen byl hlas z oblaku řkoucí: Tento jest Syn můj milý, toho poslouchejte” (Mat. 17, 1—5).

Byl jsem poučen, že Pán tenkrát předobrazoval Slovo [Boží]; obličejem, který zářil jako slunce, bylo předobrazeno Jeho Božské Dobro, rouchy, která byla jako světlo, Jeho Božská Pravda; Mojžíšem a Eliášem bylo znázorněno historické a prorocké Slovo [Boží]; Mojžíšem Slovo [Boží], které jím bylo psáno a historické Slovo [Boží] vůbec, a Eliášem prorocké Slovo [Boží]; světlým oblakem, který učedníky obklopil, bylo předobrazeno Slovo [Boží] ve smyslu [svých] liter; proto bylo z něho slyšeti hlas, pravící: „Tento jest Syn můj milý, Toho poslouchejte”. Veškeré výroky a odpovědi s nebe nedějí se jinak, nežli prostřednictvím ultima, tak jak jest v doslovném smyslu Slova [Božího], neboť dějí se ve své plnosti od Pána.

(49)

Doposud bylo ukázáno, že Slovo [Boží] v přírodním smyslu, kterýž jest smyslem liter, jest ve své svatosti a ve své plnosti. Budiž nyní něco pověděno o tom, že Slovo [Boží] v onom smyslu jest též ve své moci. Jaká a jak veliká jest moc Božské Pravdy v nebesích jakož i na zemi, lze seznati z toho co v díle „Nebe a peklo” jest řečeno o moci andělů nebeských (v č. 228—233). Moc Božské Pravdy působí zejména proti nepravdě a zlu, tudíž proti peklům; kdo tedy proti nim bojuje, musí bojovati pomocí Pravdy ze smyslu liter Slova [Božího]; pomocí Pravdy, kteráž jest při člověku, má Pán též moc, jej zachrániti, neboť člověk jest přetvořován a znovuzrozen Pravidou z doslovného smyslu Slova [Božího] a pak vychvácen jest z pekla a uveden do nebe. Této moci Pán nabyl v důsledku Svého Boho-Člověčenství, když byl naplnil vše, co ve Slově [Božím] jest obsaženo, až k jeho posledku [ultimu]; proto k veleknězi, když utrpením na kříži měl naplniti ještě to, co zbývalo naplniti řekl:

„Od toho času uzříte Syna Člověka sedícího na pravici moci, a přicházejícího na oblacích nebeských” (Mat. 26, 64; Mar. 14, 62).

Synem Člověka jest Pán jakožto Slovo [Boží]; oblaky nebeskými jest Slovo [Boží] v doslovném smyslu; seděním na pravici Boží jest všemohoucnost skrze Slovo [Boží].

Podobně též Mar. 16, 19. Moc Páně z ultima Pravdy byla předobrazena Nazarejskými v židovské církvi, a Samsonem, o němž se praví, že byl Nazarejským již z lůna své matky, a že jeho síla spočívala v jeho vlasech; slovo Nazarejský a Nazarejství značí též vlas. Že jeho moc spočívala v jeho vlasech, vysvítá z jeho vlastních slov:

„Britva nevešla nikdy na hlavu mou, nebo Nazarejský jsem od života matky své. Kdybych oholen byl, odešla by ode mne síla má, a byl bych sláb a jako každý jiný člověk“ (Soud. 16, 17).

Proč Nazarejství, jímž jest naznačen vlas, bylo zřízeno, a čím to bylo, že Samson svými vlasy měl sílu, nemůže vědět nikdo, kdo neví, co ve Slově [Božím] značí hlava. Hlava značí nebeskou moudrost, kterouž andělé i lidé mají od Pána skrze Božskou Pravdu; vlasy hlavy značí tudíž nebeskou moudrost v jejím ultimu, jakož i též Božskou Pravdu v ultimu. Protože v důsledku souvztažnosti s nebem bylo vlasy toto naznačeno, platil pro Nazaretské zákon, že nemají holiť vlasy své hlavy, poněvadž Nazarejství Boží jest na jejich hlavě (4. Mojž. 6, 1-21). Proto byl i zákon, že

„velekněz a jeho synové nesmí své hlavy holiť, aby nezemřeli a aby hněv nepřišel na všecek dům Israelův“ (3. Mojž. 10, 6).

Poněvadž vlasy vzhledem k onomu významu, zakládajícímu se na souvztažnosti, byly tak posvátné, byl Syn Člověka, jímž jest Pán vzhledem ke Slovu [Božímu] popsán též pokud se týče svých vlasů, že [totiž]

„byly bílé jako bílá vlna, jako sníh“ (Apok. 1, 14);

podobně též jest popsán **Starý Dnů** (Dan. 7, 9). O tomto předměte viz též výše v č. 35. Zkrátka, příčina, proč moc Božské Pravdy čili Slova [Božího] spočívá v jeho smyslu liter jest ta, že Slovo [Boží] v tomto smyslu jest ve své plnosti, a že andělé obojího království Páně jakož i lidé na zemi, jsou pospolu v tomto smyslu.

(5)

NAUKA CÍRKVE MUSÍ BYTÍ ČERPÁNA ZE SMYSLU LITER SLOVA [BOŽÍHO] A BÝTI JÍM POTVRZENA

(50)

V předcházejícím článku bylo ukázáno, že Slovo [Boží] ve smyslu liter jest ve své plnosti, ve své svatosti a moci; z toho pak, že Pán jest Slovo [Boží], ježto On jest všecko ve Slově [Božím], vyplývá, že Pán jest nejvíce přítomen v onom smyslu, a že z něho lidstvo poučuje a osvěcuje. Budiž to v tomto pořadí dokázáno:

- 1.) **Že Slovu [Božímu] nemůže býti porozuměno bez nauky;**
- 2.) **Že nauka musí býti čerpána ze smyslu liter Slova [Božího];**
- 3.) **Že však Božská Pravda, jež má býti předmětem nauky, nebude zjevná nikomu, kdo není v osvěcení od Pána.**

(51)

1.) Slovu [Božímu] nemůže býti porozuměno bez nauky.

Příčina toho jest tato. Slovo [Boží] ve smyslu liter skládá se ze samých souvztažností za tím účelem, aby duchovní a nebeské věci byly v něm pospolu, a aby každé jednotlivé slovo bylo jich schránou a oporou. Proto ve smyslu liter na některých místech nejsou nahé, nýbrž zahalené pravdy, kteréž zovou se zdánlivými pravdami; a jsou mnohé věci, uzpůsobené chápavosti sprostných lidí, nedovedoucích povznést svých myšlenek nad to, co vidí před svýma očima; jakož i některé věci, které se jeví jako rozpor, kdežto [ve skutečnosti] ve Slově [Božím], je-li pozorováno ve svém vlastním světle, není rozporu. Na některých místech u proroků jsou uvedeny sbírky jmen míst a osob, z nichž, jako na př. z některých výše v č. 15. zmíněných, nemůže býti rozpoznáno nijakého smyslu. Poněvadž tedy Slovo [Boží] ve smyslu liter jest takovéto, jest zjevno, že nemůže mu býti porozuměno bez nauky. To však nejlépe ukáží příklady. Praví se, že

„Jehova lítoval“ (2. Mojž. 32, 12. 14; Jon. 3, 9; 4, 2).

Praví se však též, že Jehova nelituje (4. Mojž. 23, 19; 1. Sam. 15, 29).

To bez nauky se nesrovnává. Praví se, že Jehova

„navštěvuje nepravost otců na synech do třetího i čtvrtého pokolení“ (4. Mojž. 14, 18).

Jest však též řečeno, že nebudou trestáni otcové za syny, ani synové za otce, nýbrž že jeden každý za svůj hřích umře. (5. Mojž. 24, 16). To si neodporuje, nýbrž úplně souhlasí podle nauky.

„Ježíš řekl: Proste a dánoť bude vám; hledejte a naleznete; tlučte a bude vám otevříno. Nebo každý, kdo prosí, bere; a kdož hledá, nalézá; a tomu, kdož tluče, bude otevříno“ (Mat. 7, 7. 8; 21, 21. 22).

Bez nauky mohl by se někdo domnívati, že každý obdrží to, oč prosí; ale nauka učí, že člověku dostane se toho, zač prosí nikoliv sám ze sebe, nýbrž z Pána; neboť tomu učí Pán sám řka:

„Zůstanete-li ve mně, a slova má zůstanou-liť ve vás, což byste koli chtěli, proste a stanete se vám“ (Jan 15, 7).

Pán praví: *„Blahoslavení chudí, neboť jejich jest království Boží“* (Luk. 6, 20).

Bez nauky mohl by každý mysliti, že nebe jest pro chudé, nikoliv však pro boháče; nauka však učí, že mínění jsou zde chudí duchem, neboť Pán praví:

„Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské“ (Mat. 5, 3).

Pán praví. *„Nesudťe, abyste nebyli souzeni. Neboť kterýmž soudem soudíte, tímž budete souzeni“*. (Mat. 7, 1. 2; Luk. 6, 37).

Bez nauky někdo mohl by býti sveden a tvrditi, že nesmí se o zlu říci, že jest zlem; a že nesmí se souditi, že zlý člověk jest zlým; podle nauky jest však dovoleno souditi, ale spravedlivě, neboť Pán řekl:

„Spravedlivý soud sudťe“ (Jan 7, 24).

Ježíš pravil: *„Nebudťe nazýváni mistry, nebo jeden jest Mistr váš, Kristus. A otce“*

nenazývejte sobě na zemi, nebo jeden jest Otec Váš, kterýž jest v nebesích. Ani se nenazývejte vůdcové; nebo jeden jest vůdce váš, Kristus". (Mat. 23, 8. 9. 10).

Tato slova, nevysvětlená naukou, zdála by se praviti, že není dovoleno někoho nazývati mistrem, otcem, vůdcem; z nauky jest však známo, že v přírodním smyslu jest to dovoleno, nikoliv však v duchovním smyslu.

Ježíš řekl k učedníkům: „Když se posadí Syn Člověka na trůnu velebnosti své, sednete i vy na dvanácti trůnech, soudíce dvanáctero pokolení Israelské". (Mat. 19, 28).

Z těchto slov mohlo by býti usuzováno, že i učedníci Páně budou souditi, ačkoliv přece nikoho souditi nesmějí; nauka tudíž vysvětluje toto tajemství tím, že jedině Pán, kterýž jest vševedoucí a zná srdce každého, bude a může souditi, a že jeho dvanácti učedníky rozumí se církev vzhledem ke vši pravdě a dobru, které má od Pána skrze Slovo [Boží]; z Čehož nauka uzavírá, že tyto pravdy a dobra budou souditi jednoho každého, a to podle slov Páně u Jana (3, 17. 18; 12, 47. 48). Kdož čte Slovo [Boží] bez nauky, neví, kterak spolu souvisí ony věci, kteréž byly řečeny skrze proroky a týkají se židovského národa a Jeruzaléma, že totiž církev u tohoto národa a její sídlo v tomto městě na věky budou trvati, jakž jest tomu v těchto místech:

„Stádo své, dům Judský, navštíví Jehova a postaví jej jako skvostného koně k boji. Z něho vyjde pilíř, z něho hřeb, z něho lučiště válečné" (Zach. 10, 3. 4. 6. 7.)

„Aj, já přijdu a budu bydliti uprostřed tebe. Tehdy dědičně ujme Jehova Judu, díl svůj, v zemi svaté, a vyvolí, zase Jeruzalém" (Zach. 2, 10. 11. 12).

„I stane se v ten čas, že hory dštítí budou mstem a pahrbkové oplývati mlékem... Juda pak na věky trvati bude, a Jeruzalém od národu do pronárodu" (Joel 3, 18. 20).

„Aj, dnové jdou, v nichžto oseji dům Israelský a dům Judský semenem lidským, a učiním s domem Israelským a s domem Judským smlouvu novou. A tatoť jest smlouva: Dám zákon svůj do vnitřností jejich, a na srdci jejich napíši jej; i budu Bohem jejich, a oni budou mým lidem" (Jerem. 31, 27. 31. 33).

„V těch dnech chopí se deset mužů ze všech jazyků těch národů podolka jednoho Žida, řkouce: Půjďme s vámi; nebo slyšíme, že jest Bůh s vámi (Zach. 8, 23).

Rovněž tak i na jiných místech, jako: Iz. 44, 24. 26; 49, 22. 23; 65, 9; 66, 20. 22; Jerem. 3, 18; 23, 5; 50, 19. 20; Nahum 2, 1; Malach. 3, 4, - v kterýchžto místech mluví se o příchodu Páně a že ony věci mají se pak díti. Opak však praví se na mnoha jiných místech, z nichž budtež uvedena aspoň tato:

„Skryji před nimi tvář svou, uzřím, co bude z potomstva jejich; národem převráceným jsou, syny nevěrnými.. Řekl bych: rozptýlím je do nejzazších koutů, vyhladím v lidech památku jejich, neboť jsou národem, jemuž nijaké rady není, a nijaké rozumnosti není v nich. Neboť z kmene sodomského vinný kmen jejich, jakož i ze zahrad gomorrských; hrozny jejich jsou hrozny žlučové, a zrnka jejich jsou hořkosti plná. Jed draků víno jejich a jed litý nejjedovatějšího hada. Máť jest pomsta a odplata (5. Mojž. 32, 20—35).

Toto jest pověděno o onom národě, a podobné vyskytuje se i jinde, na př. Iz. 3, 1. 2. 8; kap. 5, 3—6; 5 Mojž. 9, 5. 6; Mat. 12, 39; kap. 23, 27. 28; Jan 8, 44. a všude u Jeremiáše

a Ezechiela. Ale to, co jeví se jako sobě odporující, jeví se jako spolu souhlasící podle nauky, která učí, že Israelem a Judou ve Slově [Božím] nerozumí se Israel a Juda, nýbrž církev ve dvojím smyslu, v jednom že je zničena, ve druhém že opět bude Pánem obnovena. Jsou ve Slově [Božím] ještě jiná místa, těmto podobná, z čehož zřejmě vyplývá, že Slovu [Božímu] nelze bez nauky porozumět.

(52)

Z toho lze seznati, že ti, kdož čtou Slovo [Boží] bez nauky, anebo kteří si nezjednali nauku ze Slova [Božího], jsou v temnotě pokud se týče veškeré pravdy, a že jejich mysl bývá nestálá a nejistá, náchylná k omylům a snadno svoditelná ke kacířstvím, do nichž i skutečně upadají, jestliže je k tomu svádí souhlas nebo autorita jiných, a jestliže jejich pověsti nehrozí nebezpečí. Neboť Slovo [Boží] jest jim jako svícen beze světla a mají za to, že ve stínu mnoho vidí, kdežto ve skutečnosti sotva co vidí, neboť nauka jest jediným světlem. Viděl jsem, kterak tací jsou zkoumáni anděly, a bylo seznáno, že dovedou cokoli jim libo dovoditi ze Slova [Božího], a že ve skutečnosti potvrzují to, co vztahuje se k jejich lásce k sobě samotným a k těm, kdož jsou jim příznivi; viděl jsem je však zbavena šatů — což znamená, že neměli nijaké pravdy; neboť rouchy tam [v duchovním světě] jsou pravdy.

(53)

2.) Nauku nutno čerpati ze smyslu liter Slova [Božího]

a jím potvrditi, poněvadž Pán v něm a nikde jinde jest přítomen člověku, jej osvětluje a pravdě církve jej učí, a poněvadž Pán vůbec působí něco toliko v tom, co je úplné, a Slovo [Boží], jakž výše ukázáno, jest ve smyslu liter ve své úplnosti. Z toho plyne, že nauka musí býti čerpána ze smyslu liter.

(54)

Že Slovo [Boží] nejen stává se pochopitelným nauku, nýbrž i takoruka září, má svůj důvod v tom, že Slovo [Boží], jakž výše ukázáno, bez nauky není srozumitelné, a jest jakoby svícen beze světla. Slovo [Boží] stává se tudíž naukou srozumitelným, a jest pak jako svícen s rozžehnutým světlem. Člověk vidí pak mnohé jiné věci, nežli které viděl dříve, a rozumí i tomu, čeho dříve nechápal. To, co je temné nebo sobě odporující, buď vůbec nevidí a přechází je, anebo vidí je a vysvětluje si je tak, že to souhlasí s naukou. Zkušenost nabytá v křesťanském světě dokazuje, že na Slovo [Boží] se nazírá s hlediska nauky a podle ní také se vysvětluje. Neboť všichni protestanté nazírají na Slovo [Boží] a vysvětlují je podle své nauky. Rovněž tak i činí papežští na základě své nauky a podle ní; ba i Židé na základě své nauky a podle ní. V důsledku toho jsou nepravdy z nepravé nauky a pravdy z pravé nauky. Z toho vysvítá, že pravá nauka jest jako světlo v temnotách a jako ukazovatel na cestě. Avšak nauka nemá býti ze smyslu liter Slova [Božího] toliko čerpána, nýbrž má býti jím i potvrzena; neboť kdyby nebyla jím potvrzena, zdálo by se, jako by pravda nauky zakládala se toliko na lidském rozumu a nikoliv na božské moudrosti Páně. Tak byla by nauka jako nějaký dům, který byl by v povětří a nikoliv na zemi, a který tudíž neměl by základů.

(55)

Nauka pravé pravdy skutečně také může býti plně čerpána z literárního smyslu Slova [Božího]; neboť Slovo [Boží] v tomto smyslu jest jakoby oděný člověk, jehož obličej jest nezastřen a ruce rovněž odkryté. Vše, co vztahuje se k životu člověka a tudíž k jeho spáse, jest v tomto doslovném smyslu odkryté, ostatní však jest zastřeno; a na mnoha místech, kde jest zastřeno, přece jen prosvítá skrz, tak jako obličej skrze řídký, průsvitný závoj. A ježto také pravdy Slova [Božího] mnohonásobují se láskou k nim a jsou jí takto uváděny v jistý pořádek [soulad], prohlédají pak též jasněji a jasněji skrze své zastření a stávají se zcela zřejmými. Ale i toto rovněž děje se v důsledku nauky.

(56)

Bylo by lze se domnívati, že nauky pravé pravdy bylo by lze nabytí prostřednictvím

duchovního smyslu Slova [Božího], jemuž učí nauka o souvztažnostech; ale nauky nelze tímto způsobem nabyti, nýbrž táž může býti takto jen vyjasněna a sesílena. Neboť — jak výše v č. 26. jest řečeno — nikdo nemůže prostřednictvím souvztažností vniknouti do duchovního smyslu Slova [Božího], jestliže již předem prostřednictvím nauky nebyl v pravé pravdě. Není-li člověk již předem ve pravé pravdě, tu mohl by známostí některých souvztažností Slovo [Boží] zfalšovati, uváděje souvztažnosti ty ve spojitost a vykládaje je tak, aby sloužily ku potvrzení onoho názoru, který již předem vznikl v jeho mysli. Kromě toho duchovní smysl není dán nikomu, leč od jediného Pána a Jím jest ostříhán, tak jako nebe jest ostříháno, neboť nebe jest v tomto smyslu. Jest tudíž především důležité, aby člověk svou pílí a své přemýšlení věnoval Slovu [Božímu] v jeho smyslu literním; jedině z něho dána bude nauka.

(57)

3.) Pravá pravda, jež jest předmětem nauky, nebude ve smyslu liter zjevna nikomu, kdo není v osvětlení od Pána.

Osvícení dostává se jedině od Pána a vyskytuje se při těch, kdož milují pravdu proto, že jest pravdou a uplatňují ji v životě. Nikdo jiný nemůže nabyti osvětlení vzhledem ke Slovu [Božímu]. Příčina, proč osvětlení přichází toliko od Pána jest ta, že Pán jest ve všech věcech Slova [Božího]; a příčinou toho, že osvětlení dostává se toliko těm, kdož pravdu milují proto, že jest pravdou, a že to uplatňují v životě, jest to, že tací jsou v Pánu a Pán v nich. Neboť Pán jest Svou Božskou Pravdou. A když ta je milována proto, že jest Božskou Pravdou — a milují ji ti, kdož činí užitečnost — tu Pán v této Božské Pravdě jest při člověku. Tomu učí i Pán u Jana:

„V ten den vy poznáte, že já jsem v Otci svém a vy ve mně, a já ve vás. Kdo má přikázání moje a je zachovává, ten mě miluje... a i já jej budu milovati, a zjeví se mu ...i přijdeme k němu a příbytek u něho si učiníme“ (Jan 14, 20. 21. 23.).

A u Matouše: *„Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou“ (Mat. 5, 8).*

Jsou jimi ti, kdož jsou v osvětlení, když čtou Slovo [Boží], a jímž Slovo [Boží] jeví se ve svém jasu a průhlednosti.

(58)

Příčina, proč Slovo [Boží] jeví se takovýmto lidem ve svém jasu a průhlednosti, jest ta, že v každé jednotlivosti Slova [Božího] jest duchovní a nebeský smysl, a tyto smysly jsou ve světle nebeském. Proto Pán prostřednictvím těchto smyslů a jejich světla vniká svým vlivem do přírodního smyslu Slova [Božího] a do jeho světla při člověku. Proto člověk vniterným vycitováním [percepce] uznává pravdu a pak ji i vidí ve svém myšlení, pokud sám trvá v náklonnosti ku pravdě proto, že jest pravdou. Z náklonnosti vzniká vycitování, z vycitování pak myšlení, a tak vzniká ono uznávání, kteréž zoveme věrou. Ale o tomto předmětu bude ještě více pověděno v dalším článku, týkajícím se spojení Pána se člověkem skrze Slovo [Boží].

(59)

U takovýchto lidí prvou věcí bývá, že z literárního smyslu Slova [Božího] zjednájí si [jistou] nauku. Tak rozžehnou si jakési světlo pro svůj další pokrok. Jestliže však zjednájí si nauku a takto rozžehnou světlo, vidí Slovo [Boží] z tohoto světla. Ti však, kdož si nijaké nauky nebyli osvojili, zkoumají nejprve, zda nauka, od jiných jim podávaná a všeobecným usnesením přijatá, souhlasí se Slovem [Božím]. Tomu, co souhlasí, dají za pravdu, a od toho, co nesouhlasí, upustí. Tak nabudou své vlastní nauky a naukou své vlastní víry. Toto stává se však pouze u těch, kdož mohou žiti oddálení jsouce od světských věcí. Jestliže

tací milují pravdu proto, že jest pravdou, a uplatňují to ve svých, životních poměrech, tu jsou v osvětlení od Pána. Ostatní, pokud jsou v jakémsi životě podle pravdy, mohou se od nich učit.

(60)

Opak nastává u těch, kdož čtou Slovo [Boží] podle nauky nějakého nepravého náboženství, tím více pak u těch, kdož tuto nauku dotvrzují ze Slova [Božího], majíce při tom na mysli svou slávu anebo statky světa. U takovýchto jest pravda Slova [Božího] jakoby v nočním stínu a nepravda jakoby v denním světle. Oni čtou pravdu, ale nevidí ji a když vidí její stín, zfalšují jej. Toť jsou ti, o nichž Pán praví, že

„oči mají a nevidí, uši mají a neslyší“. (Mat. 13, 14. 15).

Neboť nic tak nezaslepuje člověka, jako jeho proprium a utvrzování se v tom, co je nepravdou. Propriem člověka jest jeho sebeláska, a z ní pocházející pýcha na vlastní rozumnost; a utvrzování se v nepravdě jest temnotou, napodobující světlo. Světlo u takovýchto lidí jest pouze přírodním a jejich vidění jest viděním těch, kdož ve stínu vidí přízraky.

Swedenborg: Nauka o Písmu sv. — 5

(61)

Bylo mi dovoleno po jejich smrti rozmlouvat s mnohými, kdož věřili, že budou v nebi zářiti jako hvězdy, poněvadž, jak pravili, měli Slovo [Boží] za svaté, často je čítávali, mnohé z něho si osvojili a články své víry tím potvrdili, čímž na světě jakožto učení se proslavili; proto věřili, že stanou se z nich Michaelové a Rafaelové. Avšak mnozí z nich byli zkoumáni, na základě jaké lásky obírali se Slovem [Božím], a bylo shledáno, že někteří z nich činili tak z lásky k sobě, aby se zdáli býti velikými na světě a aby jako přední v církvi byli uctíváni, jiní pak činili tak z lásky k světu, aby nabyli bohatství. Když bylo zkoumáno, co znají ze Slova [Božího], bylo seznáno, že z něho neznají nic pravého, nýbrž že znali pouze to, co zove se zfalšovanou pravdou a samo sebou jest nepravdou, — a to proto, poněvadž — jak jim bylo řečeno — oni sami jakož i svět byli jím konečnými účely, čili, což jest totéž, byli předměty jejich náklonností, nikoliv však Pán a nebe. A jestliže oni sami a svět jsou konečnými účely, tu když oni čtou, zůstává jejich duch lpěti na sobě samém a na světě a oni pak smýšlejí ustavičně jen ze svého propria, kteréž vzhledem k tomu všemu, co týká se nebe, jest v temnotě. V tomto stavu člověk nemůže býti vyveden Pánem z propria a tak povznesen býti ve světlo nebeské, a tím také nemůže přijímatí nijakého vlivu od Pána s nebe. Viděl jsem též, kterak tito byli do nebe vpuštěni. Když však bylo tam seznáno, že jsou bez pravdy, byli vyvrženi. Nicméně však ulpěla na nich pýcha na jejich zásluhy. Jinak jest tomu s těmi, kdož Slovem [Božím] se obírali z touhy po seznání pravdy protože jest pravdou, a protože v životě má sloužiti nejen k jejich vlastní užitečnosti, nýbrž i k užitečnosti bližního. Viděl jsem, kterak tito byli vzneseni do nebe, a tudíž do světla, v němž jest tam Božská Pravda, a pak ihned povzneseni i v andělskou moudrost a její blaženost, což jest věčným životem.

DOSLOVNÝM SMYSLEM SLOVA [BOŽÍHO] NASTÁVÁ SPOJENÍ S PÁNEM A PŘIDRUŽENÍ SE K ANDĚLŮM

(62)

Prostřednictvím Slova [Božího] jest spojení s Pánem, poněvadž, jak v „Nauce o Pánu“ jest ukázáno, Slovo [Boží] jedině o Něm pojednává a skrze ně Pán jest všecko ve všem a jest nazýván Slovem. — Příčina, proč takovéto spojení jest ve smyslu doslovném [literním] je ta, že — jakž výše v příslušném článku bylo ukázáno — v tomto [doslovném] smyslu jest Slovo [Boží] ve své plnosti, ve své svatosti a ve své moci. Spojení není člověku viditelné, nýbrž jest v náklonnosti ku pravdě a v jejím vycitňování, tudíž v jeho lásce k Božské Pravdě a v jeho víře v ní.

(63)

Příčinou, proč prostřednictvím doslovného smyslu nastává přidružení se k andělům nebeským, jest to, že v onom [doslovném] smyslu jest obsažen smysl duchovní a nebeský, a v těchto smyslech trvají andělé; andělé duchovního království v duchovním smyslu Slova [Božího], a andělé nebeského království v Jeho nebeském smyslu. Tyto smysly vyvíjejí se z přírodního smyslu Slova [Božího], kterýž jest smyslem liter, ve chvíli, kdy člověk, pravdu milující, jest v tomto smyslu [t. j. když Slovo Boží jest čteno osobou, která má je za svaté]. Toto vyvíjení se jest okamžité a tudíž i přidružení se jest okamžité.

(64)

Že duchovní andělé jsou v duchovním smyslu Slova [Božího] a nebeští andělé v jeho nebeském smyslu, stalo se mi zřejmým na základě četných zkušeností. Bylo mi dáno vycitňovati [percipere], když jsem četl Slovo [Boží] v jeho doslovném smyslu, že nastalo obecenství s nebesy, tu s tou jejich společností, tu s onou, a že to, čemu já rozuměl podle přírodního smyslu, duchovní andělé rozuměli podle duchovního smyslu a nebeští andělé podle nebeského smyslu, a to v jediném okamžiku. Poněvadž toto obecenství bylo několik tisíckrát [mnou] vycitněno, nezbylo ve mně nijaké pochybnosti o tom, že skutečně existuje. Vyskytují se též duchové, kteří jsou pod nebesy a zneužívají tohoto obecenství. Neboť vysloví některé průpovědi z doslovného smyslu Slova [Božího] a ihned poznají a jmenují společnost, s níž nastalo obecenství. Rovněž i toto jsem často vídal a slýchal. Takto živou zkušeností bylo mi dáno poznati, že Slovo [Boží] vzhledem ke svému smyslu liter jest božským prostředkem spojení s Pánem a s nebem. Stran tohoto spojení skrze Slovo [Boží] viz též to, co v díle „Nebe a peklo“, č. 303.—310. jest uvedeno.

(65)

Kterak děje se vyvíjení tohoto smyslu, budiž též stručně pověděno. Aby bylo tomu porozuměno jest nutno vzpomenouti toho, co výše v č. 6., 38. bylo pověděno stran řádu postupujícího a řádu současného, — že totiž nebeskost, duchovnost a přírodnost postupují za sebou v řádu postupujícím, jedno za druhým, od nejvyššího, jež jest v nebi, k poslednímu, jež jest ve světě; a že tytéž věci vyskytují se v současném řádu v tom, co jest poslední [t. j. v ultimu], jež jest přírodním, jedno vedle druhého od nejvnitřnějšího k nejzjevnějšímu, — a že rovněž i postupné smysly Slova [Božího], nebeský a duchovní jsou pospolu ve smyslu přírodním. Jestliže kdo tomuto porozuměl, může jeho rozumu do jisté míry býti zřejmo, kterak oba smysly, duchovní a nebeský mohou býti vyvinuty ze smyslu přírodního, když člověk čte Slovo [Boží]. Neboť pak duchovní andělé vyvolávají z něho duchovnost, a nebeští nebeskost. Nemohou ani jinak, poněvadž tyto věci jsou jim homogenními, a jsou v souhlasu s jejich přirozeností a podstatou.

(66)

Budiž to však nejprve vysvětleno přirovnáním ze tří říší přírodních, kteréž slovou živočišnou, rostlinnou a nerostnou říší.

Z říše živočišné: Z pokrmu, když stal se chýlou, čerpají a přijímají buňky svou krev; nervová vlákna svou šťávu, a látky, z nichž tato vlákna sestávají, svého zvířecího ducha.

Z říše rostlinné: Strom s kmenem, větvemi, listy a plody stojí na svých kořenech a odnímá a vstřebává ze země svými kořeny hustší šťávu pro kmen, větve a listí, čistší šťávu pro dužinu ovoce a nejčistší pro semena v ovoci.

Z říše nerostné: V lůně země jsou na některých místech nerosty obtěžkané zlatem, stříbrem a železem; z podzemních exhalací vyjímá zlato svou pralátku, stříbro rovněž svou a železo rovněž svou.

(67)

Budiž nyní příkladem vysvětleno, kterak z přírodního smyslu, v němž jest Slovo [Boží] u lidí, duchovní andělé čerpají svůj smysl a nebeští andělé rovněž svůj. Příkladem budiž patero přikázání z Desatera.

Přikázání: cti otce svého i matku svou. Člověk otcem a matkou rozumí otce a matku na zemi, jakož i všechny, kdož místo otce a matky zastupují, a jich ctěním vyrozumívají, že osoby ty mají býti v uctivosti a že jich má býti posloucháno. Avšak duchovní anděl rozumí otcem Pána a matkou církve; a ctěním jich rozumí milovati je. Nebeský anděl však rozumí otcem božskou lásku Páně a matkou Jeho božskou moudrost a ctěním rozumí konati dobro z Něho.

Přikázání: nepokradeš. Člověk kradením rozumí: podváděti, odnímati bližnímu pod nějakou záminkou jeho statky. Duchovní anděl kradením rozumí: nepravdou a zlem olupovati jiné o pravdu jejich víry a o dobro účinné lásky. Nebeský anděl však kradením rozumí připisovati sobě to, co jest Páně a Jeho spravedlnost a Jeho zásluhu si přisvojovati.

Přikázání: nezcizoložíš. Člověk cizoložením rozumí dopouštěti se cizoložstva, smilniti, hanebných věcí se dopouštěti, oplze mluvití a míti nečisté myšlenky. Duchovní anděl cizoložením rozumí hanobiti dobro Slova [Božího] a falšovati jeho pravdu. Nebeský anděl však cizoložením rozumí Božství Páně popírati a Slovo [Boží] znesvěcovati.

Přikázání: nezabiješ. Člověk zabíjením rozumí též nenáviděti a bažiti po pomstě až k vraždě. Duchovní anděl zabíjením rozumí zahrávati si na ďábla a vražditi duše lidí. Nebeský anděl však vražděním rozumí nenáviděti Pána a to, což Páně jest.

Přikázání: nevydáš křivého svědectví. Člověk křivým svědectvím rozumí též lháti a zapírati. Duchovní anděl křivým svědectvím rozumí mluvití a přemlouvati, že nepravda jest pravdou a zlo dobrem a naopak. Nebeský anděl však křivým svědectvím rozumí Pána a Slovo [Boží] hanobiti.

Z toho lze viděti, kterak duchovnost a nebeskost jest vyvíjena a vyjímána z přírodního smyslu Slova [Božího], v němž jest obsažena. Podivuhodné při tom jest, že andělé vyjímají to, co jejich jest, aniž by věděli, co člověk si myslí, ačkoliv myšlenky andělů a lidí pomocí souvztažností tvoří jednotu, tak jako konečný účel, příčina a působení tvoří pospolu jednotu. Konečné účely skutečně také jsou v nebeském království; příčiny v duchovním království a účinky v přírodním království. Toto spojení pomocí souvztažností má tuto vlastnost již od samého stvoření. Toť jest tedy příčina sdružení s anděly prostřednictvím Slova [Božího].

(68)

Příčinou sdružování člověka s anděly prostřednictvím přírodního čili doslovného smyslu Slova [Božího] jest i to, že v každém člověku již od stvoření jsou tři stupně života, nebeský, duchovní a přírodní; ale člověk, pokud je na světě, jest na stupni přírodním a zároveň jen tou měrou na stupni duchovním, jak jest v ryzí pravdě, a tou měrou jest na stupni nebeském, jak podle ní žije. V duchovnost anebo v nebeskost samotnu nedospěje však dříve než po smrti. O tom však více jinde.

(69)

Z toho jest zjevno, že jedině ve Slově [Božím], skrze něž člověk má spojení s Pánem a sdružení s anděly, jest duch a život, jakž Pán učí:

„Slova, kteráž já mluvím vám, Duch jsou a život jsou“ (Jan 6, 63).

„Voda ta, kterouž já dám jemu, bude v něm studnicí vody, prýstící se k životu věčnému“ (Jan 4, 14).

„Ne samým chlebem živ bude člověk, ale každým slovem vycházejícím skrze ústa Boží“ (Mat. 4, 4).

„Pracujte...o pokrm, kterýž zůstává k životu věčnému, kterýž Syn člověka dá vám“ (Jan 6, 27).

(7)

SLOVO [BOŽÍ] VYSKYTUJE SE VE VŠECH NEBESÍCH A Z NĚHO POCHÁZÍ MOUDROST ANDĚLŮ

(70)

Že Slovo [Boží] jest v nebesích, bylo dosud neznámo a ani nemohlo býti známo, pokud církev nevěděla, že andělé a duchové jsou lidé, podobní lidem na světě, a že v jejich okolí vyskytují se podobné předměty, jako kolem lidí, jedině s tím rozdílem, že jsou duchovní a že vše, co u nich jest, má duchovní původ, — kdežto lidé na světě jsou přírodní, a vše, co u nich jest, má původ přírodní. Dokud toto vše bylo skryto, nemohl člověk věděti, že Slovo [Boží] jest i v nebesích, a že jest čteno v nich anděly nebeskými, jakož i duchy, kteří jsou pod nebesy. Aby však toto nezůstávalo ustavičně skryto, bylo mi popřáno býti ve styku s anděly a s duchy, s nimi mluvit, jakož i viděti to, co u nich se vyskytuje a pak z toho, co jsem slyšel a viděl, mnohé pověděti. To se také stalo v díle **o Nebi a pekle**, vydaném v Londýně r. 1758, z něhož lze seznati, že andělé a duchové jsou lidmi, a že vše, co jest u lidí na světě, vyskytuje se i u nich v nadbytku. Že andělé a duchové jsou lidmi seznati lze v onom díle v č. 73—77. a v č. 453—456.; že jsou u nich podobné věci, jako u lidí na světě, č. 170 až 190., dále též, že bývá u nich bohoslužba a kázání ve chrámech, č. 221—227., a že mají písma a též knihy, č. 258-264. a též i Slovo [Boží], č. 259.

(71)

Pokud se týče Slova [Božího] v nebesích, jest psáno ve stylu duchovním, který se veskrz liší od přírodního stylu. Duchovní styl skládá se pouze z písmen, z nich každé má v sobě jistý smysl; a nad písmeny jsou znaménka, kteráž smysl ten zvyšují. Písmena u andělů

duchovního království jsou podobna tiskovým písmenám na našem světě; a písmena u andělů nebeského království, z nichž každé rovněž chová v sobě jistý určitý smysl, jsou podobna starým hebrejským písmenám, rozmanitě zprohýbaným, se znaménky nahoře a uvnitř. Poněvadž jejich písmo jest takovéto, nejsou v jejich Slově [Božím] jména osob a míst, vyskytující se v našem Slově [Božím], nýbrž místo nich jsou věci, které jmény těmi jsou naznačeny. Na př. místo Mojžíše historické Slovo [Boží], místo Eliáše prorocké Slovo [Boží]; místo Abrahama, Izáka a Jakuba Pán vzhledem k Božství a Boho-člověčenství; místo Arona kněžský úřad, místo Davida královský úřad — obé vzhledem ku Pánu. Místo jmen dvanácti synů Jakubových čili pokolení israelských, různé věci církve a nebes; podobně i místo jmen dvanácte učedníků Páně; místo Siona a Jeruzaléma církev vzhledem ke Slovu [Božímu] a k nauce ze Slova [Božího]; místo země Kanaan církev samotná; místo měst na tom a onom břehu Jordánu rozmanité věci, týkající se církve a její nauky a podobně dále. Rovněž tak jest tomu i s čísly. Ani tato nevyskytují se ve Slově [Božím], kteréž jest v nebi, nýbrž místo nich věci, souvztažící s čísly, která jsou v našem Slově [Božím]. Z toho lze seznati, že Slovo [Boží] v nebesích jest Slovem [Božím] souvztažným s naším Slovem [Božím], a že tudíž obě jsou jediným; neboť souvztažností vytvářejí jednotu.

(72)

Jest ku podivu, že Slovo [Boží] v nebesích jest psáno tak, že prostoduší mohou mu rozumět prostě a moudří moudře; jsou totiž nad písmeny umístěny různé body a značky, kteréž — jak bylo řečeno — zvyšují smysl. Prostoduší si jich nevšímají a také nerozumějí, co znamenají, — kdežto moudří všímají si jich a to každý v poměru ke své moudrosti, až k nejvyššímu stupni. Exemplář Slova [Božího], psaného anděly, Pánem inspirovanými, jest u každé větší společnosti v jejím svatostánku přechováván, aby byl chráněn před nějakým pozměněním svých bodů. Naše Slovo [Boží] jest Slovu v nebesích podobno v tom, že prostoduší rozumějí mu prostě a moudří moudře, což však děje se jiným způsobem.

(73)

Že veškerá moudrost andělů jest získána skrze Slovo [Boží], přiznávají oni sami; neboť jak rozumějí Slovu, tak jsou ve světle. Světlem nebeským jest Božská Moudrost, kteráž jejich očím jest světlem. Ve svatostánku, ve kterémž jest přechováván exemplář Slova [Božího], světlo jest plamenné a jasné [flamea et candida], převyšující všechny stupně světla, jež jsou vůkol něho v nebesích. Příčina jest táž, jakž výše bylo řečeno, že Pán jest ve Slově [Božím].

(74)

Moudrost andělů nebeských převyšuje moudrost andělů duchovních takoruka jako moudrost andělů duchovních převyšuje moudrost lidí; jest to proto, že nebeští andělé jsou v dobru lásky od Pána a duchovní andělé v pravdě moudrosti od Pána; a kde jest dobro lásky, tam současně jest i moudrost; kde však jest pravda, tam nepřebývá moudrosti více, nežli v poměru k dobru lásky. Toť příčinou, proč Slovo [Boží] v nebeském království psáno jest jinak, nežli Slovo [Boží] v království duchovním; neboť ve Slově [Božím] nebeského království jsou vyjádřena dobra lásky, a znaménka značí náklonnosti; ve Slově [Božím] duchovního království jsou vyjádřeny pravdy moudrosti a znaménka značí vnímání [perceptiones].

(75)

Z toho lze usouditi, jaká moudrost skrývá se ve Slově [Božím], kteréž jest na světě. Neboť v něm skrývá se celá moudrost andělů, jež jest nevýslovná; neboť ono jest její schránou. A v tuto moudrost přichází po smrti ten člověk, který od Pána prostřednictvím Slova [Božího] učiněn byl andělem.

CÍRKEV VZNIKÁ ZE SLOVA [BOŽÍHO] A JEST TAKOVÁ, JAKÉ JEST JEJÍ POROZUMĚNÍ SLOVU [BOŽÍMU]

(76)

Že církev vzniká ze Slova [Božího], o tom nemůže býti pochybnosti; neboť Slovo [Boží] jest Božská Pravda sama (č. 1—4). Ze Slova [Božího] jest nauka církve (č. 50—61.) a skrze Slovo [Boží] jest spojení s Pánem (č. 62-69). Že však porozumění Slovu [Božímu] vytváří církev, o tom mohlo by býti pochybováno, neboť jsou někteří, kteří věří, že jsou příslušníky církve, poněvadž mají Slovo [Boží], čtou je anebo od kazatelů je slyší a znají něco z jeho literárního smyslu. Naopak však nevědí, kterak tomu či onomu ve Slově [Božím] dlužno rozuměti a někteří vůbec mnoho jej nedbají. Proto budiž zde vysvětleno, že nikoliv Slovo [Boží] činí církev, nýbrž porozumění jemu, a že církev jest taková, jaké jest porozumění Slovu [Božímu] u těch, kdož jsou v církvi. To bude dotvrzeno tímto.

(77)

Slovo [Boží] jest Slovem [Božím] podle jeho porozumění u člověka, to jest podle toho, jak mu bylo rozuměno. Jestliže mu nebylo porozuměno, Slovo [Boží] sice nazývá se Slovem [Božím], není však při člověku. Slovo [Boží] jest pravdou podle porozumění jemu, neboť Slovo [Boží] může též nebýti pravdou, poněvadž může býti zfalšováno. Slovo [Boží] jest duch a život podle toho, jak mu bylo porozuměno, neboť písmeno bez jeho porozumění jest mrtvé. Poněvadž pak člověk má pravdu a život podle svého porozumění Slovu [Božímu], má i podle toho víru a lásku, neboť pravda jest věcí víry a láska věcí života. Poněvadž tedy skrze víru a lásku a podle nich jest církev, proto porozuměním Slovu [Božímu] a podle něho církev stává se církví, ušlechtilá církev, je-li v pravých pravdách, neušlechtilá, není-li v pravých pravdách, a porušená církev, je-li ve zfalšovaných pravdách.

(78)

Kromě toho Pán jest u člověka přítomen a s ním spojen Slovem [Božím], poněvadž Pán jest Slovo [Boží], a v něm taková mluví se člověkem, a poněvadž Pán jest též Božská Pravda samotná a totéž jest i Slovo [Boží]. Z toho vysvítá, že Pán jest u člověka přítomen a zároveň s ním spojen podle porozumění Slovu [Božímu]; neboť podle toho má člověk pravdu a z ní víru, jakož i lásku, a z ní život. Pán jest však člověku přítomen při čtení Slova [Božího]; spojen pak jest s ním skrze porozumění pravdy ze Slova [Božího] a podle tohoto porozumění; a jakou měrou člověk jest spojen s Pánem, takovou měrou ve člověku jest církev. Církev jest ve člověku; církev, která mimo něho jest, jest církví u více lidí, v nichž jest církev. To rozumí se slovy Páně k farizeům, když se Ho tázali, kdy přijde království Boží.

„Království Boží jest ve vás“ (Luk 17, 21).

Královstvím Božím jest zde naznačen Pán a církev z Něho.

(79)

Na mnoha místech u proroků mluví se o porozumívání Slovu [Božímu], kdež pojednává se o církvi, a jest určeno, že nikde jinde není církve nežli tam, kde Slovu [Božímu] správně jest porozuměno, a že církev jest taková, jaké jest porozumění Slovu [Božímu] u těch, kdož jsou v ní. Na mnoha místech u proroků jest popsána církev u israelského a židovského národa jako úplně zpustošená a zničená tím, že smysl čili porozumění Slovu [Božímu] bylo zfalšováno; neboť církev ničím jiným není ničena. Porozumění Slovu [Božímu] a to jak správné tak i nesprávné popsáno u proroků jakožto Efraim, zejména u Ozeáše; neboť Efraim

ve Slově [Božím] značí porozumění Slovu [Božímu] v církvi; a poněvadž porozumění Slovu [Božímu] tvoří církev, proto Efraim nazván jest

„synem vzácným a dítětem milostným“ (Jer. 31, 20),

„prvorozeným“ (Jer. 31, 9);

„sílou hlavy Jehovovy“ (2. 60, 9; 108, 9),

„silným“ (Zach. 10, 7),

„tím, jenž naplňuje lučiště“ (Zach. 9, 13)

a synové Efraimovi nazváni jsou *„zbrojními a lučištníky“ (2. 78, 9).*

Lučiště značí nauku ze Slova [Božího], bojující proti nepravdě. Proto také byl Efraim po pravici Israelově posazen a požehnán a přijal na místo Rubena (1. Mojž. 48, 5. 11 a d.).

Proto také Efraim se svým bratrem Manassesem byl Mojžíšem, když žehnal dítkám hradským, pode jménem Josefa, otce svého, nad ostatní vyvýšen (5. Mojž. 33, 13—17).

Jakou stane se církev, když porozumění Slovu [Božímu] jest ztraceno, jest u proroků rovněž popsáno Efraimem, zejména pak u Ozeáše, jak vysvítá z tohoto:

„Israeli Efraim padnou...Efraim zpustošen bude... Utištěn jest Efraim, potřen soudem...Já jsem jako lev Efraimovi; uchvátím a ujdu, vezmu a žádný nevytrhne“ (Oz. 5, 5. 9. 11. 12. 13. 14).

„Což mám učiniti s tebou, ó Efraime, ana vaše dobrota zaniká jako oblak ranní, a jako rosa jitřní, pomíjející?“ (Oz. 6, 4.)

„Aniž budou bydleti v zemi Jehovy, ale navrátí se Efraim do Egypta a v Assyrii věci nečisté jísti budou“ (Oz. 9, 3).

Zemí Jehovy jest církev. Egyptem jest vědomostnost [scientificum] přírodního člověka; Assyrii jest rozumování z toho vyvěrající, jímž Slovo [Boží], pokud se jeho porozumění týče, bylo zfalšováno. Proto bylo řečeno, že Efraim vrátí se do Egypta a v Assyrii jísti bude nečisté věci.

„Efraim se větrem pase, a vítr východní honí, každého dne lež a zhoubu množí; neboť smlouvu s Assurem činí a olej do Egypta donáší se“ (Oz. 12, 2).

Pásti se na větru, honiti východní vítr a rozmnožovati lež a zhoubu značí pravdu falšovati a tak církev kaziti. Cosi podobného značí smilnění Efraimovo, neboť smilnění značí zfalšování porozumění Slovu [Božímu], to jest jeho pravé pravdě. Tak v těchto prúpovědích:

„Známt' já Efraim a, že smilnil, a poskvřňuje se Israel“ (Oz. 5, 3).

„V domě israelském vidím hroznou věc: tam smilstvím Efraimovým poskvřňuje se Israel“ (Oz. 6, 10).

Israelem jest církev sama a Efraimem porozumění Slovu [Božímu], z něhož a podle něhož vzniká církev, pročež se praví, že Efraim smilní a Israel se poskvřňuje. Poněvadž církev u Židů zfalšováním Slova [Božího] úplně byla porušena, praví se o Efraimovi toto:

„Vydám tě, Efraime, vydám tě, Israeli, jako Adama, odložím tebe jako Seboim“

(Oz. 11, 8).

Poněvadž tedy u proroka Ozeáše od první až do poslední kapitoly jedná se o zfalšování Slova [Božího] a zkažení církve, a poněvadž smilnění značí zfalšování pravdy ve Slově [Božím], bylo onomu proroku poručeno, aby tento stav církve znázornil tím, že si vezme nevěstku za ženu a zplodí s ní děti (kap. 1), a dále že si měl vzít jistou cizoložnici za ženu (kap. 3). Toto vše bylo pověděno, aby bylo lze ze Slova [Božího] seznati a potvrditi, že církev jest taková, jaké jest u ní porozumění Slovu [Božímu], výtečná a skvostná, jestliže její porozumění zakládá se na pravé pravdě ze Slova [Božího], naopak zkažená a zhanobená, jestliže se zakládá na zfalšování. Ku potvrzení toho, že Efraimem označováno jest porozumění Slovu [Božímu] a v opačném smyslu jeho zfalšování, a že tím vzniká porušení církve, mohou býti přirovnána i ostatní místa, kde jest řeč o Efraimovi, jako Oz. 4, 17. 18; 7, 1. 11; 8, 9. 11; 9, 11. 12; 13. 16.; 10, 11.; 11, 3; 12, 1. 9. 15; 13, 1. 12. Iz. 17, 3; 28, 1; Jerem. 4, 15; 31, 6. 18; 50, 19; Ezech. 37, 16; 48, 5. Obad. v. 19; Zach, 9, 10.

(9)

V KAŽDÉ JEDNOTLIVÉ ČÁSTI SLOVA [BOŽÍHO] JEST MANŽELSKÉ SPOJENÍ PÁNA A CÍRKVE, A TUDÍŽ DOBRA A PRAVDY

(80)

Že v každé jednotlivé části Slova [Božího] jest manželské spojení Pána a církve, a tudíž dobra a pravdy, doposavad nebylo známo, a také nemohlo býti známo, poněvadž duchovní smysl Slova [Božího] dříve nebyl odhalen, a toliko prostřednictvím jeho může to býti seznáno. Neboť ve Slově [Božím] existují dva smysly, kteréž jsou skryty v jeho doslovném smyslu, smysl duchovní a smysl nebeský. V duchovním smyslu vše, co ve Slově [Božím] jest obsaženo, vztahuje se hlavně k církvi, a v nebeském smyslu hlavně ku Pánu. Dále vztahuje se vše v duchovním smyslu též k Božské Pravdě a v nebeském smyslu k Božskému Dobru. A to jest příčina onoho manželského spojení v doslovném smyslu Slova [Božího]. To však jest zjevno toliko tomu, kdo pomocí duchovního a nebeského smyslu Slova [Božího] zná význam jeho slov a jmen; neboť některých slova jmen užívá se o dobrou, jiných pak o pravdě, i jiná opět chovají v sobě obé. Proto bez těchto známostí nikdo nemůže viděti ono manželské spojení v jednotlivostech Slova [Božího]. To jest též příčinou, proč toto tajemství dříve nebylo odkryto.

(81)

Poněvadž tedy v jednotlivostech Slova [Božího] jest takovéto manželské spojení, proto tak často vyskytují se ve Slově [Božím] dva výrazy, kteréž zdají se býti opakováním jedné a téže věci, ačkoliv nijakým opakováním nejsou, nýbrž jedno z nich vztahuje se k dobrou a druhé ku pravdě, a obé pospolu tvoří svoje spojení, a tudíž jedinou věc. Odtud též pochází božskost Slova [božího] a jeho svatost, neboť v každém božském díle jest spojeno dobro s pravdou a pravda s dobrem.

Swedenborg: Nauka o Písmu sv. — 6

(82)

Bylo řečeno, že v jednotlivostech Slova [Božího] jest manželské spojení Pána a církve, a tudíž manželské spojení dobra a pravdy, poněvadž tam, kde jest manželské spojení Pána a církve, tam nastává i manželské spojení dobra a pravdy, neboť toto vzniká z onoho. Jestliže totiž církev nebo člověk v církvi jest v pravdě, tu vplývá Pán dobrem v jeho pravdu a oživuje ji, čili, což jest totéž, jestliže církev, to jest člověk v církvi pomocí pravdy jest v porozumívání, tu Pán dobrem lásky vůbec a účinné lásky zvláště má vliv v jeho porozumívání a vlévá mu tak život.

(83)

U každého člověka jsou dvě schopnosti života, zovoucí se rozumem a vůlí. Rozum jest schránou pravdy a tudíž moudrosti, a vůle jest schránou dobra a tudíž lásky. Tyto mají tvořiti jednotu, aby Člověk stal se člověkem církve; a ony tvoří jednotu, jestliže člověk vytváří rozum z pravé pravdy, a to se děje — podle zevního zdání — jakoby od něho samého; a jestliže jeho vůle naplněna jest dobrem lásky, což se děje od Pána. Proto člověk má život pravdy a život dobra, život pravdy v rozumu z vůle, a život dobra ve vůli prostřednictvím rozumu. Toť jest ono manželské spojení pravdy a dobra u člověka, jakož i manželské spojení Pána a církve u něho. O tomto vzájemném spojení, kteréž zde jest pojmenováno manželským spojením, lze se dočísti více v díle o andělské moudrosti pokud se týče **božské prozřetelnosti**, pokud se týče **božské lásky a božské moudrosti**, a pokud se týče **života**.

(84)

Že ve Slově [Božím] vyskytují se podvojně výrazy, které zdají se býti opakováním téže věci, jest zajisté známo každému pozornému čtenáři, jako na př.: bratr [a přítel, chudý] a nuzný, poušť [vastitas] a pustina [solitudo], prázdnota [vacuitas] a pustota [inanitas] (*Pozn. překl.:* Slova „poušť, pustina, prázdnota, pustota“ jsou svým významem sobě v naší mateřštině tak blízká, že mezi nimi není taková rozdílu. „Vastitas“ a „solitudo“ překládáno v různých cizojazyčných biblích „poušť“ a „pustina“; „vacuitas“ a „inanitas“ — „prázdnota“ a „pustota“, čehož my zde se přidrželi. Kralická bible místo slov „prázdnota“ a „pustota“ užívá též slova „nesličnost“ jako na př. „Země pak byla nesličná a pustá“ (1. Mojž. 1, 2.) — místo „pustá a prázdna“; rovněž u Jer. 4, 23: „Hledím-li na zemi, a aj, nesličná jest a prázdna.“ I ostatní slova, v tomto článku se vyskytující, nejsou v překladech biblí od sebe přesně rozlišována, ježto jich překladatelé, nevědouce o vnitřním smyslu bible, nečinili přesných rozdílů. Proto různá místa z bible, uvedená ve čl. 85 — 87., bylo nutno podati podle citace autorovy.), nepřítel a protivník, hřích a nepravost, hněv a prchlivost, lid [gens] a národ [populus], radost a veselí, truchlení a pláč [kvílení], spravedlnost a soud a t. d., kteráž zdají se býti slovy souznačnými, ač jimi přece nejsou. Neboť slova: bratr, chudý, poušť [vastitas] nepřítel, hřích, hněv, lid, radost truchlení, spravedlnost řečena jsou o dobru, a v opačném smyslu o zlu; naopak slov: přítel, nuzný, pustina [solitudo], pustota [inanitas], protivník, nepravost, prchlivost, národ, veselí, pláč, soud užíváno jest o pravdě, a v opačném smyslu o nepravdě. Nicméně čtenáři, neznajícímu tohoto tajemství, zdá se, jakoby chudý a nuzný, poušť a pustina, prázdnota a pustota, nepřítel a protivník, dále hřích a nepravost, hněv a prchlivost, lid a národ, radost a veselí, truchlení a pláč, spravedlnost a soud byla jedinou a touž věcí, — ale ona jí nejsou, nýbrž teprve spojením stanou se jedností. Ve Slově [Božím] jest též mnohé, jako: oheň a plamen, zlato a stříbro, měď a železo, dřevo a kámen, chléb a voda, chléb a víno, purpur a kment a t. d. spojeno, a to proto, poněvadž oheň, zlato, měď, dřevo, chléb, purpur značí dobro, a plamen, stříbro, železo, kámen, voda, víno a kment značí pravdu; dále že se praví, že Bůh má býti milován z celého srdce a z celé duše, dále že Bůh ve člověku stvoří nové srdce a nového ducha; neboť slovo „srdce“ řečeno jest o dobru lásky, slovo „duše“ však o pravdě z tohoto dobra. Vyskytují se též slova, kteráž, poněvadž vztahují se k obojímu, a to jak k dobru tak ku pravdě, řečena jsou samotná, bez přidání jiných. Toto a jiné není však zjevno než toliko andělům a těm, kdož jsou v přírodním smyslu zároveň mají i duchovní smysl.

(85)

Bylo by příliš obšírně dovozovati ze Slova [Božího], že v něm jest užíváno podvojných výrazů, poněvadž vyplnilo by to celou knihu. Aby předešlo se však všem pochybnostem, uvedu ta místa, kde současně jsou uvedena slova „**soud a spravedlnost**“, dále „**lid a národ**“, jakož i „**radost a veselí**“.

Místa, kde jmenován jest „**soud**“ a současně „**spravedlnost**“ jsou tato:

„*Město bylo plné soudu; **spravedlnost** v něm přenocovala*“ (Iz. 1, 21).

„*Sion v **soudě** bude spasen a obnoven ve **spravedlnosti***“ (Iz. 1, 27).

„*Jehova zástupů vyvýšen bude v **soudě** a Bůh svatý posvěcen bude ve **spravedlnosti***“ (Iz. 5, 16);

„*Na trůně Davidově a v království jeho vlasti bude, aby je utvrzoval a upevňoval **soudem a spravedlností***“ (Iz. 9, 7);

„*Vznešený jest Jehova, neb přebývá na výsosti; plní Sion **soudem a spravedlností***“ (Iz. 33, 5).

„*Toto praví Jehova: šetřte **soudu** a číňte **spravedlnost**...brzy již zjeví se má **spravedlnost***“ (Iz. 56, 1).

„*Jako národ, kterýž **spravedlnost** činí a **soudu** Boha svého neopouští, mohou dožadovati se soudu **spravedlnosti***“ (Iz. 58, 2).

„*Budeš-li přísahat dle **soudu a spravedlnosti*** (Jer. 4, 2).

„*Ale v tom nechť se chlubí, kdo se chlubí.. že činím **soud i spravedlnost** na zemi*“ (Jer. 9, 24).

„*Číňte **soud a spravedlnost**. Běda tomu, kdož staví dům svůj ne ve **spravedlnosti**, a večeřadla svá ne v **soudu**. Otec tvůj zdaliž nečinil **soud a spravedlnost**, když dobře bylo jemu ?“* (Jer. 22, 3. 13. 15).

„*Vzbudím Davidovi kmen spravedlivý, a kralovati bude jako král; a konati bude **soud a spravedlnost** na zemi*“ (Jer. 23, 5; 33, 15).

„*Byl-li by někdo spravedlivý a činil by **soud a spravedlnost***“ (Ez. 18, 5).

„*Jestliže by bezbožný se obrátil, a činil by **soud a spravedlnost**, hříchové jeho nebudou mu vzpomínáni; **soud a spravedlnost** činil, životem živ bude*“ (Jer. 33, 14. 16. 9).

„*Zasnoubím tě sobě na věčnost v **spravedlnosti** a v **soudu**, a v milosrdenství a v slitováních*“ (Oz. 2, 19).

„*Povalí se jako voda **soud a spravedlnost** jako potok silný*“ (Am. 5, 24).

„*Proměnili jste **soud** v jed, a ovoce **spravedlnosti** v pelynek*“ (Am. 6, 12).

„*Jehova bude souditi při mou, a učiní **soud** můj: vyvede mne na světlo, uzřím **spravedlnost** jeho*“ (Mich. 7, 9).

„Jehovo, **spravedlnost** tvá jako hory Boží, **soudové** tvoji hlubokost nesmírná" (2. 36, 7).

„Jehova vyvede **spravedlnost** svou jako světlo a **soud** jako poledne" (2. 37, 6).

„Jehova soudí lid svůj v **spravedlnosti** a chudé své v **soudu**" (2. 72, 2).

„**Spravedlnost** a **soud** jsou základem trůnu tvého" (Ž. 89, 15).

„Naučil jsem se **soudům spravedlnosti** tvé. Sedmkrát za den chválím tě ze **soudu tvé spravedlnosti**" (2. 119, 7. 164).

„(Gad) **spravedlnost** Jehovy i **soud** jeho vykonávati bude" (5. Mojž. 33, 21).

„(Duch pravdy) přijde, usvědčí svět..ze **spravedlnosti** a ze **soudu**" (Jan, 16, 8. 10. 11.) a jinde.

Že **spravedlnost** a **soud** jsou tak často jmenovány, má svou příčinu v tom, že slova „**soud**" jest užíváno vzhledem ku pravdě, slova „**spravedlnost**" vzhledem k dobru, a proto „**činiti soud a spravedlnost**" též znamená: jednati z pravdy a z dobra. Že slova „**soud**" užíváno jest vzhledem ku pravdě, a slova „**spravedlnost**" vzhledem k dobru, má svůj původ v tom, že vládnutí Páně v duchovním království zve se „**soudem**", a vládnutí Páně v nebeském království zve se „**spravedlností**", o čemž viz v díle „Nebe a peklo" č. 214. a 215. Poněvadž slova „**soud**" užívá se vzhledem ku **pravdě**, praví se též na některých místech „**pravda a spravedlnost**", na př. Iz. 11, 5; 2. 85, 12 a jinde.

(86)

Že zdánlivé opakování jakoby jedné a téže věci jest ve Slově [Božím] vzhledem k manželskému spojení dobra a pravdy lze ještě zřetelněji seznati z oněch míst, kde jest jmenován **lid a národ**, (Pozn. překl.: V Kralické bibli a jinde též často: **národ a pronárod**.) jako na př. z těchto:

„**Běda národu hříšnému, lidu, ježž vina tíží**" (Iz. 1, 4).

„**Lid**, chodě v temnostech, uzří světlo veliké. Rozmnožil jsi tento **národ**" (Iz. 9, 1. 2).

„**Assur**, metlu hněvu mého, chci na **lid** pokrytecký poslati a přikáží mu jíti proti **národu rozpalení mého**" (Iz. 10, 5. 6).

„V ten den bude výhonek Jeseův, jenž stojí jakožto znamení **národům**, vyhledáván **lidem**" (Iz. 11, 10).

„**Jehova**, kterýž bije **národy** ranou nezhojitelnou, kterýž s hněvem **lidi** ovládá" (Iz. 16, 6).

„V ten den přiveden bude darem Jehovovi Zebaoth **národ** roztržený a vyloupený, a **lid** změřený a pošlapaný" (Iz. 18, 7).

„**Ctíti** tě bude **národ** silný, města **lidu** mocného strachovati se budou tebe" (Iz. 25, 3).

„**Jehova** zničí roušku, která halí všechny **národy**, přikrývku, která přikrývá všechny **lidi**" (Iz. 25, 8).

„**Přistuptež, lidé a národové**, pozorujte !" (Iz. 34, 1).

„Povolal jsem tě ke svazku **národu** a ke světlu **lidu**“ (Iz. 42, 6).

„Všecek **lid** nechat' se shromáždí a **národové** se sejdou“ (Iz. 43, 9).

„Aj, já pozdvihnu k **lidu** ruky své a k **národům** korouhev svou“ (Iz. 49, 22).

„Aj, za svědka **národům** dal jsem jej, za knížete a zákonodárce **lidu**“ (Iz. 55, 4. 5).

„Aj **národ** přitáhne ze země půlnoční a **lid** veliký z končin země“ (Jer. 6, 22).

„Aniž dopustím aby více slýcháno bylo v tobě potupy **lidu**, aniž útržky **národů** snášeti budeš více“ (Ez. 36, 15).

„Aby všichni **národové** a **lidé** ctili jej“ (Dan. 7. 14).

„Aby z nich **lidé** nečinili si pořekadlo a neříkali mezi **národy**: Kde jest Bůh jejich ?“ (Joel 2, 17).

„Ostatkové **národu** mého rozchvátají je, a pozůstalí z **lidu** mého zdědí je“ (Sof. 2, 9).

„Přijdou mnozí **národové** a **lidé** nesčíslní, aby hledali Jehovu Zebaot v Jeruzalémě“ (Zach. 8, 22).

„Viděly oči mé spásu tvou, kterou jsi připravil před očima všech **národů**, světlo k osvícení **lidí**“ (Luk. 2, 30—32).

„Vykoupils nás krví svou ze všelikého **národu** a **lidu**“ (Apok. 5, 9).

„Musíš opět prorokovati **národům** a **lidem**“ (Apok. 10, 11).

„Postavils mne v hlavu **lidem**; **národ**, kteréhož jsem neznal, bude mi sloužiti“ (2. 18, 44).

„Jehova ruší radu **národů**, v nic obrací přemyšlování **lidí**“ (2. 33, 10).

„Uvedl jsi nás v přísloví mezi **lidmi**, a mezi **národy**, aby nad námi hlavou potřásáno bylo“ (2. 44, 15).

„Jehova uvozuje **národy** v moc naši a **lidí** pod nohy naše. Kralujeť Bůh nad **lidmi**, dobrovolní z **národů** připojeni jsou“ (2. 47. 4. 9. 10).

„Vyznávati tě budou **národové**, veseliti se a prozpěvovati budou **lidé**; nebo ty souditi budeš **národy** v pravosti, a **lidí** spravovati budeš na zemi“ (2. 67, 4. 5).

„Pamatuj na mne Jehovo pro milost k **národu** svému, abych radoval se z radosti **lidu** tvého“ (2. 106, 4. 5),

— kromě jiných míst.

Lidé a národové jsou současně jmenováni proto, poněvadž rozumějí se **lidem** ti, kdož jsou v dobrou a v opačném smyslu ti, kdož jsou ve zlu; **národy** však rozumějí se ti, kdož jsou v pravdě a v opačném smyslu ti, kdož jsou v nepravdě. Proto ti, kdož jsou z duchovního království Páně, slují **národy**, a ti, kdož jsou z **nebeského království** Páně, slují **lidem**. Neboť v **duchovním království** všichni jsou v pravdě a tudíž v moudrosti; v **nebeském království** naopak všichni jsou v dobrou a tudíž v lásce.

(87)

Právě tak je tomu i s ostatním, na př. tam, kde mluví se o **radosti**, bývá jmenováno i **veselí**, jako v těchto místech:

„A **aj, radost a veselí zabíjeti voly**“ (Iz. 22, 13).

„**Radosti a veselí** dojdou, zármutek a úpění uteče od nich“ (Iz. 35, 10; 51, 11).

„Odňato jest z domu Boha našeho **veselí a radost**“ (Joel 1, 16).

„Přestal hlas **radosti a hlas veselí**“ (Jer. 7, 34; 25, 10).

„Půst desátého obrátí se domu Judskému v **radost a veselí**“ (Zach. 8, 19).

„Abychom **radovati a veseliti se** mohli po všecy dny naše“ (2. 90, 14. 15).

„**Radujme se v Jeruzalémě, veselte se v něm**“ (Iz. 66, 10).

„**Raduj se a vesel se, dcero Idumejská**“ (Pláč 4, 21).

„**Rozveseltež se nebesa a raduj se země**“ (2. 96, 11).

„**Dej mi slyšeti radost a veselí**“ (Ž. 51, 10).

„**Radost a veselí bude nalezeno v Sioně, vyznávání a hlas zpívání**“ (Iz. 51, 3).

„A budeš mít **radost a veselí**, a mnozí budou se **radovati z jeho narození**“ (Luk. 1, 14).

„**Způsobím, aby přestal hlas radosti a hlas veselí, hlas ženicha a hlas nevěsty**“ (Jer. 7, 34; 16, 9; 25, 10).

„**Na tomto místě ještě bude slýchán hlas radosti a hlas veselí, hlas ženicha a hlas nevěsty**“ (Jer. 33, 10. 11),

— a jinde.

Jest jmenováno obé, **radost** i **veselí**, ježto **radost** vztahuje se k **dobru** a **veselí** k **pravdě**, čili ježto **radost** vztahuje se k **lásce** a **veselí** k **pravdě**. Neboť **radost** jest věcí **srdce** a **veselí** jest věcí **mysli**, čili: **radost** jest věcí **vůle** a **veselí** věcí **rozumu**. Že i v tom jest manželské spojení Pána a církve, vysvětluje z toho, že jest řečeno:

„**Hlas radosti a hlas veselí, hlas ženicha a hlas nevěsty**“ (Jer. 7, 34; 16, 9; 25, 10; 33, 10. 11);

ženichem však jest **Pán** a **církev nevěstou**. Že **Pán** jest **ženichem** lze nalézt u Mat. 9, 15; Mar. 2, 19. 20; Luk. 5, 35; a že **církev** jest **nevěstou**, v Apok. 21, 2. 9; 22, 17, pročť Jan Křtitel o Ježíši pravil:

„**Kdož má nevěstu, ženich jest**“ (Jan 3, 29).

(88)

Vzhledem k manželskému spojení Pána s církví, Čili což jest totéž, vzhledem k manželskému spojení Božského Dobra a Božské Pravdy v jednotlivostech Slova [Božího], jest na velice mnoha místech jmenován Jehova a Bůh, a Jehova a Svatý Israelský, jako byli by dva, kdežto přece jest jen jeden. Jehovou totiž rozumí se Pán vzhledem k Božskému dobru, a Bohem Pán vzhledem k Božské Pravdě. Že Jehova a Bůh, dále Jehova a Svatý

Israelský na velice mnoha místech ve Slově [Božím] jest jmenován, a přece jen Jediný jest tím míněn, Jimž jest Pán, lze seznati z díla „Nauka o Pánu“, č. 34. 38. a 46.

(89)

Poněvadž ve Slově [Božím] jak v celku tak v jednotlivostech jest manželské spojení Pána a církve, jest vidno, že jak celek tak jednotlivosti Slova [Božího] pojednávají o Pánu, jakž v „Nauce o Pánu“ (č. 1—7.) bylo započato ukazováno. Církev, o níž rovněž Slovo [Boží] pojednává, jest též Pánem; neboť Pán učí, že člověk církve jest v Něm a On opět v něm (Jan 6, 56; 14, 20. 21; 15, 5. 7).

(90)

Poněvadž jest zde pojednáváno o božskosti a svatosti Slova [Božího], budiž k tomu, co dosud bylo praveno, připojena ještě jistá pamětihodná věc. Jedenkrát byl ke mně s nebe spuštěn papír, potištěný hebrejskými písmeny, kteráž však podobala se zcela písmu, obvyklému u Starých, u nichž táž písmena, kteráž dnes částečně sestávají z přímých čar, byla zprohýbána a háčky vzhůru obrácenými opatřena. A andělé, kteří tehdy byli při mně, pravili, že již z pouhých písmen seznávají celý smysl, a že jej seznávají zejména z obloučků čar a tahů každého písmene. Vysvětlovali, co které z nich samo sebou značí, a co značí ve spojitosti s jinými písmeny, pravíce, že **H**, kteréž bylo připojeno ke jménu Abram a Sarai, znamená nekonečné a věčné. Vysvětlili [mi] též smysl slov 2. verše ve 32. žalmu podle pouhých písmem čili slabik, podle kteréhožto vysvětlen smysl verše toho v celku byl ten, že **Pán jest milosrdný i k těm, kdož konají zlo**; poučili mne, že písmo ve třetím nebi skládá se z prohýbaných a všelijak zakřivených písmen, z nichž každé má jistý význam, a že tam samohlásky jsou pro zvuk, který souvztáhí s náklonností, a že v tomto nebi nedovedou vysloviti samohlásky i a e, nýbrž místo nich y a eu, a že jest u nich používáno samohlásek a, o a u, poněvadž dávají plný tón. Dále že nedovedou nijakou polohlásku vysloviti tvrdě, nýbrž měkce a že to jest příčina, proč některá hebrejská písmena uvnitř jsou tečkami opatřena na znamení, že mají býti měkce vyslovena. Pravili, že v duchovním nebi jest užíváno tvrdé výslovnosti, a to z té příčiny, že tam jsou všichni v pravdě, a pravda připouští tvrdost, nepřipouští jí však dobro, ve kterém jsou andělé nebeského království čili třetího nebe. Řekli též, že u nich jest Slovo [boží], které jest psáno písmem prohýbaným a opatřeným háčky a „**stříškami**“ [cum corniculis et apicibus], majícími jistý význam. Z toho bylo zjevno, co znamenají slova Páně.

*„Nepomine jediné písmě neb jediná čárka ze zákona, až se všecky věci stanou“
(Mat. 5, 18).*

A dále: „Snažší však jest, aby nebe a země pominuly, než aby vypadla jedna čárka ze zákona“ (Luk. 16, 17).

Z DOSLOVNÉHO SMYSLU SLOVA [BOŽÍHO] MOHOU BÝTI ČERPÁNA KACÍŘSTVA; JEST VŠAK ZAVRŽITELNO JE UTVRZOVATI

(91)

Výše bylo ukázáno, že Slovu [Božímu] nemůže býti porozuměno bez nauky, a že nauka je jakoby svítilna, při níž lze viděti pravou pravdu. Jest to proto, poněvadž Slovo [Boží] jest psáno pouze v souvztažnostech. Z toho vyplývá, že mnohé v něm jest jen co do zevního zdání pravdou, ne však nahou pravdou, a že jest psáno přiměřeně ke chápavosti přírodního, ba smyslného člověka avšak tak, že prostoduší mohou mu rozuměti prostě, rozumní rozumně, a moudří moudře. Poněvadž tedy Slovo [Boží] jest takovéto, mohou zdánlivé pravdy, kteréž jsou pravdami zahalenými, býti pokládány za nahé [ryzí] pravdy, kteréž pak, když jsou potvrzovány, stávají se nepravdou. Toto děje se od těch, kdož pokládají sebe za moudřejší, nežli jsou jiní, ač moudřími nejsou; neboť býti moudrým znamená viděti, zda něco jest pravé, prve než to bude potvrzeno, nikoli však potvrzovati to, co člověku je libo. Tento poslední případ vyskytuje se u těch, kdož mají obzvláštní sílu k potvrzování a jsou obestřeni temnotou vlastní své rozumnosti; prvý případ jest však u těch, kdož milují pravdu a jsou jí vzněcováni, poněvadž jest pravdou, a uplatňují ji v životě. Tito jsou totiž Pánem osvěcováni a vidí pravdu ve světle pravdy; oni druzí však osvěcují samotni sebe a vidí nepravdu rovněž ze světla nepravdy.

(92)

Z tak mnohých kacířstev, kteráž byla a jsou doposud v křesťanstvu, jest zjevno, že zdánlivé pravdy, kteréž jsou zastřeny pravdami, byly ve Slově [Božím] pokládány za nahé [ryzí] pravdy, a že, když byly potvrzovány, staly se nepravdami. Kacířství samo lidi neztrácuje, ale ztrácuje zlý život a to, jestliže nepravdy kacířství jsou potvrzovány jak ze Slova [Božího], tak i rozumovým usuzováním přírodního člověka. Neboť každý rodí se v náboženství svých rodičů, ode dětství jest v toto náboženství uváděn a později se ho přidrží, a vzhledem ke svému světskému zaměstnání není ani schopen, aby sebe vyprostil z jeho nepravd. Naopak však žíti zlý život, a nepravdu až k porušení pravé pravdy potvrzovati — toť jest zatratitelno. Neboť kdo zůstává ve svém náboženství a věří v Boha, je-li však křesťanem, věří-li v Pána, Slovo [Boží] pokládá za svaté a z náboženských důvodů žije podle přikázání Desatera, — ten nepřisáhá na nepravdu. Jestliže takový slyší pravdu a chápe ji svým způsobem, může se jí přidržeti a tak býti vyveden z nepravd. Nikoliv však ten, kdo utvrdil se v nepravdě svého náboženství, neboť nepravda potvrzovaná zůstává, a nemůže býti vykořeněna. Nepravda totiž po potvrzování jest taková, že by někdo na ni přísahal, zejména jestliže souvisí se sebeláskou a z té s pýchou na [vlastní] moudrost.

(93)

Rozmlouval jsem v duchovním světě s některými, kteříž žili před několika staletími a utvrdili se v nepravdě svého náboženství, a přesvědčil jsem se, že v ní až doposud pevně trvají. Tamtéž mluvil jsem i s jinými, kteříž měli kdysi totéž náboženství a smýšleli jako oni předchozí, avšak neutvrdili při sobě nepravdu, a zvěděl jsem, že když byli anděly vyučováni, odvrhli nepravdu a přijali pravdu, — a že tito byli spaseni, předchozí však nikoliv. Každý člověk jest po smrti vyučován anděly, a jsou jimi přijati ti, kdož vidí pravdu, a z pravdy nepravdu. Neboť každému po smrti jest dáno, aby duchovním způsobem viděl pravdu. Pravdu vidí ti, kdo se neutvrdili; kdož se však utvrdili, nechtí pravdu viděti, a když ji vidí, odvracejí se, a buď se jí posmívají anebo ji zfalšují.

(94)

Budiž to však příkladem objasněno. Ve Slově [Božím] na mnoha místech Pánu přisuzuje se hněv, prchlivost, pomsta, jakož i že trestá, že uvrhuje do pekla, že pokouší a j. Kdo prostoduše tomu věří a proto Boha se bojí, a proto též hříchu proti Němu se vystříhá, ten pro tuto sprostnou svou víru nebude zatracen. Kdo však utvrdí se v ní tou měrou, že věří, že hněv, prchlivost, pomsta a podobné věci, vznikající ze zla, vyskytují se u Pána, a že On z hněvu, prchlivosti a pomstychtivosti trestá lidi a uvrhuje je do pekla, — ten bude zatracen, ježto ničí pravou pravdu, kterouž jest, že Pán jest láska sama, milosrdenství samo a dobro samo, a že kdo jest takovýmto, nemůže se hněvati, rozlítiti se a mstíti se. Že toto vše bývá Pánu připisováno, zakládá, se na tom, že na pohled se zdá, že je tomu tak. Právě tak jest to i s mnoha ostatními věcmi.

(95)

Že ve smyslu liter jsou mnohé věci toliko zdánlivými pravdami, v nichž pravá pravda jest skryta, a že není zatratitelno, podle pravdy [tak jak se na pohled zdá] smýšleti a mluvit, že však jest zatratitelno potvrzovati to až do porušení pravé pravdy, která jest skryta uvnitř, — může býti objasněno příkladem z přírody, jež zde uvádím, poněvadž to, co je přírodní, poučuje a přesvědčuje člověka jasněji, nežli to, co jest duchovní. Na pohled se zdá, že slunce každodenně jakož i průběhem roku obíhá kolem země. Vzhledem k tomu praví se ve Slově [Božím], že slunce vychází a zapadá, že dává vznik jitru, poledni, večeru a noci, jakož i ročním počasím: jaru, létu, podzimu a zimě a tak vytváří dny a léta, — kdežto ve skutečnosti slunce zůstává nepohnutě státi, poněvadž jest plamenným mořem, a zeměkoule denně se otáčí [kolem své osy] a ročně [kolem slunce]. Člověk, který na základě prostoduchosti a nevědomosti myslí, že slunce se otáčí, neruší tím přírodní pravdu, že země denně se otáčí kolem své osy a během roku pohybuje se podle ekliptiky. Kdo však zdánlivý pohyb a běh slunce potvrzuje na základě Slova [Božího], jakož i na základě usuzování přírodního člověka, ten vyvracuje pravdu a ruší ji. Že slunce se pohybuje — jest pravda zdánlivá, že se nepohybuje, jest pravda skutečná. Každý může se vyjadřovati na základě zdánlivé pravdy a ve skutečnosti také tak čini; ale smýšleti tak na základě utvrzení sebe v tom, — to oslabuje a zatemňuje rozumové poznání. Právě tak jest tomu i s hvězdami na obloze. Zdánlivou pravdou jest, že i ony denně jednou, tak jako slunce, se otočí, pročez také o hvězdách se praví, že vycházejí a zapadají. Skutečnou pravdou však jest, že hvězdy se nepohybují, a že jejich obloha zůstává nepohnuta; arcit', každému jest volno, aby vyjadřoval se podle zdánlivosti.

(96)

Že jest zatratitelno zdánlivou pravdu Slova [Božího] potvrzovati až k porušení skutečné pravdy, v ní se skrývající, jest zjevno na základě toho, co výše v č. 62-69. bylo řečeno. Příčina jest ta, že vše ve smyslu liter Slova [Božího] v celku i jednotlivostech, má obecnství s nebem a je otevírá. Jestliže tedy člověk používá onoho literárního smyslu k utvrzení světských náklonností, opačných náklonnostem nebeským, tu vniternost Slova [Božího] jest zfalšována. Jestliže tudíž jeho zevniterností, kteráž jest doslovným smyslem, jeho vniternost jest zfalšována a uvedena do spojení s nebem, tu nebe se uzavírá, neboť andělé, trvající ve vniternosti Slova [Božího], to zavrhnou. Z toho vysvítá, že vniterná nepravda, t. j. zfalšovaná pravda přerušuje spojení s nebem a uzavírá je. Toť příčinou, proč jest zatratitelno potvrzovati nějaké kacířské náhledy.

(96[b])

Slovo [Boží] jest jakoby zahrada, kteráž mohla by býti nazvána rájem nebeským, a v ní vyskytují se nejrozmanitější pochoutky a krásy, — pochoutky plodů a krása květin. Uprostřed jsou stromy života, vedle nich zdroje živé vody a kolem dokola zahrady jsou lesní stromy. Člověk, který na základě nauky jest v Božské Pravdě, pobývá uprostřed, kde jsou stromy života, a požívá skutečně tam pochoutek a vnímá krásy. Ale ten, kdo není z nauky ve Pravdě, nýbrž pouze ze smyslu literárního, jest na obvodu a vidí toliko lesní scenerii. Kdo

však jest v nauce nepravdivého náboženství a jeho nepravdu při sobě utvrdil, nepobývá ani v lese, nýbrž za ním, na písčné pláni, kde není traviny. Že jejich stav po smrti jest takovýto, bude na příslušném místě potvrzeno.

(97)

Nad to třeba věděti, že literní smysl Slova [Božího] jest strážcem pravé pravdy, která jest uvnitř skryta; a on působí jako stráž proto, že onen literní smysl může býti tak či onak vykládán a vysvětlován podle čtenářovy chápavosti, a přece jen tím vnitřek nemůže býti poškozen ani znásilněn; neboť nic neškodí, jestliže liternímu smyslu někým tak, jiným jinak jest rozuměno, škodí však, jestliže Božská Pravda, kteráž uvnitř jest skryta, jest zvrácena, neboť tím činí se Slovu [Božímu] násilí. Nad tím, aby se tak nedělo, bdí smysl liter; a bdí u těch, kdož jsou v nepravdě ze [svého] náboženství, ale nepravdu tu [v sobě] neutvrzují; tací nečiní Slovu [Božímu] násilí. Tuto stráž předobrazují cherubíni a také jest jimi táž ve Slově [Božím] popsána. Stráž ta označena jest oněmi cherubíny, kteří, když Adam se svou ženou byl vyhnán ze zahrady Eden, byli postaveni u vchodu do něho, a o nichž se čte:

Swedenborg: Nauka o Písmu sv. — 7.

„Když [Jehova Bůh] vyhnal člověka, osadil zahradu Eden cherubíny k východní straně s mečem plamenným a semo tam se pohybujícím, aby ostříhali cesty k stromu života“ (1. Mojž. 3, 23. 24).

Cherubíni značí stráž. **Cesta ke stromu života** značí přístup k Pánu, který lidem jest dán skrze Slovo [Boží]. **Plamenem meče, semo tam se pohybujícího**, naznačena jest Božská Pravda v její nejnižší mezi, jíž jest doslovný smysl, kterýmž může takto býti pohybováno. Cosi podobného jest míněno

„cheruby ze zlata, kteří byli postaveni na obou koncích slitovnice, položené na archu“ (2 Mojž. 25, 18—21).

Poněvadž tato věc jest předobrazena **cherubíny**, proto též Pán mezi nimi mluvil k Mojžíši (2 Mojž. 25, 22; 36, 8; 4 Mojž. 7, 89). Že Pán se člověkem nemluví jinak, nežli v plnosti, a Slovo [Boží] ve svém doslovném smyslu jest Božská Pravda v plnosti, viz výše v č. 37—49. Proto tedy Pán mluvil k Mojžíšovi mezi **cheruby**. Rovněž tak nic jiného není naznačeno

„cheruby na oponách svatostánku a na pokrývce“ tamtéž (2 Mojž. 26, 31).

Neboť opony a pokrývky stánku předobrazovaly to, co jest nejspodnější nebe a církve, a tudíž i Slova [Božího]. Viz výše č. 46. Nic jiného také nebylo naznačeno

„cheruby uprostřed chrámu Jeruzalémského“ (1 Král. 6, 22—28) a

„vyřezávanými cheruby na stěnách a nade dveřmi chrámu“ (1 Král. 6, 29. 32. 35).

Rovněž tak *„cheruby v novém chrámě“ (Ezech. 41, 18. 19. 20).*

Viz též č. 47. Ježto tedy cherubové značí strážce, zabraňující, aby nikdo k Pánu, nebi a Božské Pravdě, která jest uvnitř Slova [Božího], nemohl přistoupiti bezprostředně, nýbrž zprostředkovaně skrze to, co je nejnížší, praví se proto o **králi Tyrském** toto:

„Ty, jenž zapečetuješ míru svou, plný moudrosti a nejkrásnější, v Eden, zahradě Boží byl jsi; všeliké drahé kamení přikrývalo tě. Ó cherube, ty rozšířenosti přikrývky! Uprostřed v kameni ohnivém zkazil jsem tě Já, přikrývající cherube!“ (Ezech. 28, 12. 13. 14. 16).

Tyrhus značí **církev** vzhledem k pozhatkům pravdy a dobra, a tudíž **jeho král** značí **Slovo**

[Boží], v němž a z něhož jsou ony poznatky. Že Slovo [Boží] ve svém nejnižším stupni, kterýž jest smyslem liter, míněno jest **králem Tyrským** jakož i cherubem strážným, jest zjevno, neboť se praví.

*„Ty jenž zapečetuješ míru, všeliké kamení drahé přikrývalo tě“, jakož i:
„Ó cherube, rozšířenosti přikrývky“ a „přikrývající cherube !“*

Že drahokamy, kteréž tam jsou jmenovány, značí Pravdu doslovného smyslu, lze seznati výše v č. 45. Ježto tedy cherubové značí poslední mezi [ultimum] Božské Pravdy, tedy stráž, praví se u Davida:

„Jehova nakloniv nebes, sestoupil, na cherubu letěl“ (Ž. 18, 10. 11).

„Ó pastýři israelský, kterýž sedíš na cherubu“ (Ž. 80, 2).

„Jehova, kterýž trůní na cherubech“ (Ž. 99.1).

Letěti na **cherubech**, na nich seděti, na nich trůniti značí: na ultimovém smyslu Slova [Božího]. Božská Pravda ve Slově [Božím] a její jakost popsána jest cheruby u Ezechiela v 1., 9. a 10. kapitole. Poněvadž nikdo, komu není duchovní smysl otevřen, nemůže věděti, co jednotlivostí tohoto jejich popisu značí, bylo mi odhaleno, co v celku značí všechno to, co o cherubech jest pověděno v první kapitole Ezechielově. Jest to toto:

Jest popsán zevnější božský okruh Slova [Božího] (verš 4.).

Týž předobrazem člověkem (verš 5.).

Jeho spojení s duchovností a nebeskostí (verš 6.).

Přírodnost Slova [Božího] co do její jakosti (verš 7).

Duchovnost a nebeskost Slova [Božího] ve spojení s jeho přírodností, a jejich jakost (verš 8. 9.).

Božská láska Dobra a Pravdy, nebeská, duchovní a přírodní, jak ve Slově [Božím] od sebe rozděleně a spojeně se jeví (verš 10. 11).

Že směřuje k jednomu cíli (verš 12.).

Okruh Slova [Božího], v němž z Božského Dobra a Božské Pravdy Páně vyvěrající síla se pohybuje, na čemž život Slova [Božího] se zakládá (verš 13. 14.).

Nauka Dobra a Pravdy ve Slově [Božím] a ze Slova [Božího] (verš 15—21.).

Božství Páně nad ním a v něm (verš 22. 23.) a z něho (verš 24. 25.).

Že Pán jest nad nebesy (verš 26.), a že v Ném jest Božská Láska a Božská Moudrost (verš 27. 28).

Tento povšechný obsah byl i porovnán se Slovem [Božím] v nebesích a souhlasí s ním.

**PÁN PŘIŠEL NA SVĚT, ABY NAPLNIL VŠE,
CO OBSAŽENO JEST VE SLOVĚ [BOŽÍM],
A TÍM STAL SE BOŽSKOU PRAVDOU
ČILI SLOVEM I V JEJÍ POSLEDNÍ MEZI**

(98)

Že Pán přišel na svět, aby naplnil vše, co jest obsaženo ve Slově [Božím], lze seznati v Nauce o Pánu (č. 8—11.). Že stal se tím Božskou Pravdou či Slovem i v poslední mezi [ultimu] naznačeno jest u Jana takto:

„A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi, a viděli jsme slávu jeho, slávu, jakožto jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy“ (Jan 1, 14).

Státí se tělem značí státí se Slovem v poslední mezi. Kteraký On byl jakožto Slovo v poslední mezi, ukázal učedníkům, když byl proměněn (Mat. 17, 2. a d.; Mař. 9, 2. a d.; Luk. 9, 28. a d.). A zde jest praveno, že Mojžíš a Eliáš byli ve slávě viděni. Mojžíšem a Eliášem míněno jest Slovo [Boží] (viz výše č. 48). Pán jakožto Slovo v poslední mezi jest i vylíčen u Jana v Apokalypse (kap. 1, 13—16.), kdež všecky části popisu, o něm podaného, značí poslední meze Božské Pravdy čili Slova [Božího]. Pán arcit' již před Svým vtělením byl Slovo, avšak v prvním [stupni], a proto se praví:

„Na počátku bylo Slovo, a Slovo bylo u Boha a Bůh byl Slovo. To bylo na počátku u Boha“ (Jan 1, 1. 2.).

Když však Slovo tělem učiněno jest, stal se Pán Slovem i v nejposlednější mezi [ultimu]. Proto též Pán nazývá se Prvým a Posledním (Apok. 1, 8. 11. 17; 2, 8; 21, 7; 22, 12. 13).

(99)

Tím, že se Pán stal Slovem i v nejposlednější mezi [ultimu], byl stav církve úplně změněn. Všecky církve, které byly před jeho příchodem, byly církvemi předobrazujícími, kteréž mohly Božskou Pravdu spatřovati toliko ve stínu. Ale po Jeho příchodu na svět byla Jím založena církev, která spatřovala Božskou Pravdu ve světle, — rozdíl to, jako mezi večerem a jitem. Stav církve před Jeho příchodem také skutečně nazýván jest večerem, a stav církve po Jeho příchodu jitem. Pán před Svým příchodem sice byl u lidí církve přítomen, ale zprostředkovaně skrze nebe, naopak však po Svém příchodu na svět jest u lidí církve přítomen bezprostředně; neboť na světě vzal na se i Božskou Přírodnost, v níž jest u lidí přítomen. Oslavení Páně jest oslavením Jeho Člověčenství, kteréž na světě byl na Se přijal; a oslavené Člověčenství Páně jest Božskou Přírodností.

(100)

Jen málo lidí chápe, kterak Pán jest Slovem; neboť si myslí: Pán sice může Slovem [Božím] lidi osvěcovati a poučovati, nicméně však přece jen nemůže býti nazván Slovem [Božím]. Měli by však věděti, že každý člověk je svou láskou a tudíž svým dobrem a pravdou. Člověk jest toliko pomocí těchto dvou člověkem a nic jiného nemůže v něm býti nazváno člověkem. Ježto pak člověk jest svým dobrem a svou pravdou, jsou i andělé a duchové lidmi; neboť veškeré Dobro a Pravda, vycházející od Pána, jest co do své formy člověkem. Pán však jest Božské Dobro a Božská Pravda sama, a tudíž On jest Sám člověk, z Něhož každý člověk jest člověkem. Že veškeré Božské Dobro a Božská Pravda svou formou jest člověkem, lze

seznati v díle „Nebe a peklo“ (č. 460); a ještě zřetelněji lze to seznati z pozdějších pojednání o Andělské moudrosti.

(12)

PŘED SLOVEM [BOŽÍM], KTERÉ NYNÍ JEST NA SVĚTĚ, BYLO SLOVO [BOŽÍ] KTERÉŽ SE ZTRATILO

(101)

Že již před Slovem [Božím], které bylo dáno skrze Mojžíše a proroky lidu israelskému, byla známa obětní bohoslužba, a že dala se prorocství z úst Jehovy, lze seznati z různých zmínek, obsažených ve knihách Mojžíšových. Že obětní bohoslužba byla známa, vysvítá z tohoto: Bylo přikázáno, aby dítky Israelovy zbořily oltáře a polámaly modly jejich a jejich háje pokácely (2 Mojž. 34, 13; 5 Mojž. 7, 5; 12, 3).

„Když pobyl Israel v Setim, počal smilniti s dcerami Moabskými, kteréž pozvaly lidu k obětem bohů svých; i jedl lid, a klaněli se bohům jejich. I připojil se lid israelský k modle Belfegor, a potvrdila se prchlivost Jehovy proti Israelovi“ (4 Mojž. 25, 1. 2. 3.)

Dále že Bileam, který byl ze Sýrie, stavěl oltáře a obětoval voly a ovce (4 Mojž. 22, 40; 23, 1. 2. 14. 29. 30.). Že též prorokovali z úst Jehovy vysvítá z prorocství Bileamova (4 Mojž. 23, 7—10. 18—24; 24, 3—9. 16—24.), a že též o Pánu prorokoval, že vzejde hvězda z Jakoba a berla z Israele (4 Mojž. 24, 17). Že prorokoval z úst Jehovy. (4 Mojž. 22, 13. 18; 23, 3. 5. 8. 16. 26; 24, 1. 13.) Z toho vysvítá, že i pohané měli bohoslužbu, kteráž podobala se bohoslužbě, zavedené Mojžíšem u lidu israelského. Že tato bohoslužba byla již před Abrahamem, vysvítá částečně ze slov u Mojžíše (5 Mojž. 32, 7. 8), mnohem zřetelněji však z toho, že Melchisedech, král ze Sálemu, obětoval chléb a víno, a požehnal Abramovi, a že Abram dal mu desátky ze všeho (1 Mojž. 14, 18—20), a že Melchisedech Pána předobrazil, poněvadž byl nazván „knězem nejvyššího Boha“ (1 Mojž. 14, 18), a o Pánu praví se u Davida:

„Ty jsi kněz na věky podle řádu Melchisedechova“ (Ž. 110, 4).

Toť jest též příčina, že Melchisedech obětoval chléb a víno, jakožto nejsvětější věci církve, jimiž jsou i ve svátosti Večeře Páně; a že Melchisedech požehnal Abramovi a že Abram mu daroval desátky ze všeho.

(102)

Že Slovo [Boží], které se vyskytovalo u Starých, bylo psáno v samých souvztažnostech, ale že bylo ztraceno, bylo mi vyprávěno anděly nebeskými, a bylo mi řečeno, že toto Slovo [Boží] zachovalo se ještě u nich, a že jest ho užíváno u oněch Starých v nebesích, kteří je měli, když žili na zemi. Oni Staří, u nichž toto Slovo [Boží] v nebesích doposud jest užíváno, pocházeli částečně ze země Kanaan a ze zemí sousedních, na př. ze Sýrie, Mezopotámie, Arábie, Chaldeje, Assyrie, z Egypta, Sidonu, Tyrhu a Ninive. Obyvatelé všech těchto říší měli bohoslužbu názorně předobrazující, a tudíž měli i nauku o souvztažnostech. Moudrost oné

doby měla svůj původ v této nauce, a prostřednictvím jejím měli vniterné vycitňování a spojení s nebesy. Ti, kdož měli hlubokou znalost souvztažností tohoto Slova [Božího], byli nazýváni mudrci a rozumnými, a v pozdější době věštcí [Divinatores] a mágy. Poněvadž, však ono Slovo [Boží] bylo plno souvztažností, jež naznačovaly nebeské a duchovní věci toliko vzdáleně, a proto počalo býti mnohými falšováno, mizelo řízením božské Prozřetelnosti Páně poněkud, a posléze ztratilo se úplně, načež dítkám izraelským bylo skrze proroky dáno jiné Slovo [Boží], psané v souvztažnostech již ne tak vzdálených. Avšak v tomto Slově [Božím] jsou ponechána mnohá jména míst, kteráž jsou v zemi Kanaan, jakož i v okolní Asii, a táž v něm značí podobné věci, kteréž byly ve starém Slově [Božím]. Z tohoto důvodu bylo Abramovi poručeno, aby šel do oné země, a jeho potomstvo z Jakuba bylo do ní uvedeno.

(103)

Že Staří měli Slovo [Boží], jest zjevno i z knih Mojžíše, kterýž zmiňuje se o tomto Slově [Božím] a uvádí z něho výňatky (4 Mojž. 21, 14. 15. 27—30); jakož i že historická část tohoto Slova [Božího] zvala se „**Boje Jehovy**“ a prorocká část „**Výpovědi**“. Z historické části tohoto Slova [Božího] Mojžíš vyňal toto:

„Protož praví se v knize Bojů Jehovy: Šel jsem do Supha, k řekám Arnonu a k vodovodu řek, který až k příbytku Ar se sklání a o hranice Moabu se opírá“.

„**Boji Jehovy**“ v tomto Slově [Božím] podobně jako v našem Slově [Božím] byly míněny a popisovány boje Pána s pekly a vítězství nad nimi, až On přijde na svět. Tytéž boje jsou míněny a líčeny i na mnoha místech historických částí našeho Slova [Božího], na př. v bojích Josuy s národy země Kanaan, a v bojích soudců a králů izraelských. Z prorockých částí onoho Slova [Božího] Mojžíš vyňal toto:

„Proto říkají zvěstovatelé: Pojdte do Chesbonu, budiž stavěno a opevněno město Sichonovo. Neboť oheň vyšel z Chesbonu, plamen z města Sichonova; spalil Ar Moabských, pány výšin Arnonských. Běda tobě, Moabe, veta po tobě, národe Kemosův! Na útěk zahnal On syny svoje a dcery své vydal v zajetí králi Amorejskému, Sichonovi; střelou porazili jsme je; za své vzal Chesbon až k Dibonu, zpusťovali jsme jej až k Nophachu, kterýž až k Medabě se prostírá“.
(4. Mojž. 21, 27. 28. 29. 30).

Překladaelé překládají to jako výroky „**skladatelů přísloví**“, jest však nazvati je jediné „**Zvěstovatelé**“ [Enunciatores] anebo „Prorocké výpovědi“ [Enunciata prophetica], jakž lze i seznati z významu slova „**Moschalim**“ v hebrejské řeči, kteréž značí nejen „**přísloví**“, nýbrž i „**prorocké výpovědi**“, na př. 4. Mojž. 23, 7. 18; 24, 3. 15, kdež se praví, že Bileam vyslovil své zvěstování [enunciatum], kteréž bylo též proroctvím, týkajícím se Pána. Jeho zvěstování jest nazváno maschal v jednotném čísle. Dále třeba si povšimnouti toho, že místa, odtud vybraná Mojžíšem, jsou nikoliv nějakým příslovím [pořekadlem], nýbrž proroctvím. Že toto Slovo [Boží] tak jako naše bylo božsky inspirováno, zjevno je u Jeremiáše, kdež čtou se skoro táž slova:

„Oheň vyjde z Chesbonu, a plamen z prostřed Sichonu, který šíře kout Moabův a vrchol dítek rachocení. Běda tobě Moabe, zahyne lid Kemosův, neboť pobráni byli synové tvoji do zajetí, a dcery tvoje do vězení“ (Jer. 48, 45. 46).

Kromě toho děje se zmínka ještě o jisté prorocké knize starého Slova [Božího], kteráž Davidem a Josuou byla nazvána „**Knihou Jašar**“, čili „**Knihou Upřímného**“. Tak David praví:

„Naříkal David naříkáním nad Saulem a Jonathanem, a psal o tom, aby synové Judovi luku učení byli: Aj, psáno jest v Knize Jašar“ (2. Sam. 1, 17. 18).

A Josua praví: „*Mluvil Josue: Slunce v Gibeon zastav se, a měsíc v údolí Ajalon!*“

Zdali není toto napsáno v Knize Upřímného ?“.(Jos. 10, 12. 13).

Kromě toho bylo mi řečeno, že prvních sedm kapitol první knihy Mojžíšovy jest též v onom starém Slově [Božím] obsaženo, takže slůvka nechybí.

(13)

PROSTŘEDNICTVÍM SLOVA [BOŽÍHO] JSOU VE SVĚTLE I TI, KDOŽ JSOU MIMO CÍRKEV, A NEMAJÍ SLOVA [BOŽÍHO].

(104)

Spojení s nebem nebylo by možné, kdyby aspoň někde na zemi nebylo církve, v níž bylo by Slovo [Boží], skrze něž byla by známost o Pánu, — poněvadž Pán jest Bůh nebe a země, a bez Pána není nijakého spasení. Postačí, jestliže jest církev, v níž jest Slovo [Boží], byť i skládala se poměrně z i mála lidí; neboť prostřednictvím Slova [Božího] Pán jest ustavičně přítomen všude na celém okrsku zemském; neboť Slovem [Božím] nebe jest spojeno s lidským pokolením. Že Slovem [Božím] nabývá se spojení, viz výše č. 62—69.

(105)

Kterak však skrze Slovo [boží] jest možná přítomnost Páně a spojení s Ním a s nebem na všech zemích, budiž nyní pověděno. Celé nebe před Pánem jest jako Jediný Člověk, rovněž tak církev; že skutečně se jeví jako Člověk, o tom viz v díle „Nebe a peklo“ (č. 59-87). V tomto Člověku ona církev, kdež jest Slovo [Boží] čteno a skrze ně jest Pán znám, jest jakoby srdcem a jakoby plícemi; nebeské království jako srdce, a duchovní království jako plíce. Tak jako v lidském těle všechny údy a vnitřnosti mají své trvání a život od těchto dvou zdrojů života, tak i na okrsku zemském všichni ti, u nichž jest jakési náboženství, a u nichž Jediný Bůh jest uctíván, a kteří žijí počestně, a tím jsou v onom Člověku, a kteří tvoří jeho údy a vnitřnosti, jež jsou umístěny vně hrudi, kdež jest srdce a jsou plíce, — tací mají své trvání a život prostřednictvím spojení Pána a nebe s církví skrze Slovo [Boží]. Neboť Slovo [Boží] v církvi, byť i poměrně bylo u mála lidí, jest pro ostatní životem z Pána skrze nebe, tak jako údy a vnitřnosti celého těla mají život ze srdce a z plic. Podobně jest tomu i pokud se týče sdělování. Toť jest příčina, proč křesťané, u nichž jest Slovo [Boží] čteno, tvoří hrud' onoho Člověka. Ti jsou také uprostřed všech; vůkol nich jsou papežští, a vůkol papežských Mohamedáni, kteříž uznávají Pána za největšího proroka a Syna Božího; po těchto pak přicházejí Afričané a nejzazší obvod tvoří národové a kmeny asijské a indiští. O tomto jich uspořádání lze se částečně dočísti ve spisu „Poslední soud“ (č. 48). Také všichni, kdož jsou v onom Člověku, pohlížíjí směrem ke středu, kde jsou křesťané.

(106)

Ve středu, kde jsou křesťané, kteří mají Slovo [Boží], jest světlo největší; neboť světlem v nebesích jest Božská Pravda, kteráž od Pána, jakožto od tamního slunce vychází. A poněvadž svělo jest Božská Pravda, největší světlo jest tam, kde jsou ti, kdož mají Slovo [Boží]. Světlo šíří se odtud jako od svého středu dále do všech obvodů až k poslednímu. Takto tedy dostává se skrze Slovo [Boží] osvícení pohanům a národům, kteří jsou mimo církev. Že světlem v nebesích jest Božská Pravda, vycházející od Pána, a že toto světlo skytá rozumovost nejen andělům, nýbrž i lidem, viz v díle „Nebe a peklo“ (č. 126—140).

(107)

Že jest tomu tak v celém nebi, může býti odvozeno z podobného případu u každé jednotlivé jeho společnosti. Neboť každá společnost nebeská jest nebem v menší podobě, a rovněž i ona jest jako nějaký člověk. Že jest tomu tak, viz dílo „Nebe a peklo“ (č. 41—87). V každé nebeské společnosti ti, kdož jsou v jejím středu, podobně představují srdce a plíce, a u nich jest největší světlo. Světlo samo, a z toho vznikající vycitňování pravdy, šíří se od tohoto středu všemi směry k obvodu, tedy dále ke všem, kdož jsou v této společnosti, a vytváří jejich duchovní život. Bylo mi ukázáno, že když ti, kteří byli ve středu a tvořili oblast srdce a plic, a u nichž bylo největší světlo, byli vzati pryč, tu ostatní, kteří byli kolem, byli ve stínu, a měli pak jen tak slabé vycitňování pravdy, že nebylo taková ničí. Jakmile oni první opět se vrátili, bylo viděno světlo, a jejich vycitňování pravdy bylo takové, jako dříve.

(108)

Totéž může býti vysvětleno i touto zkušeností. Byli u mne afričtí duchové z Abyssinie. Těm jedenkrát byl otevřen sluch, takže slyšeli, jak v jistém chrámě na světě zpíván jest žalm Davidův; byli tím tak radostně vzníceni, že počali zpívali spolu; záhy však byl jejich sluch uzavřen, takže odtamtud již nic neslyšeli; nyní však byli rozníceni ještě větší, totiž duchovní blažeností, a zároveň byli naplněni rozumovostí, — poněvadž onen žalm jednal o Pánu a o spasení. Příčinou vzrůstající blaženosti bylo to, že byli uvedeni v obecnství s onou nebeskou společností, kteráž byla ve spojení s oněmi, kdož na světě zpívali onen žalm. Z této a mnoha jiných zkušeností bylo mi zjevno, že Slovem [Božím] vytváří se obecnství s celým nebem. Z té příčiny také, skrze Božskou Prozřetelnost Páně, říše v Evropě a zejména ty, v nichž jest čteno Slovo [Boží], mají všeobecný styk s oněmi národy, kteří jsou mimo církve.

(109)

Lze to znázorniti přirovnáním k teplu a světlu ze slunce světa, kteréž stromům a keřům, i těm, které jsou kdesi v koutku a v šeru, skytají vzrůst, jakmile slunce vyjde a objeví se na obzoru. Právě tak jest tomu se světlem a teplem nebeským z Pána, jakožto ze slunce nebeského, kterýmžto světlem jest Božská Pravda, z níž andělé a lidé mají veškeru rozumovost a moudrost. Proto praví se o Slově, že www.andele-svetla.cz

„bylo u Boha a Bůh byl Slovo, a že osvěcuje každého člověka, přicházejícího na svět“ (Jan 1, 1. 9), a že

„světlo to v temnostech svítí“ (Jan 1, 1. 5.).

(110)

Z toho všeho může býti zjevno, že Slovo [Boží], kteréž jest v církvi protestantské, osvěcuje všechny lidi a národy pomocí duchovního sdělování [per communicationem], a že proto Pán pečuje o to, aby na zemi vždy byla církev, v níž bylo by čteno Slovo [Boží], a skrze ně byla by známost o Pánu. Když tudíž Slovo [Boží] bylo římskou církví taková úplně zavrženo, tu řízením Božské Prozřetelnosti nastala reformace, a tak Slovo [Boží] opět bylo přijato; kromě toho i Slovo [Boží] pokládáno jest za svaté u jistého ušlechtilého národa mezi papežskými.

(111)

Ježto tedy beze Slova [Božího] nemůže býti nijakého poznání Pána a tudíž nijakého spasení, proto v době, kdy Slovo [Boží] bylo židovským národem úplně zfalšováno a zhanobeno, a taková stalo se ničí, zlíbilo se Pánu sestoupiti s nebe a přijíti na svět, tak Slovo [Boží] naplniti a tím je obnoviti a znovuzřídit, a obyvatelům země opět poskytnouti světlo podle slov Páně:

„Lid kterýž bydlil v temnostech, viděl světlo veliké, a sedícím v krajině a stínu smrti, světlo vzešlo jim“ (Mat. 4, 16; Iz. 9, 1).

(112)

Ježto bylo předpověděno, že na konci této církve rovněž nastane temnota, ježto Pán přestane býti znám a uznáván, že jest Bohem nebes a země, a ježto víra oddělena bude od účinné lásky, proto, — aby právě porozumění Slovu [Božímu] nezaniklo — zlíbilo se Pánu otevřítí nyní duchovní smysl Slova [Božího] a ukázati, že Slovo [Boží] v tomto smyslu a prostřednictvím něho i v přírodním smyslu jedná o Pánu a o církvi, a to jedině o nich samotných — jakož i mnoho jiných věcí, ohledně nichž světlo Pravdy ze Slova [Božího], takorča zaniklé, bude obnoveno. Že světlo pravdy ke sklonku této církve bude takorča uhaslé, bylo předpověděno na mnoha místech v Apokalypse, jakož i těmito Slovy Páně u Matouše:

„Hned po soužení těch dnů slunce se zatmí a měsíc nedá světla svého a hvězdy budou padati s nebe a moci nebeské budou se pohybovati.. a uzří Syna člověka přicházet v oblacích nebeských s mocí velikou a velebností“ (Mat. 24, 29. 30).

Sluncem míněn jest Pán vzhledem k lásce, měsícem Pán vzhledem k víře, hvězdami Pán vzhledem k poznatkům dobra a pravdy, Synem Člověka Pán vzhledem ke Slovu [Božímu], oblakem doslovný smysl Slova [Božího] a slávou duchovní smysl a jeho prozařování [transparentia] ve smyslu liter.

(113)

Mnoha zkušenostmi bylo mi dáno seznati, že člověk prostřednictvím Slova [Božího] má obecnství s nebem. Když jsem pročetl Slovo [Boží], a to od první kapitoly Izaiáše až k poslední kapitole Malachiáše, jakož i žalmy Davidovy, bylo mi dáno zřetelně vyciřovati, že každý verš má obecnství [communicaret] s jistou společností nebeskou, a že tak celé Slovo [Boží] má obecnství s celým nebem.

(14)

KDYBY NEBYLO SLOVA [BOŽÍHO], NIKDO BY NEVĚDĚL O BOHU, O NEBI A PEKLE, O ŽIVOTĚ POSMRTNÉM A TÍM MÉNĚ O PÁNU

(114)

Toto vyplývá jakožto celkový uzávěr z toho všeho, co doposud bylo řečeno a ukázáno, jako: že Slovo [Boží] jest Božská Pravda sama (č. 1—4); že Slovo [Boží] jest prostředkem spojení s anděly nebeskými (č. 62—69); že všude ve Slově [Božím] jest spojení Pána a církve, a tudíž spojení dobra a pravdy (č. 30—89); že církev jest taková, jaké jest její porozumění Slovu [Božímu] (č. 76—79); že Slovo [Boží] jest i v nebesích, a že z něho mají andělé moudrost (č. 70—75); že národové a lidé, kteří jsou mimo církev, mají prostřednictvím Slova [Božího] duchovní světlo (č. 104—113) a t. d. Z toho lze usouditi, že beze Slova [Božího] nikdo nemůže míti duchovní inteligence, t. j. neví nic o Bohu, o nebi a pekle a o životě po smrti, a že bez něho nemůže zcela nic věděti o Pánu, o víře v Něho a o lásce k Němu, — tedy nic o vykoupení, skrze něž děje se spasení. Pán též řekl svým učedníkům:

„Beze mne nic nemůžete učiniti“ (Jan 15, 5);

a Jan: „**Nemůžet' člověk vzítí ničeho, leč by jemu dáno bylo s nebe**" (Jan 3, 27).

(115)

Jsou však osoby, které se domnívají a v domněnce své se utvrdili, že člověk mohl by i beze Slova [Božího] vědět o existenci Boha, o nebi a pekle, jakož i o oněch ostatních věcech, jimž Slovo [Boží] učí. Poněvadž tím autoritu a svatost Slova [Božího] byt' i ne ústy, přece jen v srdci zeslabují, proto nesmí se u nich vycházeti od Slova [božího], nýbrž od světla rozumu, neboť tací věří nikoliv Slovu [Božímu], nýbrž sami sobě. Pátrej tedy se světlem rozumu a shleď, že u člověka jsou dvě mohutnosti života, slující rozum a vůle, a že rozum jest podřízen vůli a nikoliv vůle rozumu, neboť rozum toliko učí a ukazuje cestu. Hledej dále a nalezněš, že vůle člověka jest jeho propriem, a toto samo sebou jest zlé; v důsledku toho jeho rozum jest pln nepravdy. Jestliže jsi dospěl k tomuto poznání, pak uvidíš, že člověk sám sebou nechce chápati nic jiného, nežli to, co pochází z propria jeho vůle, a že také ani nemohl by toho chápati, kdyby nebylo jiného zdroje jeho poznání. Člověk z propria své vůle nechce uznati nic jiného, nežli to, co je předmětem lásky k sobě a lásky ke světu; co jest nad to, to jest pro něho v temnotě. Jestliže na př. vidí slunce, měsíc a hvězdy a uvažuje poněkud o jejich původu, zdaž může smýšleti jinak, nežli že věci ty existují samy sebou? Zdaž může povznést se výše, nežli někteří učenci na světě, kteří ač ze Slova [Božího] vědí, že Bůh stvořil všecky věci, přece jen stvoření připisují pouze přírodě? Jaké bylo by jejich smýšlení v tom případě, kdyby bylo se jim nedostalo nijakého poučení ze Slova [Božího]? Lze věřiti, že staří filosofové, jako Aristoteles, Cicero, Seneca a jiní, kteří psali o Bohu a o nesmrtelnosti duše, nabyli svých prvých poučení o těchto předmětech ze svého vlastního rozumu? Nikoliv, nýbrž nabyli jich od jiných, a tito tradicí od těch, kdož to nejprve věděli ze Slova [Božího]. I ti, kdo píší o přírodním náboženství, čerpají věci ty nikoliv ze sebe, nýbrž rozumovými pravdami potvrzují toliko to, co vědí od církve, v níž jest Slovo [Boží]; a mezi nimi mohou býti mnozí tací, kteří to potvrzují a přece tomu nevěří.

(116)

Bylo mi dovoleno viděti lid, zrozený na ostrovech, lid, který ve věcech občanských byl zcela rozumný a přece nic nevěděl o Bohu. Tací jeví se v duchovním světě jako opice a žijí život, jim takoruka podobný. Poněvadž však zrodili se jakožto lidé a mají tudíž schopnost přijímati duchovní život, jsou anděly vyučováni a poznatky o Pánu jakožto Člověku učinění jsou živými. Jaký člověk sám sebou jest, jeví se zřetelně na těch, kdož jsou v pekle a mezi nimiž jsou také někteří kněží a učenci, kteří vůbec o Bohu nechtí slyšeti, a proto nechtí Ho ani jmenovati. Viděl jsem je a mluvil s nimi. Rozmlouval jsem též s takovými, kteří vzplanuli hněvem a zuřivostí, jestliže uslyšeli někoho mluvit o Bohu. Uvaž tedy, jakým byl by ten člověk, který by nic o Bohu neslyšel, když takovými jsou mnozí z těch, kdož o Bohu slychali, o Bohu psávali, o Bohu kázávali. Mnozí z nich jsou z Jesuitů. Že jsou takovými, toho příčinou jest jejich vůle, která je zlá, a vůle, jakž výše pověděno, řídí rozum a odstraňuje to, co v něm ze Slova [Božího] se vyskytuje. Jestliže by člověk mohl vědět sám ze sebe, že jest jediný Bůh, a že jest život po smrti, proč neví, že člověk po smrti zůstává člověkem? Proč věří, že jeho duše čili jeho duch jest jako nějaký vánek nebo ether, který očima nevidí, ušima neslyší a ústy nemluví dokud opět nebude spojen a nesroste se svou mrtvolou a svou kostrou? Zaved' nějakou nauku o bohoslužbě, zplozenou toliko ze světla jediného rozumu, — zdaž byla by něčím jiným, nežli uctíváním vlastního „já", jakž tomu bylo kdysi, a jakž jest tomu i nyní u mnohých, ač vědí ze Slova [Božího], že jedině Bůh má býti uctíván? Není ani možno, aby jinaká bohoslužba mohla vzejíti z propria člověka, a byt' i to byl kult slunce a měsíce.

Swedenborg: Nauka o Písmu sv. — 8

(117)

Že náboženství bylo od dob nejstarších, a že obyvatelé na všech částech zeměkoule věděli o Bohu a měli jisté vědomosti o životě po smrti, — to nemělo původ v nich samotných, ani

v jejich důvtipu, nýbrž ve starém Slově [Božím], o němž výše (č. 101 — 103) bylo pověděno, jakož i později v israelském Slově [Božím]. Z těchto dvou pramenů rozšířila se náboženství do Indie a jejích ostrovů, a skrze Egypt a Ethyopii do afrických zemí; a z pobřežních zemí asijských do Řecka a odtud do Itálie. Poněvadž však Slovo [Boží] nemohlo býti psáno jinak, nežli v názorných představách, skládajících se z takových věcí na světě, kteréž souvztaží s věcmi nebeskými a tudíž je i značí, proto náboženstva mnohých národů zvrácena byla v modloslužbu a v Řecku v báje, jakož i božské přívlastky a vlastnosti proměněny byly v právě tolik bohů, nad něž dosadili boha nejvyššího, zvaného Jovem, kteréžto jméno odvozeno ode jména Jehova. Že měli vědomost o ráji, potopě, o posvátném ohni, o čtyřech věkách, od prvního zlatého až k poslednímu železnému, čímž ve Slově [Božím] naznačeny jsou čtyři stavy církve (jako u Daniela 2, 31—35.) — jest známo. Že mohamedánské náboženství, kteréž pak následovalo, a kteréž odstranilo náboženství mnoha dřívějších národů, vzato bylo ze Slova [Božího] a to z obou Zákonů, jest rovněž dobře známo.

(118)

Posléze chci se zmíniti, jakými jsou po smrti ti, kdož všechno připisují vlastnímu [svému] rozumu, a jen málo anebo vůbec nic Slovu [Božímu]. Nejprve stávají se jakoby opilými, pak jakoby blbými až posléze zhloupnou úplně a sedí v temnotě. Varuj se tedy každý takového šílenství !

(15)

POZNÁMKY PŘEKLADATELOVY

Slova v závorkách [] se vyskytující vsunuta jsou překladatelem namnoze pro snadnější porozumění.

Citáty z Písma sv. jsou buď podle překladu „Bible Kralické“ anebo podle „Bible České“ (překlad Starého Zákona od Dra Jana Hejčla a Nového Zákona od Dra Jana Lad. Sýkory), neb „Bible České“ z r. 1889, a to podle toho, jak který překlad nejvíce odpovídal překladu Swedenborgově. Na některých místech, kde překlad Swedenborgův odchyloval se od českých překladů bible, pořízen překlad přímo podle citace Swedenborgovy.

Rejstřík, na konci spisu připojený, nevyskytuje se při latinském originálu, a není tudíž sestaven autorem samým. Vidělo se nám však býti prospěšno, položití jej zde podle onoho rejstříku, který při německém vydání tohoto spisu byl pořízen a k němu připojen.

Rejstřík slov a věcí

(Číslice značí příslušný článek)

A. Užívání hlásky „**A**“ ve třetím nebi. (90).

Abbadon. (13).

Abraham předobrazuje Pána co do Jeho Božskosti a Nebeskosti. (71). Proč bylo Abrahamu poručeno, aby šel do země Kanaan. (102). ,

Abyssinie. Afričtí duchové odtamtud. (108).

Afrika. Odkud náboženské poznatky byly do zemí afrických rozšířeny. (117).

Ammon. Synové Ammonovi značí zfalšování pravdy. (18).

Andělé jsou lidmi, jako lidé tohoto světa. (70), (100). Vyskytují se u nich rozmanité věci, podobné těm, které jsou zde u lidí; mají bohoslužbu, kázání ve chrámech, spisy a knihy, jakož i Slovo [Boží]. (70). Andělé nebeského království jsou v dobrou lásku od Pána; a andělé duchovního království jsou v pravdě moudrosti od Pána. (6). Duchovní andělé trvají v duchovním a nebeští andělé v nebeském smyslu Slova [Božího]. (64). Kterak duchovní andělé čerpají svůj smysl a nebeští andělé rovněž svůj ze smyslu přírodního, v němž jest Slovo [Boží] u lidí. — Andělem (Apok. 21) naznačena jest Božská Pravda, z níž vzniká rozum. (43).

Apollyon. (13).

Arábie. Nauka o souvztažnostech byla v Arábii známá a pěstována. (21).

Aristoteles. (115).

Aron předobrazoval kněžský úřad Páně. (71). Kněžský úřad a roucha Aronova byly souvztažnostmi. (20).

Asie. Nauka o souvztažnostech byla v mnohých říších asijských známa a pěstována. (21).

Assyrie značí vypočítavost rozumu (79). Nauka o souvztažnostech byla v Assyrii známá a pěstována. (21).

Ašod. (23).

Báje nejstarších církví byly souvztažnostmi. (20). Nauka o souvztažnostech dostala se do Řecka prve než byla přeměněna v báje. (21). (117).

Barva modrá značí pravdu nebeského původu. (46).

Beránek značí nevinnost. (18).

Bileam provokující o Pánu. (101).

Boháč (bohatství). Boháčem (Luk. 16, 19) míněn jest židovský národ, nazvaný boháčem proto, poněvadž měl Slovo [Boží], v němž jest duchovní bohatství. (40).

Bohoslužba. U pohanů vznikla z nauky o souvztažnostech. (23). Kterak náboženství pohanů přešlo v modloslužbu. (117).

Boje. Historická část Starého Slova [Božího] nazvána boji Jehovy. (103). Boje Josuovy, soudců a králů israelských předobrazují boje Páně s pekly. (103).

Božství. Od Pána vychází Božské Dobro a Božská Pravda; Božské Dobro z Jeho Božské Lásky a Božská Pravda, z Jeho Božské Moudrosti. (19). Božství projevuje se na světě souvztažnostmi. (20). To, co je z Božství, přechází v přírodě v ty věci, kteréž Božství odpovídají. (20). Pán na světě přijal na sebe Božskou Přírodnost, v níž jest přítomen u lidí. (99). Z čeho má vznik Božství Slova [Božího]. (81). — Viz též Stupně.

Bůh. Ve Slově [Božím] Bohem rozumí se Pán co do Své Božské Pravdy. (88).

Cedr značí rozumové dobro a pravdu. (18). (23).

Cesta ke stromu života značí přístup k Pánu, kterýž se děje prostřednictvím pravdy ve Slově [Božím]. (97).

Cicero (115).

Církev existuje na základě Slova [Božího]; a jakost církve u člověka jest taková, jaké jest jeho porozumění Slovu [Božímu]. (76) — (79). Skrze lásku a víru existuje církev a jest taková, jaké ony jsou. (77). Všecky církve před příchodem Páně byly církvemi předobrazujícími. (99), (20). Spojení s nebesy nebylo by možné, kdyby někde na zemi nebyla církev, která má Slovo [Boží] a skrze něž jest známost o Pánu. (104).

Cizoložství, co se jím rozumí ve třech smyslech Slova [Božího]. (67).

Červec šarlachový značí duchovní dobro. (46).

Čísla. Místo čísel, která jsou v našem Slově [Božím], jest ve Slově [Božím] nebeském vyjádřeno to, co s nimi souvztaží. (71).

Člověk. Pán jest vlastní [pravý] Člověk [t. j. člověk v pravém slova toho smyslu]. (100). Veškeré Božské Dobro a Božská Pravda jest podle Jeho podoby. (100). Každý jednotlivý člověk jest svou láskou a tudíž svým dobrem a svou pravdou. (100). Člověk ve Slově [Božím] značí rozumnost. (23), (44). Lidé, kteří vytvářejí církev Páně na zemi, jsou v Božské Přírodnosti, která též z Pána vychází. (6).

Dagon, bůh Filištínských. (23).

David předobrazuje hodnotu královskou vzhledem k Pánu. (71).

Den Jehovy (Hospodinův) značí příchod Páně, (14).

Desatero přikázání. Duchovní a nebeský smysl pěti z těchto přikázání. (67).

Deset značí »všecko«. (17).

Děti značí nevinnost a lásku k bližnímu. (23). Značí nevinnost moudrosti. (26).

Dílo. V každém božském díle jest to, co jest prvé, co střední a co poslední. (27). Každé božské dílo jest úplné a dokonalé ve svém ultimu. (28). V každém božském díle je spojení dobra s pravdou a pravdy s dobrem. (81).

Domýšlivost vlastního rozumu. (91), (92).

Drahokamy. Božská Pravda v posledním smyslu. (44). Drahokamy značí pravdu a dobro Slova [Božího]. (43). Značí pravdu, vyzařující z dobra. (45). Značí vše, co náleží k doslovnému smyslu Slova [Božího]. (97). Dvanáct drahokamů efodu značí všecko dobro v ultimu, vyzařující postupně za sebou z dobra (44).

Dub značí smyslové dobro a pravdu církve (18).

Duch. Duchové jsou lidmi, tak jako lidé na našem světě. (70), (100).

Duchovním zve se to, co pochází z Božství Páně a jest Božskou Pravdou. (6).

Dvanáct a dvanáct tisíc značí všecko dobro a pravdu církve v souboru. (10). (43). Dvanáct značí všecky, kdož jsou z církve. (11).

Dvěře značí vstup do nebe. (17).

Eden, o němž se praví, že král z Tyrhu byl v něm, značí Slovo [Boží] v jeho doslovném smyslu. (42).

Edom značí přírodnost. (18).

Efod značí Božskou Pravdu v jejím ultimu. (44).

Efraim značí porozumění Slovu [Božímu], a to jak pravé tak nesprávné. (79).

Egypt značí poznatky. (18); vědomostnost přírodního člověka. (79). Nauka o souvztažnostech byla v Egyptě známa a pěstována, (21). Skrze Egypt a Etiopii dostaly se náboženské vědomosti, odvozené ze Starého a Nového Zákona do zemí afrických, (117).

Eliáš značí prorocké Slovo [Boží]. (48). (71).

Enoch a jeho současníci nahromadili souvztažnosti z úst nebeských lidí a vštípili je potomstvu. (21).

Ethiopie. Viz Egypt.

Evangelisté. Pán promlouval Slovo [Boží], psané od evangelistů, a to namnoze ze svých vlastních úst a ostatní skrze ducha svých úst, jímž jest Duch sv. (2).

Gog značí zevnější bohoslužbu bez vniterné. (18).

H. Písmeno **H** připojené jménům Abram a Sarai značí nekonečnost a věčnost. (90).

Had značí zchytralost přírodního člověka. (23).

Háj značí rozumnost. (18). (23).

Hieroglyfy egyptské zakládaly se na souvztažnostech. (20).

Hlava ve Slově [Božím] značí rozumnost a moudrost, kterou mají andělé od Pána prostřednictvím Božské Pravdy. (49). — **H.** značí moudrost ze Slova [Božího]. (35).

Hluší, kteří sluchu nabudou, značí, že ti, kdož dříve nic neslyšeli o Pánu a o Slově [Božím], počali jeviti zájem a uposlechli. (17).

Hněv. Jestliže ve Slově [Božím] jest Bohu přisuzován hněv, děje se tak toliko na základě zdánlivosti. (94).

Hora značí nejvyšší nebe. (23). Hory značí to, co jest svrchní v církvi. (18).

Hostina velkého Boha (Apok. 19.) značí, že duchovní smysl Slova [Božího] bude na sklonku církve zvěstován. (9).

Hrud'. Křesťané, u nichž jest Slovo [Boží] čteno, tvoří hrud' ve Velikém Člověku. (105).

Hřmění značí Božskou Pravdu v její moci. (18).

Hvězdy značí poznatky dobra a pravdy. (112). Hvězda, která předcházela mudrce, značí poznání s nebe. (23). Hvězda spadlá s nebe, značí zničený poznatek pravdy. (13). Hvězdy, padající s nebe (Mat. 24, 29) značí poznatky dobra a pravdy, kteréž zaniknou. (14).

Chaldea. Nauka o souvztažnostech byla známa a studována v Chaldeji. (21).

Cherub značí střežení vnitřku Slova [Božího]. (46). (97). Seděti na cherubech značí poslední smysl Slova [Božího]. (97).

Chrám značí Pána a tudíž i Slovo [Boží], jakož i nebe a církev. (18), (42), (47).

I. Hláška »i« nemůže býti ve třetím nebi vyslovena, nýbrž jest nahrazena „y“. (90).

Indie. V Indii rozšířené náboženství pochází ze Starého a israelského Slova [Božího]. (117).

Israel ve Slově [Božím] značí církev v obojím smyslu, jednak zpustošenou, jednak Pánem obnovenou. (51). (79). Israelité byli srdcem svým modloslužebníky a nevěděli takoruka nic o věčném životě. (23).

Itálie. Náboženství, které dostalo se z Řecka do Itálie, pocházelo z nejstaršího a z israelského Slova [Božího]. (117).

Jakub. Dvanácte synů Jakubových značí rozmanité věci nebe a církve. (71).

Jednorozec. Synem jednorozcovým rozumí se nepravda přírodního a smyslového člověka. (18).

Jehova jest Bohem nebes a země. (2). Ve Slově [Božím] rozumí se Jehovou Pán vzhledem k Božskému Dobru a Bohem Pán vzhledem k Božské Pravdě. (88).

Jeruzalém značí církev. (10). Značí církev pokud se týče její nauky. (36), (71). Nový Jeruzalém značí Novou Církev vzhledem k její nauce. (43).

Jesle. Proč jesle značí chápání. (26).

Jesuité ve druhém světě. (116).

Jitro. Stav církve po příchodu Páně nazván jest jitem. (99).

Jména. Veškerá jména ve Slově [Božím] značí jisté věci nebes a církve. (15). Místo jmen osob a míst, která se vyskytují v našem Slově [Božím], jsou ve Slově [Božím], kteréž jest v nebesích, věci, které jsou jimi naznačeny. (71). Některých jmen ve Slově [Božím] používá se o dobru, jiných o pravdě. (80).

Job. Kniha Job, kniha prastará, jest plna souvztažností. (20).

Jordán. Města Kanaan po obou březích Jordánu značí různé věci církve a její nauky. (71).

Jove. Nejvyšší božství nazváno bylo Jove, od Jehova. (117).

Juda, viz Israel.

Kacířství samo sebou neztrácuje člověka, nýbrž špatný život a utvrzování nepravdy kacířství pomocí Slova [Božího]. (92). Kacířství může býti čerpáno ze Slova [Božího], jest však škodlivé je potvrzovati. (91) — (97).

Kadeš, poušť, značí církev, v níž není nijakého dobra a pravdy. (18).

Kadidlo značí duchovní dobro. (23).

Kanaan. Tam byla známa a studována nauka o souvztažnostech. (21). Kanaan značí církev. (71).

Kment značí pravdu, která jest duchovního původu. (46).

Kněžství Arona a jeho synů bylo na základě souvztažností. (20). Předobrazovalo Pána

vzhledem k Božskému Dobru a k dílu vykoupení. (44).

Knihy, náležející Starým, byly psány v souvztažnostech. (20). I duchové a andělé mají knihy. (70).

Kobyly (Apok. 9.) Značí nepravdu v tom, co je nejzevnější, jakž se vyskytuje u těch, kdož stali se smyslnými. (13).

Konvice (poháry) značí pravdu Slova [Božího]. (40).

Koruna značí věčný život jakožto odměnu vítězovu. (12).

Kozel značí přírodní náklonnost. (18).

Král značí poznatky Pravdy církve. (45). — Král Tyrský jest Slovo [Boží], kdež ony poznatky jsou obsaženy a z něhož pocházejí. (97). Králové země značí protestanty, kteří jsou v nepravdě nauky. (25).

Království. Veškerá nebesa jsou rozdělena ve dvě království, nebeské a duchovní. (34). Všichni v duchovním království jsou v pravdě a z ní v moudrosti; všichni v nebeském království jsou v dobru a z něho v lásce. (86). Královstvím Božím (Luk. 17, 21) jest Pán a církev z Něho. (78). Království nebeské (Mat. 25, 1—13.) značí nebe a církev. (17).

Křesťané. Prostota prvních křesťanů. (24).

Křídla. Rachocení křídel kobyly (Apok. 9, 9) značí rozumářství, předstírané jako bylo by založeno na pravdách nauky ze Slova [Božího]. (13).

Kůň značí porozumění Slovu [Božímu]. (12). Co značí koně v Apokalypse (kap. 6. 12). Mrtvý kůň znamená zfalšování Slova [Božího], což dnes děje se od mnohých. (26).

Lampy značí pravdy víry. (17).

Láska vztahuje se k životu. (77).

Lazar. Chudým Lazarem rozumějí se pohané, poněvadž nemají Slova [Božího]. (40).

Lesy značí vědomosti a poznatky. (18).

Levité. Kněžství Levitů bylo na základě souvztažností. (20).

Litera Slova [Božího], není-li jí rozuměno, jest mrtva. (77).

Lučiště značí nauku účinné lásky a víry v boji proti nepravdě. (12), (79).

Lysý. Proč býti lysým bylo potupou. (35). Ti, kdož pohrdají Slovem [Božím] a falšují jeho doslovný smysl, jeví se v duchovním světě jako lysí. (35). Holohlavost Eliášova značí Slovo [Boží] bez jeho zevnějšího smyslu. (35).

Mágy byli za staré doby nazýváni ti, kdož byli seznámeni se souvztažnostmi Slova [Božího]. (162).

Manželka počestná značí spojení dobra a pravdy. (26).

Manželství. Jest manželství Pána a církve, a na základě toho i manželství dobra a pravdy v každé jednotlivosti Slova [Božího]. (80) — (90).

Masoreti. Božskou Prozřetelností Páně bylo způsobeno, že všechny podrobnosti Starého Zákona až do jednotlivých písmen byly spočítávány, což dalo se Masorety. (13).

Matka. Matkou rozumějí duchovní andělé církev a nebeští andělé Božskou Moudrost Páně. (67).

Meč (Apok. 6, 4) značí nepravdu bojující proti pravdě. (12).

Messiáš. Židé toužili po Messiáši, který by je povýšil nade všechny národy, nikoliv však po Messiáši, pečujícím o jejich věčnou spásu. (23).

Měsíc značí Pána vzhledem k víře. (14). (112).

Míra značí vlastnost (jakost). (43).

Mísami (u Mat. 23, 25. 26) míněny jsou pokrmy, a pokrmy dobro Slova [Božího]. (40). Vyčistiti vnitřek konvice a mísy značí vyčistiti vnitro mysli, jež má vztah k vůli a myšlení. (40).

Moab znamená zfalšování dobra. (18).

Moc Božské Pravdy v nebesích jakož i na zemi. (49).

Mohamedánské náboženství bylo odvozeno ze Slova [Božího] obou Zákonů. (117).

Mojžíš značí historické Slovo [Boží]. (48). (71).

Mošalim. (103).

Moudrost. Kde jest dobro lásky, tam zároveň přebývá i moudrost, kde však jest pravda, tam nesnese se více moudrosti nežli tolik, kolik jest zde dobra lásky. (74). Veškerá moudrost

andělů, jež jest nevýslovná, jest ukryta ve Slově [Božím], které máme zde na zemi. (75). Moudrostí jest seznati zda některá věc jest pravou, ještě dříve, než to bude potvrzováno, nikoliv však potvrzovati to, co člověk chce. (91).

Moudřími byli u Starých nazýváni ti, kteří měli hlubší známost souvztažností ve Slově [Božím]. (102).

Mrtví Pánem vzkříšeni značí, že ti, kdož duchovně spěli ke zkáze, byli obživeni. (17).

Myrrha značí přírodní dobro. (23).

Mysl. (52). (61).

Myšlenka vzniká z vycitňování. (58). Myšlenky andělů a lidí splývají v jedno pomocí souvztažností, tak jako účel, příčina a působení. (67).

Náboženství. Kdo zůstává ve svém náboženství, a věře v Boha, je-li pak křesťanem v Pána, Slovo [Boží] má za svaté a žije podle desatera přikázání, ten nepřísahá na nepravdu svého náboženství. (92). Původ různých náboženstev. (117). Vznik náboženského přesvědčení. (115). (117).

Náčelníky (diademata) značí Božskou Pravdu v jejím posledním smyslu. (44).

Nahý. Které pravdy ve Slově [Božím] jsou nahé a které zahalené. (55). Nahé pravdy jsou v duchovním smyslu, a nahé dobro v nebeském smyslu. (40).

Náklonnost. Z ní vzniká vycitňování. (58).

Národ a lid. (86).

Násilí. Proč Slovu [Božímu] jest činěno násilí. (97). Kterak člověk může Slovu [Božímu] způsobiti násilí. (26).

Nauka. Slovu [Božímu] nelze porozuměti bez nauky. (51). (91). Ono jest bez ní jako svítilna bez světla. (54). Jedině nauka jest světlem. (52). Nauka církve má býti vyňata z doslovného smyslu Slova [Božího] a jím potvrzena. (50) — (61). Nauka pravé pravdy jest nyní zjevena. (25).

Nazarejský v hebrejštině značí vlas s hlavy. (35). (49). Nazarejští předobrazovali Pána vzhledem ke Slovu [Božímu] a k tomu co bylo Jeho nejposlednější mezí. (35). Předobrazují moc Slova [Božího], jevíci se v jeho zevnějšku. (49).

Nebesa. Nebesa jsou ze dvou království, nebeského a duchovního. (6), (34). Vše v celku i jednotlivostech doslovného smyslu má obecnství s nebem a otevírá je (96). Slovo [Boží] jest v nebesích a jest anděly a duchy čteno (70). Kterak Slovo [Boží] v nebesích jest psáno. (71). (72).

Nebeským zove se to, co pochází z Božské Lásky Páně. (6).

Nejnižší. To, co je nejnižší v řádu postupném, jest nejzevnější v řádu současném. (38).

Nejvnitřnější. V současném řádě vyskytuje se vše vedle sebe od nejvnitřnějšího k nejzevnějšímu. (38). (65).

Nejvyšší. To, co jest nejvyšším v řádě postupném, stává se nejvnitřnějším v řádu současném. (38).

Nepokradeš. Co toto přikázání značí ve třech stupních Slova [Božího] (67).

Nepravda, je-li utvrzena, ulpívá a nemůže býti vykořeněna. (92).

Nevěstka značí zfalšování Slova [Božího]. (26).

Nezabiješ. Co se tím rozumí ve třech smyslech Slova [Božího]. (67).

Ninive. Nauka o souvztažnostech byla tam známa. (21).

O. Písmena »O« jest užíváno ve třetím nebi, poněvadž skytá plný zvuk. (90).

Obecnství s nebem člověk nabývá prostřednictvím Slova [Božího]. (113). Při čtení Slova [Božího] nastává obecnství s nebesy, tu s tou, tu s onou společností. (64).

Oběti byly souvztažnostmi. (20).

Obětní bohoslužba byla již známa před Slovem [Božím], kteréž bylo dáno skrze Mojžíše a proroky. (101).

Oblaka značí doslovný smysl Slova [Božího]. (14). (48). (112). Oblaka nebeská značí Slovo [Boží] ve smyslu liter. (49).

Obličej Páně při Jeho proměnění značí Jeho Božské Dobro. (48).

Ocasy kobylek, podobné štírům (Apok. 9, 10) značí přemlouvání smyslového člověka. (13).

Odpovědi s nebe nejsou dávány jinak, nežli skrze pravdy, pocházející z dobra

v nejposlednějším smyslu Slova [Božího]. (44), (48).

Olej značí dobro lásky. (23).

Oliva značí nebeské dobro a pravdu církve. (18). Značí též dobro lásky. (23).

Oltář zlatý pro kadění značil svatost nebe a církve. (46).

Opětování. Proč začasté jest ve Slově [Božím] užíváno podvojných výroků, kteréž zdají se býti opětováním jedné a téže věci. (81), (84).

Opony chrámové značily zevnějšek Slova [Božího], jímž jest dobro a pravda jeho vnitřního smyslu. (42), (46), (97).

Opora. Doslovný smysl Slova [Božího] jest oporou jeho duchovního smyslu. (27) — (36).

Orient. Ve mnoha orientálních zemích trvala nauka o souvztažnostech až do příchodu Páně. (23).

Oslavení Páně. (99).

Osvícení pochází od Pána a jest u těch, kdož milují pravdu proto, že jest pravdou a uplatňují ji v životě. (57), (59). Čtou-li Slovo [Boží], spatřují božské pravdy v přírodním světle. (41). Pravá pravda jeví se v doslovném smyslu toliko těm, kdož jsou v osvětlení od Pána. (57) — (61). Ti, kdož jsou Pánem osvíceni, vidí Pravdu ve světle Pravdy. (91).

Otec. Duchovní anděl rozumí Otcem Pána, nebeský anděl božskou lásku Páně (67). V přírodním smyslu jest dovoleno někoho nazývati otcem, není to však dovoleno v duchovním smyslu. (51).

Otevření Slova [Božího] co do jeho duchovního smyslu, předpovězeno v Apokalypse. (25).

Otevření pečeti knihy Beránkem. (12).

Ovce značí účinnou lásku. (18).

Ozeáš od počátku až do konce jedná o zfalšování Slova [Božího] a následujícím pak zkažení církve. (79).

Pahorek značí nižší nebe. (23), — to, co je nižší a týče se církve. (18).

Pán. Pán jest Jediný a Týž s Jehovou. (2). On jest láska, milosrdenství a dobro samo. (94). Pán jest Božské Dobro a Božská Pravda a tudíž Člověkem samotným, z něhož každý člověk jest člověkem. (100). Pán jest Slovo [Boží]. (78). (100). Přišel na svět, aby vše ve Slově [Božím] obsažené naplnil. (98). Pán jest přítomen u člověka a s ním spojen prostřednictvím Slova [Božího]. (78). Pán jest nejvíce přítomen v doslovném smyslu Slova [Božího] a učí a osvěcuje z něho lidi. (50). (53). Pán, když byl na světě, mluvil prostřednictvím souvztažností a tudíž s duchovním významem v tom, co je přírodní. (17). Pán učí každého prostřednictvím Slova [Božího]. (26). Z Pána vychází nebeskost, duchovnost a přírodnost, postupně za sebou. (6). Židé neuznali Pána, ačkoliv o Něm celé Písmo sv. prorokovalo. (23).

Panny (dívky) značí náklonnosti pravdy. (23). (26). Deset panen (Mat. 25) značí ty, kdo jsou v církvi. (17).

Papežská moc nad těmi, kdož jsou jí podřízeni. (24).

Papír, popsaný hebrejskými písmeny, seslán s nebe. (90).

Pečeť. Co značí otevření pečeti Beránkem. (Apok. 9.) (12). Býti zapečetěnu znamená býti Pánem uznán a spasen. (11).

Peníze značí pravdu. (26).

Pět značí „něco“. (17).

Písmena starých Hebrejců. (90). Tvar písmem v nebesích. (71). (72). (90).

Písmo svaté, čili Slovo [Boží] jest Božská Pravda sama. (1) — (4).

Plíce. Církve, v níž jest čteno Slovo [Boží] a tím jest i Pán uznáván, jest jakoby srdce a plíce ve Velikém Člověku. (105).

Plnost. Jestliže Božství jest ve svém posledním stupni, jest ve své plnosti. (6).

Podobenství. Každý jednotlivý výraz v podobenstvích má jistý duchovní smysl. (17).

Pokolení israelských dvanáct znamená všechny věci církve. (44). Pokolení ta značí všechny ty, kdož jsou z církve; dvanáct značí všechny a Israel značí církev, a každý kmen značí něco zvláštního v církvi. (11). (71). Pokolení zemská, která kvíliti budou (Mat. 24) značí nedostatek všeliké pravdy, kteráž jest předmětem víry, a všelikého dobra, kteréž jest předmětem lásky. (14).

Pokolení lidské jest základnou, schránou a oporou nebes, kde bydlí andělé. (34).

Pomsta. Jestliže někde ve Slově [Božím] se mluví, že Pán se pomstí, děje se tak jedine na základě pouhého zdání. (94).

Poslední mez (ultimum) jest tím, co v sobě obsahuje celek a jest jeho základnou. (27). (28). Viz Prvý.

Potvrzování. Nepravda po potvrzování je taková, že by člověk na ni přísahal. (92). Proč jest škodlivě zdánlivosti Pravdy ve Slově [Božím] potvrzovati. (96). Utvrzená nepravda ulpívá a nemůže býti vykořeněna. (92). O posmrtném osudu těch, kdož utvrdili se v nepravdě svého náboženství. (93). Utvrzení se v nepravdě jest temnota, která zdá se býti světlem. (60).

Poušť značí církev, v níž není nijakého dobra a pravdy. (18).

Pravda pravá, již má nauka učit, jeví se v doslovném smyslu toliko těm, kdož jsou v osvětlení od Pána. (57). Zfalšovaná pravda svou podstatou jest nepravdou. (61). Pravdy doslovného smyslu na mnoha místech nejsou nahými pravdami, nýbrž toliko zdánlivými pravdami. (40). (51). Pravdou, kteráž jest u člověka, má Pán moc jej zachrániti. (49). Pravda vztahuje se k víře. (77).

Pravdy zdánlivé jsou zahalenými pravdami. (91). Mohou býti pokládány za nahé [ryzí] pravdy, jestliže však zdánlivost jest potvrzována, stávají se nepravdami. (91).

Proměnění. Slovo [Boží] ve své slávě bylo předobrazeno Pánem, když byl proměněn. (48). Proměnění předobrazovalo Slovo [Boží] v jeho celé slávě. (42). Pán, když byl proměněn, ukázal Svým učedníkům, jakým byl jakožto Slovo [Boží] v nejnižším stupni. (98).

Proprium člověka jest sebeláska. (60). Proprium člověka samo sebou jest zlem. (115). Jest úplnou temnotou vzhledem ke všemu, co týče se nebe a církve. (61). Člověk na základě propria své vůle nechce uznati nic jiného nežli to, co jest předmětem lásky k sobě a ke světu. (115).

Proroci předobrazovali Pána vzhledem ke Slovu [Božímu]. (35).

Prorocká část Slova [Božího] Starého Zákona jest na mnoha místech nesrozumitelná, není-li znám duchovní smysl. (15).

Prosení. Oč člověk prosí, nikoliv sám ze sebe, nýbrž z Pána, toho se mu dostává. (51).

Prvé. V každém božském díle jest to, co jest první, střední a poslední. (27). To co je první, střední a poslední vyskytuje se všude. (38). Proto Pán nazván jest Prvým a Posledním. (98).

Předobrazení. Předobrazující představy církve, kteréž byly souvztažnostmi, byly časem pokaženy a zničeny modloslužebným a magickým jich používáním. (22). Předobrazující představy Slova [Božího] skládaly se z věcí tohoto světa, souvztažících s věcmi nebeskými. (117).

Příčiny jsou v duchovním království. (67). Viz „Účely“.

Příchod Syna Člověka na oblacích nebeských s mocí a slávou velikou značí přítomnost Páně ve Slově [Božím], a Zjevení. (14). Příchod Páně nastal, když v církvi nebylo nic z dobra a pravdy. (14).

Přírodnost vzniká z duchovnosti a nebeskosti a jest jejich souhrnem v zevnějšku. (6). To, co jest přírodní, poučuje a přesvědčuje jasněji, nežli to, co jest duchovní. (95).

Přítomností a spojení s Pánem a nebem ve všech zemích dosahuje se prostřednictvím Slova [Božího]. (105). Přítomnost Páně v doslovném smyslu Slova [Božího]. (50). Přítomnost Páně v církvi před Jeho příchodem na svět byla zprostředkována, po Jeho příchodu jest bezprostřední. (99).

Radost. Výrazu tohoto používá se vzhledem k dobru čili k lásce; radost jest věcí srdce čili vůle. (87).

Ráj. (96). (117).

Réva značí duchovní dobro a pravdu církve. (18). Značí pravdu z dobra. (26).

Roucho v krvi smočené (Apok. 19,13) znamená přírodní smysl Slova [Božího], na němž bylo spácháno násilí. (9). Roucha Páně při Jeho proměnění předobrazovala Božskou Pravdu. (48). Roucha značí pravdy. (52). Roucha Arona a jeho synů byla souvztažnostmi. (20). Roucha svatosti předobrazují Božskou Pravdu z Božského Dobra. (44).

Rozpor. Ve Slově [Božím] neexistuje ani jediného rozporu, jestliže jest o Slovu [Božím] uvažováno v jeho vlastním duchovním světle. (51).

Rozum jest přijímající schránou pravdy a tudíž moudrosti. (83). Rozum jest podroben vůli, nikoliv však vůle rozumu. (115).

Rozumnost. Duchovní rozumnost [intelligence] skládá se z poznatků o Pánu, o nebi a pekle, a o životě po smrti. (114). Jestliže církev, t. j. člověk církve jest skrze pravdu v rozumu, tu Pán prostřednictvím dobra lásky vůbec a účinné lásky zvláště má vliv na jeho rozumnost a vlévá mu tak život. (82). Posmrtný stav těch, kdož všechno připisují své vlastní rozumnosti. (118).

Ryby jsou souvztažnostmi vědomostnosti. (23).

Rád. Rád postupující a rád současný. (38). (65).

Řecko. Nauka o souvztažnostech byla tam známa a studována, ale pak v báje proměněna. (21). Náboženské poznatky ze Starého a israelského Slova [Božího] byly přeneseny přímořskými zeměmi asijskými do Řecka. (117).

Říše přírodní. Jich porovnání se třemi smysly Slova [Božího]. (66).

Samohlásky ve třetím nebi vyjadřují tón, souvztažící s citem čili náklonností. (90).

Samson předobrazoval moc Slova [Božího] v ultimu [v tom, co je poslední mezi řádu]. (49).

Seneca. (115).

Sidon. Nauka o souvztažnostech byla tam známa a pěstována. (21).

Sion značí církev vzhledem k její nauce ze Slova [Božího]. (71).

Schopnosti. V životě každého člověka jsou dvě schopnosti, nazvané rozumem a vůlí. (83).

Tyto obě musejí býti spojeny, jestliže člověk chce býti příslušníkem církve. (83). (115).

Sláva značí Božskou Pravdu. (18).

Slepí, kteří nabyli zraku, znamenají, že ti, kdož byli v nevědomosti pravdy, nabyli rozumnosti. (17).

Sloup se stupni. (38).

Slunce značí Pána vzhledem k lásce. (14), (112). Zatmění slunce (Apok. 9) značí zatemnění světla pravdy. (13). Přirovnání ke zdánlivému oběhu slunce, ač totéž se nepohybuje. (95).

Slovo [Boží] jest Božskou Pravdou samotnou. (1) — (4). Slovo [Boží] pro svůj vniterný smysl má obecnství s nebesy. (5). Ve svém posledním smyslu jest přírodním, ve svém vniterném smyslu duchovním, a ve svém nejvniternějším smyslu nebeským. (6). Slovo [Boží] jest vycházejícím Božstvím. (19). Slovo [Boží] bez svého doslovného smyslu bylo by jako palác bez základů. (33). Slovo [Boží] ve svém doslovném smyslu jest vlastním Slovem [Božím]; neboť v něm uvnitř jest duch a život. (39). V doslovném smyslu jest Slovo [Boží] jako oblečený člověk, jehož obličej a ruce jsou obnažené; vše, čeho jest nutno k životu, jest ve Slově [Božím] odhalené, ostatní jest zakryté. (55). Slovo [Boží] jest Slovem [Božím] podle toho, jak lidé mu rozumí. (77). Duchovní smysl vztahuje se zejména k církvi a nebeský smysl k Pánu. (80). Jest důležité, aby člověk svou píli a své přemýšlení věnoval Slovu [Božímu] v jeho doslovném smyslu; jedině prostřednictvím tohoto smyslu bude nauka dána. (56). Kdo jsou v osvětlení když čtou Slovo [Boží]. (57)—(58). Proč pomocí nauky nejen Slovu [Božímu] lze porozumět, nýbrž ona takoruka svítí. (54). Slovo [Boží] přirovnané k zahradě. (96). Před nynějším Slovem [Božím] bylo Slovo jiné, kteréž se ztratilo. (101). (103). Exemplář Slova [Božího], psaného anděly za božské inspirace, jest přechováván u každé větší společnosti. (72).

Slova podvojná ve Slově [Božím], která zdají se býti opětováním, ve skutečnosti jím nejsou. (80). (81). (84).

Smilnění Efraimovo (Oz. 5, 3) značí zfalšování zevnější pravdy Slova [Božího]. (79).

Smrt značí věčné zatracení. (12).

Smysl Slova [Božího]. Doslovný smysl Slova [Božího] jest základnou, schránou a oporou svého duchovního a nebeského smyslu. (27) — (36). Slovo [Boží] ve svém doslovném smyslu jest ve své plnosti, svatosti a moci. (37). (50). V onom smyslu jest Pán přítomen, vyučuje a osvětluje lidi. (50). Doslovným smyslem Slova [Božího] člověk má obecnství s Pánem a s anděly, (62) — (69). Co jest duchovní smysl. (5). Duchovní smysl Slova [Božího] byl doposud neznám. (20). Proč tomu tak bylo. (24). Duchovní smysl nejví se ve

smyslu liter, poněvadž jest v něm tak, jako duše v těle, anebo myšlenka rozumu v oku, anebo náklonnost lásky v obličejí. (5). Duchovní smysl jest jak v celku tak v jednotlivostech Slova [Božího]. (9). Může býti seznán toliko naukou o souvztažnostech. (9). (24). Jedná jen o Pánu a Jeho Království (26). Jest to od duchovního smyslu, že Slovo [Boží] jest Bohem vnuknuto a v každé slabice svato. (18). Pánu se zlíbilo duchovní smysl nyní odhaliti. (18). (25). Týž nebude nikomu svěřen, kdo není v pravé pravdě od Pána. (26). Jest lidem zjeven jedině od Pána. (56). V duchovním smyslu všecko trvale spolu souvisí. (13). Ve Slově [Božím] jest ještě hlubší smysl, zvaný nebeským smyslem. (80). Pravdy a dobro doslovného smyslu Slova [Božího] jsou jakoby nádoby a roucha k tomu účelu, aby pokryly nahé dobro a pravdu, kteréž skryty jsou v duchovním a nebeském smyslu. (40).

Soud. Viz Vládnutí.

Souditi. Jedině Pán, který jest vševědoucí a zná všechna srdce bude souditi a může souditi. (51). Jest dovoleno souditi, je-li to spravedlivé. (51).

Souhlásky ve třetím nebi jsou měkce vyslovovány. Příčina toho. (90).

Souvztažnosti. Co jsou. (20) — (24). Duchovní smysl Slova [Božího] nemůže býti rozluštěn beze znalosti nauky o souvztažnostech. (9). Nikdo nemůže nabýti duchovního smyslu Slova [Božího] prostřednictvím souvztažností, jestliže dříve není v pravých pravdách z nauky. (56).

Spáti znamená přírodní stav. (17).

Spisy v nebesích. (71). (90).

Spojení s Pánem prostřednictvím Slova [Božího]. (62). Slovo [Boží] ve svém doslovném smyslu jest božským prostředkem ke spojení s Pánem a s nebesy. (64). Není možné nijaké spojení s nebem bez církve, v níž jest Slovo [Boží]. (104). Manželské spojení pravdy a dobra ve člověku. (83).

Společnost. Každá společnost v nebesích jest nebem v nejmenší podobě. (107).

Spravedlnost. Viz Vládnutí.

Srdce. Církev, v níž jest čteno Slovo [Boží] a tím jest znám Pán, jest jakoby srdce a plíce Velikého Člověka. (105).

Staří, u nichž dosud jest zachováno Staré Slovo [Boží]. (102).

Sto čtyřicet čtyři značí veškeré dobro a pravdu církve v jich souboru. (10); z nauky na základě doslovného smyslu Slova [Božího]. (43).

Stráž. Doslovný smysl jest stráží duchovního smyslu, v něm obsaženého. (97). Stráže byly ve Slově [Božím] naznačeny cherubíny. (26).

Strom. Každý strom zahradní nebo lesní značí něco, co vztahuje se k moudrosti a rozumnosti. (23).

Střed. Ve středu nebe, kde jsou křesťané, mající Slovo [Boží], jest největší světlo. (106).

Střední. V každém božském díle jest to, co jest prvé, to, co jest střední, a to, co jest poslední, a to, co jest první dostává se k poslednímu skrze střední. (27).

Studnice Jakubova značí Slovo [Boží]. (2).

Stůl, na němž ležely chleby předložení zn. svatost nebe a církve. (46).

Stupně. Božství, z Pána vycházející sestupuje dolů skrze tři stupně a zove se nebeskostí, duchovností a přírodností. (6). Tyto tři stupně rozeznávají se jako účel, příčina a působení, čili jako prvotní, pozdější a poslední. (7).

Styl Slova [Božího]. Tento styl je božským stylem, s nímž nijaký jiný, byť i zdál se býti sebe vznešenější a výtečnějším, nemůže býti přirovnán. (3). Styl Slova [Božího] je takový, že jest v každé větě, v každém slově, ba i v písmenech svatý. (3). Styl proroků a evangelistů obsahuje celou božskou a andělskou moudrost. (8). Duchovní styl, v němž jest psáno Slovo [Boží] v nebesích, jest zcela odlišný od přírodního stylu. (71). Jaká jest jeho podstata. (71).

Svatba značí spojení Páně s církví skrze Dobro Lásky a Víry. (17).

Svatost. Příčina svatosti Slova [Božího]. (81).

Svatostánek byl souvztažností. (20). Předobrazoval nebe a církev. (46). Slovo [Boží] na jistých místech nazýváno jest stánkem, v němž Pán u lidí přebývá. (2).

Svatyně. Slovo [Boží] na některých místech nazváno jest svatyní, v níž Pán přebývá

u člověka. (2).

Svědectví křivé vydati, co značí to ve třech smyslech Slova [Božího]. (67).

Světlo nebeské jest Božskou Pravdou. (73). Světlo nebeské jest božskou Pravdou, vycházející od Pána jakožto ze slunce. (106).

Svícen ve svatostánku značí svatost nebe a církve. (46).

Swedenborg. Bylo mu dovoleno býti ve styku s anděly a duchy, to, co v jejich světě jest viděti — a poté to, co viděl a slyšel, lidstvu zvěstovati. (70).

Syn Člověka jest Pán jakožto Slovo [Boží]. (49). (112).

Sýrie. Nauka o souvztažnostech byla tam známa a pěstována. (21).

Štír (Apok. 9) značí přemlouvání těch, kdož stali se smyslnými. (13).

Tele, značí přírodní náklonnost. (18). Telata — to co jest nejnižší v přírodním člověku. (23).

Tělem učiněn býti značí státi se Slovem [Božím] v poslední mezi [ultimu]. (98).

Thummim v řeči andělů značí vyzařování, a v řeči hebrejské neporušenost. (44).

Topol značí přírodní dobro a pravdu církve. (18).

Trojnásobný. Ve všem, co jest úplné, jest trojnásobnost, jež jest zvana prvním, středním a posledním [ultimem]. (28).

Tři značí co jest úplné a dokonalé, a tudíž i celek. (29).

Tyrus. Nauka o souvztažnostech byla v Tyru známa a pěstována. (21). Tyrus a Sidon značí známost o dobru a pravdě. (18). (45). Tyrus značí církev vzhledem ke známosti pravdy a dobra. (97).

U. Ve třetím nebi hlásky „U“ zhusta jest užíváno. (90).

Učedníci. Dvanácte učedníků značí církev vzhledem ke vší pravdě a dobru, které má od Pána skrze Slovo [Boží]. (51). Učedníci značí rozmanité věci nebes a země. (71).

Účel konečný. Ve všem, co jest úplné, jest trojnásobnost, zvaná účel, příčina a působení. (28). Účely jsou v nebeském království, příčiny v duchovním a působení v přírodním království. (67).

Účinky jsou v přírodním království. (67).

Údolí značí to, co je v církvi nejnižší. (18).

Urim a Thumim značí Božské Pravdy jakž ve svém celku vznikají z Božského Dobra. (44).

Uspořádání společností v nebi. (107).

Ustanovení a práva, týkající se bohoslužby a života ve starých církvích, zakládaly se pouze na souvztažnostech. (20).

Uznávání. Z čeho vzniká uznávání, kteréž zove se věrou. (58).

Váha (Apok. 6, 5) značí nevážnost k pravdě. (12).

Večer značí stav církve před příchodem Páně. (99).

Verš. Každý verš Slova [Božího] jest ve spojení s jistou společností nebeskou. (113).

Věky čtyři značí čtyři stavy církve. (117). Naplnění se věku značí poslední čas církve. (14). (25).

Víno značí pravdu. (84).

Víra, odkud pochází. (58).

Vládnutí Páně v nebeském království jest nazváno spravedlností, a vládnutí Páně v duchovním království zváno jest soudem (85).

Vlas značí ultimum Pravdy. (35). Vlas hlavy značí nebeskou moudrost v jejím ultimu. (49).

Vlastnosti božské byly mnohými národy pokládány za jednotlivé bohy, spravované bohem nejvyšším. (117).

Vnímání vzniká z náklonností. (58).

Voda značí pravdu Slova [Božího]. (2).

Volové značí přírodní náklonnosti. (18). Značí síly přírodního člověka. (23).

Vous značí poslední mez [ultimum] pravdy. (35).

Vůle člověka jest jeho propriem a to samo sebou jest zlé. (115). Vůle jest přijímající schránou dobra a tudíž lásky k bližnímu. (83).

Vycitňování. Staří měli na základě nauky o souvztažnostech vnitřní vnímání [vycitňování] a spojení s nebesy. (102).

Východní vítr. Jej honiti (Oz. 12. 2) značí pravdy zfalšovati. (79).

Výpovědi. Prorocká část starého Slova [Božího] byla nazvána výpověďmi. (103).

Vzduch. Týž zatměný (Apok. 9. 2) značí světlo Pravdy, které stalo se temnotou. (13).

Zahrada znamená moudrost. (18). (23). — Eden znamená moudrost a rozumnost ze slova [Božího]. (45).

Základna. Doslovný smysl Slova [Božího] jest základnou jeho duchovního a nebeského smyslu. (27) — (36).

Základové zdí Nového Jeruzaléma značí nauku z doslovného smyslu Slova [Božího]. (10). (36). (43).

Zákon. Zákonem napsaným na dvou tabulích a vloženým do archy naznačen jest Pán vzhledem ke Slovu [Božímu]. (46).

Zaslepení. Proprium a utvrzování se v nepravdě zaslepuje člověka. (60).

Zatracení. Zle žítí a utvrzovati nepravdu až ku porušení pravé pravdy jest zatratitelno. (92).

Zdi Nového Jeruzaléma značí nauku Nové Církve, čerpanou z doslovného smyslu Slova [Božího]. (10). (36). (43).

Zevnějšek. V ultimu to, co jest nejnižší v řádu postupujícím, jest nejzevnějším v řádu současném. (38). (65).

Zjevení vnitřního smyslu Slova [Božího]. (4).

Zlato značí nebeské dobro. (23).

Znamení Syna Člověka na nebi značí zjevení Božské Pravdy. (14).

Zneužití obecenství s nebeskými společnostmi od duchů, vyslovujících výroky z doslovného smyslu Slova [Božího]. (64).

Znovuzrození děje se skrze pravdu z doslovného smyslu Slova [Božího]. (49).

Zuby kobylek (Apok. 9, 8) značí smyslovost, kteráž jest ultimem přírodního člověka a zdá se mítí moc nade vším. (13).

Zvířetem v Apok. 9, 19 míněni jsou papežští. (25).

Ženich značí Pána. (17). Pán jest ženichem a církev nevěstou. (87).

Židé, viz Israelité.

Žihadlo v ocase štírů (Apok. 9, 10) značí zchytralost k podvádění přemlouváním. (13).

Život. Kterak člověk má život skrze Slovo [Boží]. (3).

SPISY ŠVÉDSKÉHO REFORMÁTORA EMANUELA SWEDENBORG.

V českém překladu dosud vyšlo:

NEBE A PEKLO. Dle viděného a slyšeného.

(O nebi. – Svět duchů. – O pekle.). 552 stran v. 8°.

Kč. 30,-

STYK DUŠE S TĚLEM. 48 stran. v. 8° (Nové vydání v tisku)

Kč. 3,50

NEBESKÁ NAUKA. 96 stran v. 8°.

Kč. 6,-

O VÍŘE. 48 stran v. 8°.

Kč. 4,-

POSLEDNÍ SOUD. 164 stran. v. 8°.

Kč. 15,-

O PÍSMU SVATÉM. 140 stran v. 8°.

Kč. 10,-

OKAMŽIKY PO SMRTI. (Z díla „Nebe a peklo“).

Kč. 1,-

SPISY PODLE EM. SWEDENBORG aj.:

EMANUEL SWEDENBORG, apoštol nového křesťanství.

Životopisný nástin. Napsal Jar. Im. Janeček.

S podobenkou a autografem Em. Swedenborga. 160 stran.

Kč. 6,-

BŮH, ČLOVĚK, VĚČNOST. Podle života Em Swedenborga.

V otázkách a odpovědích. Napsal A. O. Brickman.

Kč. 6,-

UČENÍ SWEDENBORG

(Náboženská filosofie nového křesťanství.) 32 stran

Kč. 3,-

DUCH A DUCHOVNÍ SVĚT. Napsal Chauncey Giles 32 stran

Kč. 3,-

ČASOPIS NOVÝ JERUZALÉM (Swedenborská revue).

Ročník II.—VI

po Kč 4,-

Ročník XI—XIII

po Kč 6,-

ČEMU UČÍ NOVÁ CÍRKEV KŘESŤANSKÁ

Kč.-,50

NÁBOŽENSKÉ OTÁZKY

Č. 1. VIDĚNÉ A NEVIDĚNÉ – NÁBOŽENSTVÍ JEN PRO NEDĚLI Kč. 1,20

Č. 2. KDO BYL JEŽÍŠ KRISTUS

Kč. 2,-

Objednati lze též ve všech knihkupectvích.

Zásilky expedují se poštou franko.

Na dobírku neb na úvěr se nezasílá. – S objednávkou pošlete hned příslušnou částku.

JAROSLAV IM. JANEČEK,

PRAHA, KRÁL. VINOHRADY, Tábořská (Legerova) ul. 18.

Přes 7000 stran a 3000 obrázků o Vesmírných lidech najdete na internetu:

www.vesmirni-lide.cz

www.vesmirnilide.cz
www.andele-svetla.cz
www.andelesvetla.cz
www.universe-people.cz
www.universe-people.com
www.cosmic-people.com
www.angels-light.org
www.angels-heaven.org
www.ashtar-sheran.org
www.himmels-engel.de
www.angeles-luz.es
www.angely-sveta.ru
www.anges-lumiere.eu
www.angelo-luce.it
www.anioly-nieba.pl
www.feny-angyalai.hu
www.anjos-ceu.eu
www.angeli-raja.eu

26.9.2007

IVO A. BENDA